

วารสาร โพธิยาลัย

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑๓ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

๑๓

ฉบับ
เพื่อเยาวชน

- ❖ ธรรมพระอาจารย์ :
เหตุการณ์สำคัญในวันตรัสรู้ (ตอนจบ)
- ❖ สารหน้ารู้ : หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก
จากพระราชดำริ ร.๗
- ❖ สืบค้นหาพระพุทธรูป ๕ รอย (ตอน ๔)
- ❖ ทักนะพิจารณ์ : ลัทธิไฮตอน ซาดาน มาร
- ❖ กวีนิพนธ์ : สุขเมื่อสุข
- ❖ บทความ : เลี้ยงลูกอย่างไรไม่ให้เจ้าอารมณ์

- ❖ วิถีชนาธรรม : ศิล : ประตุสู่พระนิพพาน
- ❖ วิเคราะห์ธรรม : “ถูกในความจริง ผิดในธรรมะ”
- ❖ บันดาลใจ : “เจ้าคุณ” ความในใจของอมโรภิกขุ
- ❖ ธรรมประวัติ :
ประวัติและปฏิปทาพระอาจารย์อมโรภิกขุ
- ❖ ทักนะ : ธรรมะคือคุณากร
วัดขึ้นป้องกันโรคทางจิตของลูก
- ❖ เรื่องเล่าสำหรับเยาวชน : คุณค่าของกัลยาณมิตร

เปิดเล่ม

ฉบับที่ ๑๓ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ฉบับนี้จัดทำพิเศษเพื่อเยาวชน มีบทความดีๆ ที่คัดเลือกมาตีพิมพ์เพื่อเยาวชน ๓ เรื่อง เรื่องแรกคือ **หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กจากพระราชดำริ ร.๗** ซึ่งคณะผู้จัดทำได้นำมาจากหนังสือพิมพ์โพสท์ทูเดย์ ฉบับวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ คอลัมน์ไลฟ์สไตล์ ขอขอบพระคุณหนังสือพิมพ์ โพสท์ทูเดย์ มา ณ โอกาสนี้

เรื่องที่ ๒ **เลี้ยงลูกอย่างไรไม่ให้เจ้าอารมณ์** พระธรรมเทศนาของ *พระอาจารย์ชยสาโร* พระฝรั่งชาวอังกฤษที่มีลีลาการเทศน์ที่เข้าใจง่าย แต่ลึกซึ้ง และใช้ภาษาไทยได้ไพเราะ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย อย่างไม่น่าเชื่อว่าท่านจะเป็นชาวต่างชาติ

เรื่องที่ ๓ **ธรรมะคือคุณากร : วัคซีนป้องกันโรคทางใจสำหรับเด็ก** โดย *พุทธสาวิกาทศนะ* เกี่ยวกับปัญหาของเยาวชนที่เกิดขึ้นในสังคมไทย พร้อมกับการเสนอแนะทางแก้ไขที่น่าสนใจ พิเศษสุดสำหรับฉบับนี้ ภาพปกของเรา วาดโดย **น้องขวัญ** เยาวชนคนเก่งที่เราภาคภูมิใจที่ได้ค้นพบเธอ เพชรเม็ดงามที่กำลังรอการเจียระไน นอกจากจะวาดภาพปกแล้ว เธอยังเป็นผู้เขียนภาพประกอบในคอลัมน์ **เรื่องเล่าสำหรับเยาวชน** อีกด้วย

นอกจากมีธรรมะของพระอาจารย์ชยสาโรแล้ว เรายังมีธรรมะของพระอาจารย์อมโรภิกขุ พระภิกษุชาวอังกฤษอีกรูปหนึ่งที่ท่านได้บวช

กับพระโพธิญาณเถร (ชา สุภัทโท) วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ปีนี้เป็นปีที่พระอาจารย์ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ **พระวิเทศพุทธิคุณ** นับเป็นพระฝรั่งรูปที่ ๔ ที่ได้เป็นเจ้าคุณ เราจึงได้ถือโอกาสนี้ นำเรื่องราวและพระธรรมเทศนาของท่านมาตีพิมพ์ไว้ เพื่อร่วมฉลองความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดน ทำให้ชาวตะวันตกหันมาศึกษาศาสนาพุทธ จนกระทั่งเปลี่ยนศาสนามานับถือพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ทำให้พระพุทธศาสนาสถิตสถาพรในซีกโลกตะวันตก พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในแบบดั้งเดิม คือ เถรวาท ได้มีโอกาสประกาศตัวในอัสตดงคตประเทศอย่างกว้างขวาง สง่างาม พวกเราควรได้ร่วมอนุโมทนาในผลงานของพระฝรั่งที่สามารถทำงานเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลด้วยดี มีการเจริญเติบโตเป็นสถิติที่น่าชื่นชมอย่างยิ่ง

สำหรับบทความอื่นๆ ของเราก็ยังรักษาคุณภาพไว้เช่นเคย **เหตุการณ์สำคัญในวันตรัสรู้** ของพระอาจารย์มหาประนอม ธมมาลังกาโร เป็นตอนจบ และ**สืบค้นรอยพระพุทธบาท** ฉบับนี้เป็นตอนที่ ๔ ซึ่งใกล้จะจบแล้ว เมื่อจบแล้ว ท่านผู้เขียน *วิเทศทัยย์* ซึ่งเป็นดุชฎิบัณฑิต เป็นอาจารย์สอนหนังสือพระที่บุรีรัมย์ จะได้เตรียมต้นฉบับที่ตั้งใจเขียนให้วารสารโพธิyalายโดยเฉพาะ ขอกระซิบบว่า

ท่านเขียนหนังสือออกมาหลายเล่มแล้ว แต่ละเล่มเป็นหนังสือคุณภาพ สร้างความชื่นชมในวงการหนังสือวิชาการพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอย่างมาก

อีกเรื่องหนึ่งที่ยากชวนให้อ่านกัน คือ **ลัทธิไซตอนซาตาน มาร** ของ **หนึ่งธฤตี พลีเพื่อพุทธ** เป็นบทความที่ทันสมัย ที่นำเสนอภัยของพระพุทธศาสนา เป็นการเตือนภัยให้กับพุทธศาสนิกชนจำนวนมากที่ไม่ใส่ใจในเรื่องนี้เลย นับเป็นอันตรายใหญ่หลวงแก่พระพุทธศาสนาอันเป็นที่รักและหวงแหนของเรา เป็นหน้าที่ของชาวพุทธทั้งปวงที่จะมีจิตสำนึกในการปกป้องพระพุทธศาสนาด้วยความไม่ประมาท

ฉบับหน้าจะเป็นฉบับพิเศษอีกครั้ง ที่จัดทำเนื่องในโอกาสวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา คณะผู้จัดทำจะทุ่มเทสรรพกำลังทำวารสารให้มีคุณค่ามากที่สุดเช่นเคย เพื่อผู้อ่านของเราจะได้มีวารสารดีๆ อ่านและมีคุณค่าที่จะเก็บไว้ในตู้หนังสือตลอดไป เพราะเนื้อหาสาระแห่งธรรมที่เรานำตีพิมพ์นั้นเป็นอภิลักขิต ท่านเปิดอ่านเมื่อใด ก็มีประโยชน์เมื่อนั้น

คณะผู้จัดทำ

ประธานที่ปรึกษา

พระครูธรรมธรสุมนต์ นนทีโก
อัครมहाบัณฑิต

บรรณาธิการอำนวยการ

พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

บรรณาธิการบทความ

พินิตา อังจันทร์เพ็ญ
panitaang@gmail.com

บรรณาธิการฝ่ายศิลป์

พัสริน ไชยโคตร
เอมมิกา แก้วสรดี
วันเพ็ญ พรหมเมือง

กองบรรณาธิการ

คณะสงฆ์วัดจากแดง
สำนักงาน : วัดจากแดง
๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์
ช.เพชรหึงษ์ ๑๐
ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์. ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒

ภาพปก

ใส่บาตรกับคุณแม่

วาดโดย

น้องขวัญ

เครดิตภาพ

มนตรี ศิริธรรมปิติ
จาคิโน ภิกขุ

ออกแบบปก

เอนก เอื้อการุณวงศ์

อุปถัมภ์อุปกรณ์

คอมพิวเตอร์ โดย
คุณพัชรพิมล ยังประภากร
ประธานกรรมการสินค้า
แบรนด์ ‘สุวิมล’

ดำเนินการจัดพิมพ์โดย

สาละพิมพ์การ

๙/๖๐๙ ต.กระทุ่มล้ม
อ.สามพราน จ.นครปฐม
โทร. ๐๒-๔๒๙๒๔๕๒,
๐๙๘-๘๗๖๖๑๙๖

สารบัญ

๑. ธรรมพระอาจารย์ : ๓
เหตุการณ์สำคัญในวันตรัสรู้ (ตอนจบ)
(พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงกาโร)
๒. สารนารู้ : ๙
หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก
จากพระราชดำริ ร.๗
(วราธาร)
๓. สืบค้นหาพระพุทธรูป ๕ รอย (ตอน ๔) ๑๓
(วิเทศทัย)
๔. ทศนะพิจารณา : ๑๘
ลัทธิไซตอน ซาตาน มาร
(หนึ่งธฤตี พลีเพื่อพุทธ)
๕. กวินิพนธ์ : สุขเมื่อสุข ๒๐
(ปัญญา)
๖. บทความ : ๒๑
เลี้ยงลูกอย่างไรไม่ให้เจ้าอารมณ์
(พระอาจารย์ชยสาโร)
๗. วิสัชนาธรรม : ๓๐
ศีล : ประตุสู่พระนิพพาน
(ธีรปัญญา)
๘. วิเคราะห์ธรรม : ๓๕
“ถูกในความจริง ผิดในธรรมะ”
(พระวิเทศพุทธิคุณ)
๙. บันดาลใจ : ๓๙
“เจ้าคุณ” ความในใจของอมโรภิกขุ
(พระวิเทศพุทธิคุณ)
๑๐. ธรรมประวัติ : ๔๑
ประวัติและปฏิปทาพระอาจารย์อมโรภิกขุ
๑๑. ทศนะ : ธรรมะคือคุณากร ๔๒
วัคซีนป้องกันโรคทางจิตของลูก
(พุทธสาวิกา)
๑๑. เรื่องเล่าสำหรับเยาวชน : ๔๖
คุณค่าของกัลยาณมิตร
(มนโรภุณี)

ธรรมพระอาจารย์ :

เหตุการณ์สำคัญในวันตรัสรู้

(ตอหนบ)

พระอาจารย์มหาประนอม
ธมฺมาลงกาโร

กิจในอริยสัจ ๔

อริยสัจทั้ง ๔ ก็คือ ทุกขสัจ นี่เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ พระองค์ก็กำหนดรู้แล้ว สมุทัยสัจ ซึ่งเป็นต้นตอ เป็นสิ่งที่ควรละ พระองค์ก็ละได้แล้ว ด้วยมรรคทั้ง ๔ และนิโรธสัจ นิพพานเป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง พระองค์ก็กระทำให้แจ้งแล้ว มรรคสัจ เป็นสิ่งที่ควรทำให้เจริญ พระองค์ก็เจริญแล้ว เพราะฉะนั้น การรู้แจ้งอริยสัจ ๔ ก็คือการปฏิบัติ หรืออริยสัจ ๔ ก็เป็นวิปัสสนาภูมิ ปฏิกิจสมุปบาท ก็เป็นวิปัสสนาภูมิ เป็นอารมณ์ของวิปัสสนา

แท้จริงแล้ว การตรัสรู้อันยิ่งใหญ่ ก็คือการตรัสรู้เรื่องขันธ ๕ ของคนเรา ไม่ใช่ตรัสรู้เรื่องอื่นใด เพราะเรื่องอื่นๆ มันเป็นตัวดูเปลี่ยนแปลงได้ ตรัสรู้เรื่องขันธ ๕ ของคนเรา ไม่เปลี่ยนแปลงแล้ว เพราะอริยสัจคือเป็นความจริงอยู่ตลอดเวลา เป็นความจริงที่ไม่แปรเปลี่ยน เป็นความจริงที่ประเสริฐ เป็นความจริงที่พระอริยะค้นพบ และเป็นความจริงที่ผู้ค้นพบเป็นพระอริยะ

ฉะนั้น อริยสัจ ๔ จึงเป็นความจริงตลอดเวลา ขันธ ๕ เป็นทุกข์ จริ่งอยู่ตลอดเวลา ตัณหาเป็นต้นตอของทุกข์ จริ่งอยู่ตลอดเวลา นิพพานดับทุกข์ได้ จริ่งอยู่ตลอดเวลา มรรค ๘ หรือมัชฌิมาปฏิปทา เป็นหนทางให้ดับทุกข์ได้ จริ่งอยู่ตลอดเวลา

การพิจารณาขันธว่าเป็นไตรลักษณ์

คำว่า ขันธ แปลว่า กลุ่ม กอง ของรูปนาม เป็นเรื่องของความทุกข์ ขันธ ๕ เป็นกองแห่งทุกข์ ไม่ใช่ความดีความงามอะไรเลย ให้เราพิจารณาให้เห็นตามไตรลักษณ์ว่า เราเกิดมาแล้ว ได้ขันธ ๕ มาแล้ว แต่ละส่วนล้วนเป็นสิ่งที่เกิดแล้วดับ คือ มีความไม่เที่ยงอยู่ในตัวตลอดเวลา ตั้งแต่เรารู้เพียงสาจนถึงบัดนี้ สภาพร่างกายคือรูปขันธของเรา ได้เปลี่ยนไปจากเดิม นั่นคือความไม่เที่ยงของขันธ ๕

ส่วนนามคือจิตและเจตสิก ที่จัดเป็นขันธอย่างหนึ่งก็มีการเปลี่ยนแปลงได้เร็วกว่ารูป เช่น ขณะนี้ เรานั่งฟังธรรมะอยู่ จิตจะแว็บไปโน่น แว็บไปนี่ คิดโน่น คิดนี่ นั่นคือความเปลี่ยนแปลง ความไม่เที่ยงของนามคือจิตและเจตสิก (เกิด - ดับอย่างรวดเร็ว)

ฉะนั้น จะเป็นรูปหรือเป็นนาม เป็นจิต หรือเป็นร่างกายก็ตาม ล้วนแต่เป็นสิ่งไม่เที่ยง คือ ไม่คงที่ ไม่จีรังยั่งยืนตลอดไป ถือว่าเป็น ตัวสร้าง**ทุกข์**มากมายให้กับเรา เพราะชั้น ๕ นั้น เกิดขึ้นแล้วไม่ยอมตั้งอยู่ เกิดแล้วเปลี่ยน จากสภาพเดิมที่เราถือว่าเป็นสภาพที่ดีงาม และอยากให้อยู่ในสถานะเดิม แต่เราก็ไม่สามารถบังคับให้เป็นไปอย่างที่ใจชอบได้

และอีกประการหนึ่ง แม้เราอยากจะทำให้สังขารร่างกายของเรา เป็นเช่นนั้นเป็นเช่นนั้น เช่น บางทีเราเห็นคนอื่นมีหน้าตาสวยงาม รูปร่างสวยงาม เราก็อยากจะเป็นเช่นนั้นบ้าง แต่เราก็ไม่สามารถที่จะบังคับให้มันเป็นอย่างนั้นได้ สภาพเช่นนี้เรียกว่า **อนัตตา** คือสภาพที่ไม่สามารถที่จะบังคับ ให้เป็นไปตามใจของเราได้ ฉะนั้น เราสามารถมองสังขารร่างกายของเรา มองที่ชั้น ๕ ของเรา ให้เห็นเป็นสภาพไม่เที่ยง สร้างทุกข์ให้กับเรา และไม่เป็นไปตามความต้องการของเราเลย สติของเราก็จะเกิดขึ้นทันที เมื่อสติเกิด เราก็สามารถเริ่มต้นชีวิตของเราด้วยการทำความดีไปได้ตลอด

เหตุการณ์หลังจากตรัสรู้หรือริยสัจ

หลังจากตรัสรู้แล้ว ในช่วงแรกๆ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่เทศน์โปรด เพราะทรงเห็นว่าธรรมะที่พระองค์ได้บรรลุนี้มีความลึกซึ้ง รู้ตามได้ยาก ทะเลก็พอจะหยั่งกันได้ ใจคนก็ยากจะหยั่งถึง แต่ธรรมะของพระพุทธรเจ้าลึกขนาดไหน หยั่งได้ไหม ?

ความลุ่มลึกของธรรมะ:

ธรรมะของพระพุทธรองค์มีลักษณะของความลุ่มลึก ๔ อย่าง คือ **ลึกโดยเหตุ** เรียกว่า

อัมมคัมภีระ **ลึกโดยผล** เรียกว่า อัตถคัมภีระ **ลึกโดยการแสดง** เรียกว่า เทสนาคัมภีระ และ**ลึกโดยการรู้แจ้งแทงตลอด** เรียกว่า ปฏิเวธคัมภีระ

ลึกโดยเหตุ ก็คือการสาวหาสาเหตุ เช่น การตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผล เหตุของการตรัสรู้คืออะไร เหตุแรกก็คือ อรหัตตมัคคญาณ เหตุต่อๆ ไปคืออะไร ก็ถอยกลับไป ๔ อสงไขยแสนกัป ตั้งแต่เริ่มสร้างบารมีจนถึงอรหัตตมัคคญาณ

คำว่า **เหตุ** ก็มีเหตุใกล้และเหตุไกล เหตุใกล้ ก็มี ๒ ระดับ เหตุใกล้ตั้งแต่เริ่มลงมาจากสวรรค์มาถึงการออกผนวช ก่อนจะได้อรหัตตมัคคจิตทั้งหมด นี้เป็นเหตุใกล้ตามปกติ เหตุใกล้สุดๆ ก็คือ อรหัตตมัคคญาณ

พอสาวไปดู**ผล** อย่างเช่น พอได้ตรัสรู้ผลคืออรหัตตผลเกิดขึ้น เมื่ออรหัตตผลเกิดขึ้นแล้ว สิ่งต่างๆ ที่พึงมีเฉพาะพระพุทธรเจ้า เช่น สัพพัญญุตญาณ ทศพลญาณทั้ง ๑๐ ประการ ก็มาหมด และหลังจากนั้นผลก็คือมีการแสดงธรรม ก่อนที่จะแสดงธรรมก็มีการพิจารณาว่า ธรรมะที่ลึกโดยเหตุ ลึกโดยผล เป็นต้น ยากที่จะรู้ตาม การที่ผู้ฟังจะเกิดความเข้าใจ เกิดศุขมยปัญญา พิจารณาตามไปเกิดจินตามยปัญญา แล้วปฏิบัติตาม จนเกิดภาวนามยปัญญา จนเกิดการรู้แจ้งแทงตลอด ปฏิเวธคัมภีระ ความลึกที่จะรู้แจ้งแทงตลอดนี้ มันไม่มีหนทางเลยหรือ

เหตุใด จึงไม่แสดงธรรมกับกั ? ทรงรออะไร ?

ถึงแม้ธรรมที่พระพุทธรองค์ตรัสรู้แล้ว จะลึกซึ้งอย่างนั้น แต่ก็มีหนทางที่จะรู้ตามได้

แต่เพราะเหตุใด หลังจากตรัสรู้แล้วพระองค์ จึงไม่แสดงธรรมในทันที ? ทรงรออะไร ?

แท้จริง พระพุทธองค์รู้ว่าธรรมนี้ลึกมาก คนที่จะบรรลุได้ก็คือคนที่ได้สร้างบารมีมา เต็มแล้ว คนที่มีฉันทะแรงกล้า อย่างเช่น เทวดาก็ดี พรหมก็ดี หรือปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่บำเพ็ญบารมีมาแล้ว ที่พอจะบรรลุได้ เพราะ ธรรมะของพระพุทธองค์มีความอัศจรรย์ คือ จะลุ่มลึกขนาดไหนก็ตาม ถ้าตรึงตรอง คือฟัง ให้เกิดสุดตมปัญญา พิจารณาให้เกิดจินตามย- ปัญญา ใช้โยนิโสมนสิการให้เกิดจินตามยปัญญา แล้วก็ลงมือปฏิบัติให้เกิดภาวนามยปัญญา ก็สามารถที่จะหยั่งถึงหยั่งรู้ได้

แต่ในช่วงแรกๆ พระพุทธองค์มีจิตชวนขวย น้อย จะยังไม่แสดงธรรม เพราะเห็นว่าธรรมะ นี้มันลึกเหลือเกิน คนธรรมดาทั่วไปที่ยังทำมาหากิน มีครอบครัวแล้ว ก็ยากที่จะพิจารณา ให้เห็นธรรมะที่ลึกซึ่งขนาดนี้ โดยเฉพาะ ปฏิจจสมุปบาท และพระองค์ทรงเห็นว่าคนใน ยุคนั้นนับถือพระพรหมเป็นเทพสูงสุด เข้าใจ ว่าพรหมโลกคือนิพพาน หากพระพุทธองค์ ไม่ทำให้คนที่นับถือพรหมว่าเป็นเทพสูงสุดมา ยอมรับเสียก่อน การจะไปแสดงธรรมโปรด คนเหล่านั้นก็เป็นไปได้อีก ด้วยเหตุนี้ พระองค์ ก็ทรงรอโอกาส ทรงรอโอกาสจากใคร ?

พระพุทธองค์ทรงรอโอกาสให้ท้าว महाพรหม ที่สี่ตัวโลกทั้ง ๓ ทั้งโลกมนุษย์ เทวดา และ พรหม ยอมรับนับถือท่านว่าสูงสุด มาสมัคร เป็นลูกศิษย์คนแรก เพื่อให้ทิวฏฐิความเห็นผิด ที่เข้าใจว่า พรหมเป็นนิพพาน จะได้ถูกทำลาย ไปอย่างง่ายดายโดยไม่ต้องอธิบายให้ยาก

แต่มีใช้ว่าท้าว महाพรหมจะนั่งดูตาย เพราะ ท่านได้ติดตามพระพุทธเจ้าตั้งแต่วันเสด็จออก

ผนวช เพราะผู้ที่เอาจิ๋วมาถวาย ก็คือท้าว- มหาพรหมนั่นเอง จิ๋วที่นำมาถวายเป็นจิ๋ว ไยบัว เอามาจากไหน ท้าว महाพรหมท่านเก็บ เอาไว้ ในยุคที่มีจิ๋วไยบัว จะมีพระสัมมา- สัมพุทธเจ้ามาเสด็จอุบัติ จะมีพระโพธิสัตว์ ออกผนวช ท้าว महाพรหมก็จะเอาจิ๋วชุดนั้น มาถวาย

หลังจากถวายจิ๋วไยบัวแล้ว ท้าว महाพรหม ก็ติดตามผลงานตลอดเวลา ตอนที่พญามาร เข้ามาผจญ ตอนที่ตรัสรู้ กระทั่งตอนที่เสวย วิมุตติสุขเรียบร้อยแล้ว พระพุทธองค์อยากจะ หยุดพักต่อ เพราะทรงดำริว่าธรรมะลึกซึ่ง ขนาดนี้ จะหาใครที่จะมาฟังแล้วบรรลุได้ พระองค์ยังอยู่ในช่วงที่หยุดพัก แล้วรอให้ผู้ ที่มีบารมีมาสมัครตัวเป็นลูกศิษย์ ซึ่งศิษย์ ท่านแรกก็คือท้าว महाพรหมนั่นเอง เราจึง ได้ยินคำอาราธนาแสดงธรรมว่า

พรพฺพมา จ โลกาธิปตี สหมปติ
กตถุชฺลี อนธิวรี อยาจถ
สนธิธ สตฺตา อปฺปรชกฺขชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมปิรมิ ปชฺ ๖

(ขุ. พุทฺธ. ๓๓๓/๑/๔๓๕)

ท้าวสหัมบดีพรหม ผู้เป็นใหญ่ในโลก ได้กระทำอัญชลี อาราธนาพระพุทธเจ้าว่า เหล่าสัตว์ผู้มีกิเลสหม่นน้อยในจักขุมืออยู่ในโลก ขอพระองค์โปรดแสดงธรรม เพื่ออนุเคราะห์โลกนี้.

ท้าวมหาพรหมกราบทูลพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมแก่หมู่สัตว์ที่มีกิเลสในดวงตาน้อย เพราะถ้าพระองค์แสดงแล้ว สัตว์เหล่านั้นก็จะได้บรรลุธรรม แต่ถ้าพระองค์ไม่แสดงธรรม ความพินาศใหญ่ก็จะเกิดขึ้น คำว่า **พินาศ** ก็คือ สัตว์ทั้งหลายจะลงอบายกันมาก เพราะการไม่รู้แจ้งเห็นจริง ไม่รู้ทางรอก ทางสวรรค์ ทางนิพพาน ก็จะลงนรกเสียโดยมาก

เมื่อพรหมมาสมัครเป็นศิษย์ท่านแรกแล้ว การแสดงธรรมก็ง่าย และในวันแสดงธรรมจับกับปวัตตนสูตร มนุษย์หนึ่งเดียวที่ได้บรรลุคือพระอัญญาโกณฑิยาญะ แต่เทวดาและพรหมได้บรรลุถึง ๑๘ โภกิ ก็คือ ๑๘๐ ล้าน

หลังจากท้าวมหาพรหมมาอาราธนาแล้ว พราหมณ์คิดอย่างไร พราหมณ์ก็คิดว่า แม้แต่พรหมที่เรานับถือว่าเป็นเทพสูงสุดยังมาสมัครเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้าเลย ย่อมแสดงว่าพระพุทธเจ้าต้องสูงกว่าพรหมแน่ เพราะเหตุนี้ ทิฐิของพราหมณ์จึงถูกทำลายลงได้ โดยไม่ยากเย็นแสนเข็ญเลย ซึ่งวิธีอย่างนี้ แม้พระสารีบุตรที่เคยใช้กับโยมแม่ของท่านเอง

พระสารีบุตรทศกัณฐ์โปรดโยมแม่ พู่เป็นมิจฉาภิกษุ

โยมแม่ของพระสารีบุตรก็เป็นพราหมณ์ นับถือพรหมว่าสูงสุด พระสารีบุตรเป็นพระอัครสาวกเป็นผู้เลิศทางปัญญา ท่านไปเทศน์โปรดคนอื่นได้หมด แต่ไปเทศน์โปรดโยมแม่

ไม่ได้ เพราะโยมแม่เป็นมิจฉาภิกษุ ยังไม่นับถือพระพุทธศาสนา

มีเรื่องเล่าว่า สามเณรราहुลไปเดินบิณฑบาตผ่านบ้านพระสารีบุตรเมื่อไหร่ โยมแม่จะฝากมาอย่างหนึ่ง ฝากอะไรมา? พระสารีบุตรถามสามเณรราहुลว่า “วันนี้โยมแม่ โยมยาย ฝากอะไรมา” สามเณรตอบว่า “วันนี้โยมแม่ของท่านฝากด่ามา”

ในวันที่พระสารีบุตรจะปรินิพพาน ก็กลับไปบ้าน ขอพักที่ห้องที่ตนเองเกิด โยมแม่ก็จัดให้ ผู้ที่มาดูแล มาเป็นบุรุษพยาบาล คือพระอินทร์และท้าวมหาพรหม ท่านมาพยาบาลพระสารีบุตรตอนที่ท่านอาพาธนั้นแหละ

ตอนที่เห็นแสงสีเขียวแว็บๆ สีเหลืองแว็บๆ แล้วก็เห็นกระโถนลอยไป โยมแม่ก็สงสัย “เอ๊ะ...กระโถนลอยไปพร้อมกับแสงสีเขียวข้างล่าง” จึงถามท่านว่า “นั่นใคร ทำไมกระโถนลอยไปพร้อมกับแสงสีเขียวๆ” พระสารีบุตรตอบว่า “นั่นแหละพระอินทร์ มาเทกระโถนให้” โยมแม่ก็ถามอีกว่า “และหลังจากนั้น เอน้ำอุ่น น้ำเย็น น้ำร้อน แล้วก็ถือผ้าชุบน้ำอุ่น น้ำเย็น มาเช็ดตัว พร้อมกับแสงสีเหลืองๆ นั่นละ เป็นใคร” ท่านตอบว่า “นั่นแหละท้าวมหาพรหม”

ตอนนั้น โยมแม่อึ้งไปเลย ถามต่อว่า “ท้าวมหาพรหมที่โยมแม่นับถือว่าสูงสุดนั่นหรือ มาเช็ดตัว มาดูแลท่าน”

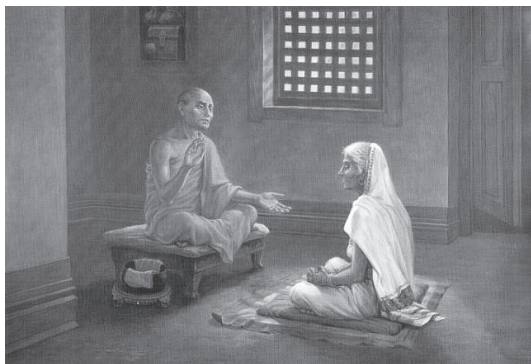
“ใช่! ท้าวมหาพรหม ถ้าจะเทียบ ก็เป็นลูกศิษย์ เป็น “เด็กวัด” ของอาตมานั่นเอง”

โยมแม่พอได้ฟังอย่างนั้นก็ยอมรับนับถือยอมฟังธรรมจากพระสารีบุตร พระสารีบุตร

จะเทศน์โปรดโยมแม่ ก็อาศัยพรหม พระพุทธเจ้า จะเทศน์โปรดคนชมพูทวีปก็อาศัยพรหม รอให้พรหมมาสมัครเป็นลูกศิษย์ การแสดงธรรมก็ง่ายตายขึ้นมา

ในเรื่องพรหมอาราธนา นี้ บางท่านมีมติว่า ไม่ใช่พรหมจริงๆ แต่หมายถึงพระพุทธองค์ ทรงมีเมตตาพรหมวิหารนั่นเอง

แท้จริงแล้ว ไม่ใช่ว่าพระพุทธองค์เพ็งมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ในวันนี้ เพราะพระองค์บำเพ็ญเมตตาพรหมวิหาร กรุณา พรหมวิหาร มุทิตาพรหมวิหาร อุเบกขาพรหมวิหาร ตั้งแต่ ๔ อสงไขยแสนกัป แต่วันนี้ผู้มาอาราธนาเป็นพรหมจริงๆ เพราะในคัมภีร์สังยุตตนิกาย บอกไว้ชัดเจนว่า เป็นท้าวมหาพรหม ท้าวสหัมบดีพรหม โดยตรง

ธรรมะจะลึกซึ้งอย่างไร ก็สามารถหยั่งถึงได้

ถามว่า ธรรมะของพระพุทธเจ้าลึกซึ้งไหม? ตอบว่า ลึกซึ้ง แต่อย่างไรก็ตาม ขอให้สดับตรับฟังมากๆ สุตมยปัญญาจะเกิด เมื่อสุตมยปัญญาเกิดแล้ว เอาเนื้อหามาเชื่อมโยงกัน ระหว่างบัญญัติและปรมาัตถ์

ระหว่างบุคคลาธิษฐานและอัมมาธิษฐาน แล้วก็โน้มเข้ามาที่ชั้น ๕ ของตนเอง จินตามยปัญญา ก็จะเกิด เมื่อจินตามยปัญญาเกิดได้รอบแล้ว ในขณะที่รักษาศีลไปด้วย ก็เจริญภาวนาไปด้วย ภาวนามยปัญญา ก็จะเกิด เพราะฉะนั้น ธรรมะจะลึกซึ้งเท่าไร ก็ไม่เหลือวิสัยที่จะหยั่งถึงได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ฉลาดใน **เทศนา คัมภีระ** คือ ฉลาดในการแสดงธรรม ทุกครั้งที่ทรงแสดงธรรมที่ลึก จะไม่ทรงแสดงธรรมะที่ลึกก่อน แต่พระองค์จะใช้ธรรมะที่ง่ายๆ ที่ทุกคนรู้จัก เข้าใจ อย่างเช่น อัมมจักกัปปวัตตนสูตร ช่วงแรกก็ไม่ได้ลึกเลย พระพุทธองค์ตรัสถึงที่สุด ๒ อย่าง คือ กามสุขัลลิกานุโยค และอิตถกิลมถานุโยค

กามสุขัลลิกานุโยค ก็คือ หลายคนคิดว่า การมีวิัตถุอย่างสมบูรณ์แล้วเข้าถึงนิพพานได้ หรืออีกกลุ่มหนึ่งก็บอกว่า ไม่ต้องมีวิัตถุเลย ต้องทรมานสังขารร่างกายจึงจะบรรลุนิพพานได้ พระพุทธองค์ก็เอาสิ่งที่ปรากฏชัดๆ นั้นแหละมาชี้ให้เห็น แล้วก็ชี้ว่า ตรงกลางระหว่างกามสุขัลลิกานุโยคและอิตถกิลมถานุโยค คือ **มัชฌิมาปฏิปทา** เป็นหนทางที่จะทำให้เราเข้าถึงมรรค ผล นิพพาน

พระองค์ชี้ให้เห็นชัดๆ มีบุคคลาธิษฐาน ในเบื้องต้น มีอัมมาธิษฐานในท่ามกลาง และก็มีบุคคลาธิษฐาน อัมมาธิษฐาน ตอนสุดท้าย พระองค์ทรงแสดงธรรมทุกครั้ง ดิ่งเข้าสู่ลำดับญาณทั้ง ๑๖ แล้วก็สรุปด้วยอรหัตตมรรคญาณ

พระพุทธองค์มีเทคนิคที่เรียกว่า **เทศนา คัมภีระญาณ** คือมีความลุ่มลึกในเทคนิคของการแสดงธรรม รู้อัธยาศัยผู้ฟัง รู้ธรรมะที่ถูก

กับอชยาศัย รู้กาลเวลาที่บารมีของคนนั้นๆ แก่กล้า แล้วก็แสดงธรรมได้ถูกคน ถูกเวลา ถูกธรรมะ เพราะฉะนั้น ธรรมะจะลึกซึ่งขนาด ไหนก็ตาม ก็หยั่งได้ด้วยอินทรีย์ปโรปริยัตตญาณ คือญาณกำหนดรู้ความหย่อนและยิ่ง แห่งอินทรีย์ของสัตว์ทั้งหลาย หรือสื่อออกมา ทางเทศนาคมกิริยาของพระพุทธองค์ ฉะนั้น เทศนาที่ลึกอย่างเช่น ปฏิจจสมุปบาท เราก็สามารถศึกษาจนเข้าอกเข้าใจที่เรียกว่า ออนุพุทธะ คือรู้ตามได้ด้วยสุตมยปัญญา ก่อน แล้วก็รู้ตามได้ด้วยจินตามยปัญญา แล้วก็รู้ได้ด้วยภาวนามยปัญญา ตามลำดับ

สรุปเหตุการณ์สำคัญในวันตรัสรู้

วันวิสาขบูชา เป็นวันบูชาเนื่องในวันเพ็ญเดือน ๖ ซึ่งเป็นวันประสูติ วันเห็นเทวทูต วันตรัสรู้ และวันปรินิพพาน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเฉพาะเหตุการณ์ในวันตรัสรู้

ที่พระมหาบุรุษได้กระทำกิจอันยิ่งใหญ่เพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในวันตรัสรู้นั้น ช่วงกลางวันทรงเลือกชัชฎุมิ โดยทรงตรวจดูที่ที่จะประทับนั่งกระทำสมาธิแล้วทรงเลือกที่นั่งใต้ต้นศรีมหาโพธิ์ ในตอนเย็นทรงปูหญ้าคาแล้วประทับนั่งขัดบัลลังก์อธิษฐานจิตว่าจะไม่ลุกขึ้นจากบัลลังก์ จนกว่าจิตของพระองค์จะหลุดพ้นจากอภัสสะ ในช่วงปฐมยาม ทรงบรรลุปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือทรงระลึกชาติหนหลังได้ ในมัชฌิมยาม ทรงบรรลุจตุปปาตญาณ คือทรงรู้เห็นการตาย การเกิดของสัตว์โลก และในปัจฉิมยาม ทรงบรรลุอัสวักขยญาณ คือ ทรงรู้เห็นการสิ้นไปแห่งอภัสสะ ก็คือทรงตรัสรู้อริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นพระบรมพระศาสดาเอกของโลก

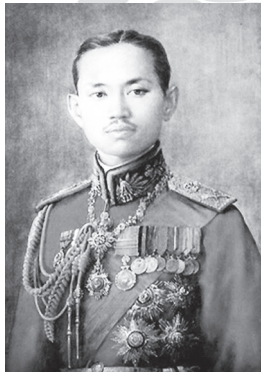
หลังจากวันตรัสรู้ พระพุทธองค์ก็ทรงพิจารณาธรรมะว่ามีความลึกซึ่งยิ่งนัก ยากที่จะรู้ตามได้ จึงยังไม่ดำริที่จะแสดงธรรม แต่เมื่อทำวสทัมบดีพรหมทราบเหตุจึงได้มาอาราธนาให้ทรงแสดงธรรมเพื่อให้สัตว์โลกได้บรรลุธรรมตามสมควรแก่อชยาศัย เหตุการณ์ต่างๆ ก็มีรายละเอียดดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว

สุดท้ายนี้ ขอให้ศรัทธาสาธุชนทั้งหลาย ผู้ได้นำสารธรรมที่อาตมาได้อธิบายขยายความ มาตั้งแต่ต้นนั้น มาเป็นแนวทางการทำจิตของตนให้เกิดศรัทธาปสาทะในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ ยิ่งขึ้น และน้อมบูชาด้วยอามิสและการปฏิบัติที่สมควรแก่โลกุตตรธรรมสืบต่อไป และขอให้ท่านทั้งหลายจงเป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาท เทอญ ขอเจริญพร.

สาระน่ารู้ :

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก จากพระราชดำริ ร.๗

เรียบเรียงโดย วรธาร

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
(รัชกาลที่ ๗)

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กเป็นหนังสือที่ประกอบด้วย เนื้อหาธรรมะและเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เหมาะแก่ การอ่าน ศึกษาค้นคว้า และเป็นธรรมบันเทิงและการพัฒนาจิตใจ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่สามารถถ่ายทอดให้ลูกหลานนำไป ปฏิบัติให้เกิดผลดีในชีวิตได้ แต่คนทั่วไปอาจยังไม่รู้จักหนังสือนี้ กว้างขวางเท่าไรนัก

ที่มาและการเกิดขึ้นของหนังสือ

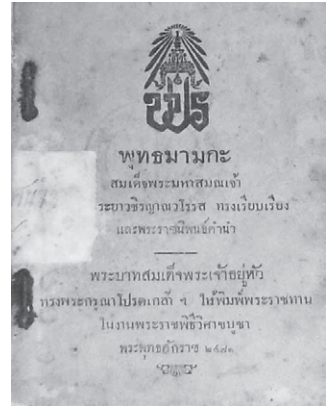
ต้องยอมรับว่าหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กนั้นหลายคนยังไม่รู้ที่มา แม้แต่คนที่เคย อ่านบางคนยังไม่รู้ยอดี้ เพราะในหนังสือที่จัดพิมพ์ในแต่ละปีไม่ได้ระบุความเป็นมาของหนังสือ คงบอกแต่เพียงว่าเล่มนั้นๆ สำนวนนั้นๆ ใครแต่ง ฉะนั้นหนังสือดีๆ เหล่านี้ ควรที่คนไทย จะรู้ และเมื่อรู้แล้ว เชื่อว่าจะเกิดศรัทธาในบุคคลผู้ริเริ่มอย่างแน่นอน

พงษ์ศักดิ์ ศิริวงษ์ เลขาธิการราชบัณฑิตยสภา เล่าความเป็นมาให้ฟังว่าหนังสือสอน พระพุทธศาสนาแก่เด็กนั้นเกิดขึ้นมาจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ที่ครั้งหนึ่งมีพระราชปรารภว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ดีเยี่ยม เป็นจริง ลึกซึ้ง น่าเลื่อมใส ไม่ขัดกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผู้ศรัทธาย่อมเชื่อได้และเห็นจริง ตามได้ด้วยปัญญาและจะนำสันติสุขมาสู่โลกได้ แต่ยังมีการเผยแพร่น้อย ขาดวิธีการสั่งสอนที่มี ศิลปะและตำราที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนเด็กนั้นต้องนับว่าบกพร่องที่สุด เพราะ เด็กที่สวดมนต์ได้มีน้อยมากและไหว้พระไม่เป็นก็มี

“จึงมีพระราชดำริว่าการสอนศาสนาแก่เด็ก เป็นสิ่งสำคัญสำหรับความเจริญมั่นคงของชาติ ทั้งทรงเห็นว่าการสั่งสอนเด็กน่าจะแก้ได้ไม่ยาก และเป็นของที่ควรพยายามแก้อย่างยิ่ง แม้ว่า พระพุทธศาสนาจะลึกซึ้ง สอนให้เด็กเข้าใจยากก็ตาม แต่ก็มีธรรมที่จะสอนได้มาก เช่น เรื่อง กรรมและอื่นๆ พระองค์จึงได้ทรงชักชวนให้พระสงฆ์ช่วยกันแต่งหนังสือหรือตำราสอนพระ- พุทธศาสนา เพื่อติดตามมารดาของเด็กจะได้นำไปใช้สั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดีต่อไป”

หนังสือพุทธมามกะ: แรบบันดาลพระทัย

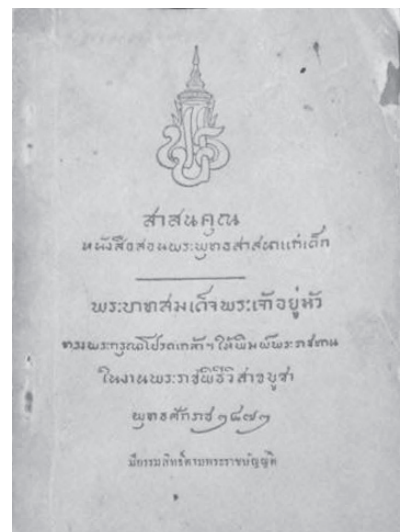
เลขาธิการราชบัณฑิตยสภากล่าวต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์หนังสือ “พุทธมามกะ” ซึ่งเป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระราชอุปัชฌาย์ครั้งที่พระองค์ผนวช) พระราชทานเนื่องในงานวิสาขบูชา ในปีดังกล่าว เนื่องจากทรงระลึกถึงธรรมเนียมที่รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงริเริ่มด้วยการส่งบัตรอวยพรในวันวิสาขบูชา ขณะที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ก็ประทานของเล่นแก่เด็กๆ ในงานเดียวกัน “พระองค์จึงทรงเห็นว่าเป็นธรรมเนียมที่ดีพึงปฏิบัติตาม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์หนังสือพุทธมามกะซึ่งพระองค์เขียนคำนำด้วย พระราชทานในวันวิสาขบูชาปีนั้นให้กับคณะองคมนตรี เสนาบดี ข้าราชการบริวาร ตลอดจนประชาชนที่สนใจในการพระราชพิธีวิสาขบูชา ปราภภูมิผู้สนใจอนุโมทนาในพระราชดำริของพระองค์เป็นอันมาก และด้วยแรงบันดาลใจนี้ จึงโปรดให้จัดประกวดหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กในปีต่อมา (๒๔๗๒) โดยทรงมอบหมายให้ราชบัณฑิตยสภารับผิดชอบและจัดประกวดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน” เลขาธิการราชบัณฑิตยสภา ให้ข้อมูล

หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย เสน:การประกวดครั้งแรก

ปี ๒๔๗๒ เป็นปีแรกที่จัดประกวด โดยราชบัณฑิตยสภาได้ออก “ประกาศการประกวดแต่งหนังสือแสดงพระพุทธศาสนาสำหรับเด็ก” ฉบับแรก เมื่อวันที่ ๗ ส.ค. ๒๔๗๑ โดยประกาศดังกล่าว สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ราชบัณฑิตยสภาลงพระนาม โดยมีข้อบังคับในการประกวดในปีแรกว่า ผู้แต่งหนังสือต้องแต่งเป็นภาษาไทยและอธิบายความให้ง่ายพอที่เด็กอายุ ๑๐ ขวบอ่านเข้าใจความ เรื่องที่แต่งให้เป็นการสอนพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและมีให้กล่าวย่ำยิศาสนาอื่น

ขณะที่การตัดสินทรงให้ราชบัณฑิตยสภาเป็นพนักงานตรวจตัดสินตามที่เห็นสมควร แล้วคัดต้นฉบับที่ดีที่สุดขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ๓ ราย และเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ใ้พิมพ์เป็นหนังสือพระราชทานในวันวิสาขบูชาและจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรางวัลที่ ๑ จำนวน ๒๐๐ บาทแก่ผู้แต่ง อีกสองรายรองลงมานั้นพระราชทานรายละ ๑๐๐ บาท แล้วส่งหนังสือ

นั้นให้กระทรวงธรรมการพิมพ์สอนเด็กในโรงเรียนต่อไป “ปีแรกมีผู้ส่งเข้าประกวด ๒๔ ราย เป็นพระภิกษุ ๕ รูป นอกนั้นเป็นฆราวาส ปรากฏว่าหนังสือที่ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑ คือหนังสือ “ศาสนคุณ” พระนิพนธ์ในหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล พระธิดาในสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทว่า สมเด็จพระเจ้าไม่ทรงทราบว่าหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัยทรงแต่งประกวดด้วย เพราะในสำนวนของแต่ละคนที่แจกจ่ายให้กรรมการตรวจ จะไม่มีการลงชื่อกำกับ ลงแค่หมายเลขเท่านั้น โดยหนังสือศาสนคุณนั้นเนื้อหามี ๗ บท เริ่มจากบทคุณพระพุทเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ศิล ๕ คุณบุพการี คุณพระศาสนา และคุณของพระมหากษัตริย์ มีจุดเด่นที่สำนวนการเขียนอ่านเข้าใจง่ายเหมาะสำหรับเด็ก ที่สำคัญมีคำถามประจำแต่ละบท ทำให้เด็กได้ตอบคำถามว่าเข้าใจกับที่อ่านมาหรือเปล่าด้วย ซึ่งหนังสือศาสนคุณนี้ก็พิมพ์แจกในวันวิสาขบูชาด้วยและเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมาถึงวันนี้” เลขาธิการเล่าถึงการประกวดครั้งแรก

ทรงกำหนดหัวข้อเรื่องให้ต่าง

ศ.พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญราชบัณฑิต ในฐานะผู้เคยส่งผลงานเข้าประกวด และได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑ ติดต่อกัน ๓ ปี ได้แก่ เรื่องการสงเคราะห์บุตร ปี ๒๕๑๓ การสงเคราะห์ภรรยา ปี ๒๕๑๔ และการทำงานไม่อากูล ปี ๒๕๑๕ ขณะปี ๒๕๑๗ ก็ได้รางวัลที่ ๑ เรื่องธรรมจริยาด้วย ได้เล่าถึงการประกวดให้ฟังว่า ช่วงแรก ทางราชบัณฑิตยยังไม่ได้กำหนดหัวข้อเรื่อง แต่ให้ผู้ประกวดแต่งมาเอง จึงทำให้คนที่แต่งในปีต่อมาในช่วงแรกๆ เรื่องหรือเนื้อหาจึงไปซ้ำหรือใกล้เคียงกับสำนวนที่เคยชนะประกวด ด้วยเหตุนี้ราชบัณฑิตยสภาจึงได้กำหนดหัวข้อเรื่องให้ และในปีที่เขาส่งผลงานเข้าประกวด ราชบัณฑิตยสภาก็ได้กำหนดหัวข้อธรรม โดยเป็นหัวข้อธรรมในมงคลสูตร ๓๘ ประการ

“การเขียนหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก สิ่งสำคัญที่รัชกาลที่ ๗ ทรงเน้น คือ วิธีการแต่งที่เข้าใจง่าย นอกจากนี้ทรงมีพระราชดำริว่าปัญหาประการหนึ่งควรต้องใช้ศัพท์บาลีหรือไม่ ซึ่งทรงเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ เพราะต้องสอนให้เด็กรู้ศัพท์เหล่านั้นด้วย แต่ต้องอธิบายให้ชัด ทั้งทรงเห็นว่าภาษาภาคหน้าประเทศย่อมอยู่ในมือของเด็ก ถ้าอบรมเขาดีให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ก็อาจมั่นใจในความเจริญและความมั่นคงของประเทศในภายหน้า พร้อมตรัสว่าศาสนาเป็นยาบำรุงใจในการทำงานให้สำเร็จและสมานใจยามทุกข์ได้ จึงควรพยายามให้เด็กๆ มียา คือคำสอนของพระพุทธศาสนาติดตัวไว้” เจ้าของรางวัล ๓ ปีซ้อนกล่าว

จัดพิมพ์อภิลมพระเกียรติ ร.๗

การจัดประกวดได้ดำเนินการต่อเนื่องถึงปัจจุบันเป็นเวลาถึง ๓ รัชกาลแล้ว ในหลักการต่างๆ ยังคงเดิม แต่มีการปรับปรุงลักษณะหนังสือจากที่ให้แก่เด็ก ๑๐ ขวบอ่านเข้าใจ มาเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ อ่านเข้าใจ โดยให้อธิบายความง่ายๆ โดยราชบัณฑิตยสภาจะคัดเลือกสำนวนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑ ๒ ๓ เสนอต่อราชเลขาธิการเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลขอรับพระบรมราชวินิจฉัย และเมื่อมีพระบรมราชวินิจฉัยแล้วจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์สำนวนที่ชนะเลิศ เพื่อพระราชทานเนื่องในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา โดยพระราชทานเงินค่าจัดพิมพ์พร้อมพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ โดยผู้ชนะการประกวดจะเข้ารับพระราชทานรางวัลในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ภายหลังการตั้งเปรียญ

เลขาธิการราชบัณฑิตยสภา กล่าวว่า และด้วยพระมหากรุณาธิคุณของรัชกาลที่ ๗ ในฐานะผู้ทรงริเริ่มจัดประกวดหนังสือสอนพระพุทธศาสนา ราชบัณฑิตยสภาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดประกวด จึงได้รวบรวมและจัดพิมพ์หนังสือสอนพระพุทธศาสนาตั้งแต่ปี

๒๔๗๑ - ๒๕๕๗ แบ่งเป็น ๓ เล่มใหญ่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสครบ ๑๒๐ ปี พระบรมราชสมภพของรัชกาลที่ ๗ วันที่ ๘ พ.ค. ๒๕๕๖ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด เพื่อมอบให้กับห้องสมุดโรงเรียนต่างๆ ต่อไป

นัยนา วรวัชวดี ผู้อำนวยการกองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสภา ในฐานะผู้รับผิดชอบในการตรวจปฏิรูป กล่าวว่าความจริงโครงการนี้ต้องแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นปีครบ ๑๒๐ พระบรมราชสมภพ แต่เพิ่งมาเสร็จเรียบร้อยในปี ๒๕๕๙ เนื่องจากมีความยากหลายอย่าง เช่น การรวบรวมต้นฉบับให้ครบทั้งหมด รวมถึงปัญหาในการพิสูจน์อักษร บางครั้งคำบางคำในแต่ละยุคสมัยจะเขียนไม่เหมือนกัน บางทีคำเดียวกันเรื่องเดียวกันแต่เขียนไม่เหมือนกัน ก็ต้องมาพิจารณาและตัดสินใจเลือกคำหนึ่งที่ถูกต้อง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นยังคงตามต้นฉบับเดิม **ด้านพัชชนะ บุญประดิษฐ์** นักวรรณศิลป์ชำนาญการพิเศษ กองศิลปกรรม กล่าวว่า ในปี ๒๕๔๘ ๒๕๕๓ ๒๕๕๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชประสงค์จะให้เด็กไทยสนใจการศึกษาพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น จึงมีพระราชบัญชาให้คัดเลือกหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กที่ชนะการประกวดในปีต่างๆ มาจัดพิมพ์ใหม่ด้วยรูปเล่มสวยงามมากกว่า ๒๒ เรื่อง พระราชทานให้กับห้องสมุดโรงเรียนในโครงการของพระองค์ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เป็นต้น ทำให้คนรู้จักและเข้าถึงหนังสือนี้มากขึ้น และเมื่อผนวกกับการจัดพิมพ์ของราชบัณฑิตยสภาจำนวน ๒,๐๐๐ เล่มในปี นี้ ก็จะทำให้เด็กไทยเข้าถึงมากขึ้นไปอีก

(ที่มา : คอลัมน์ไลฟ์สไตล์ นสพ.โพสต์ทูเดย์)

สืบค้นหาพระพุทธรบาท ๕ รอย

(ตอน ๔)

วิเทศทัยย์

ยัง นัมมะทายะ นะทียา ปุลิเน จะ ตีเร
ยัง สัจจะพันธะคิริเก สุมะนา จะลัคเค
ยัง ตตตะ โยนะกะปุเร มุณีโนจะ ปาทัง
ตั้ง ปาทะลัญชนะมะหัง สิระสา นะมามิ ฯ

รอยพระบาทใด อันพระพุทธรองค์ได้ทรง
แสดงไว้แล้ว บนหาดทรายแถบฝั่งแม่น้ำนัม-
มทา เหนือภูเขาสัจจพันธ์ เหนื่อยอดเขาสุมนะ
และที่เมืองโยนก ข้าพเจ้าขอนมัสการรอย
พระบาทนั้นๆ ของพระมุณีด้วยเศียรเกล้า

บทก่อนบอไว้ว่าคาถาเบื้องต้นแต่งโดย
พระเถรจารย์ชาวศรีลังกา เพื่อสร้างความ
เชื่อเชื่อมโยงระหว่างดินแดนพุทธภูมิกับเกาะ
ลังกา บรรณาการให้เรื่องราวเป็นเนื้อเดียวกัน
เพื่อบ่งชี้ว่านอกจากดินแดนพุทธภูมิแล้ว
เกาะลังกายังเป็นอีกแห่งหนึ่งซึ่งพระพุทธรเจ้า
ทรงเลือกเสด็จมา ภาษาสมัยใหม่เรียกว่า
เป็นการ “สร้างกระแสเชิงสัญลักษณ์”

มีเสียงบ่นปนหงุดหงิดรำคาญใจประมาธ
ว่าปุเรื่องจั่วหัวแล้วก็น่าจะกล่าวถึงรอยพระ-
พุทธรบาทที่เหลือให้กระจ่างชัด ให้รู้กันเลยว่า
รอยพระพุทธรบาทบนดินแดนพุทธภูมิตั้งคาถา

กล่าวอ้างอยู่ตรงไหน แล้วเชื่อมโยงกับเกาะ
ลังกาได้อย่างไร

ตอบแบบกำปั้นทุบดินคือหากรู้ว่าอยู่ตรง
ไหนแน่ชัดก็คงฟังธงลงไปแล้ว แต่นี้ได้ลายแทง
ตามเนื้อความแห่งพระคาถาจากคัมภีร์อรรถ-
กถา ตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อยพอจับความได้
เท่านั้น ครั้นจะตีความที่กักเอาเอง ตาม
ลักษณะนั่งเทียนเขียนเอา เหมือนอยู่บน
หอคอยงาช้าง ก็เป็นเรื่องอันตรายยิ่งนัก เกรง
จะไม่พินนรกขุมสี่แห่งโรรวมหานรกเป็นแน่

แต่ครั้นพยายามสืบหาหลักฐานตามลายแทง
ของคัมภีร์อรรถกถาหลายแห่ง พร้อมข้อมูล
หลักฐานทางภูมิศาสตร์ก็เริ่มเห็นภาพชัดเจน
มากขึ้น พอจะคาดเอาได้ว่าเหตุใดพระเถรา-
จารย์จึงผูกปมรอยพระพุทธรบาทของศรีลังกา
เข้ากับเรื่องราวบนดินแดนพุทธภูมิ จึงเป็น
อันตกลงปลงใจว่าควรวิเคราะห์รอยพระพุท-

บนแผ่นดินชมพูทวีปให้แน่ชัดลงไป ผิดถูกอย่างไร คนอ่านพิจารณาเอง ถ้าเป็นอย่างนี้ ผู้เขียนก็เบาใจว่า นรกคงไม่ใกล้ตัวเท่าไรนัก หรือหากจะไปจริงอย่างน้อยก็มีอีกหลายคน เดินตามเป็นเพื่อน ไม่ต้องกลัวเหงา

รอยพระพุทธรูป ๓ แห่งบนชมพูทวีป ได้แก่ แม่น้ำนัมมทา ภูเขาสัจจพันธ์ และ โยนกบุรี

เบื้องต้นสันนิษฐานว่ารอยพระพุทธรูป ทั้งสามแห่งนี้ น่าจะตั้งอยู่ในชุมชนที่หนาแน่น ด้วยชาวพุทธที่มีศรัทธามั่นคง พรั่งพร้อมด้วย บริษัท ๔ และได้รับการอุปถัมภ์ดูแลเป็นอย่างดีจากสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ นั้นคงต้องเป็นเส้นทางการค้าสำคัญของอินเดีย สมัยโบราณ

ประเด็นที่บอกว่าเป็นเส้นทางการค้าเพราะ สมัยก่อนผู้ที่จะนำเรื่องราวหรือข่าวสารสนของ โลกอื่นมาบอกกล่าวผู้คนในอาณาจักรแห่งตน คือพ่อค้า แม้ภายหลังจะมีนักบวชเข้ามาเบียด แย่งบทบาทไปบ้าง แต่พ่อค้าก็ยังรักษาสถานภาพ นี้อยู่อย่างเหนียวแน่น รอยพระพุทธรูปสาม แห่งบนแผ่นดินชมพูทวีปดังกล่าวมา จึงได้รับ ถ่ายทอดโดยตรงมาจากปากของพวกพ่อค้า จึงสรุปว่ารอยพระพุทธรูปต้องอยู่บนเส้น ทางการค้าสำคัญของอินเดีย

ประเด็นต่อมาคือ ดินแดนแห่งนั้นต้องได้ รับการอุปถัมภ์ดูแลจากสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยเหตุว่า การที่พระมหากษัตริย์ให้ความ อุปถัมภ์เป็นอย่างดี ย่อมเชื่อว่าเป็นการเปิด ทางให้ชาวพุทธสามารถปฏิบัติศาสนพิธีหรือ ศาสนกรรมได้อย่างเปิดเผย เป็นที่รับรู้ของ สาธารณชน และได้รับการยอมรับจากศาสนิก อื่นด้วย

ประเด็นสุดท้ายคือ ความรุ่งเรืองของ ความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูป เป็นหลักฐาน ชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงของพระพุทธรูปศาสนาบน ดินแดนนั้น ความมั่นคงดังกล่าวหมายรวมถึง สถาบันสงฆ์และคฤหัสถ์ และน่าจะเป็นไปได้ ว่าการบูชารอยพระพุทธรูปบนดินแดนแห่ง นั้น เป็นที่นิยมแพร่หลายหรือเป็นที่รับรู้ของ ผู้คนในวงกว้าง จนพ่อค้าต่างเมืองสามารถรับ รู้ได้อย่างง่ายดาย

คำถามคือ รอยพระพุทธรูปทั้งสาม แห่งนั้นอยู่ที่แห่งใด ?

คำตอบคือ อยู่บริเวณรัฐคุชราตของ อินเดียในปัจจุบัน (Gujarat State)

เบื้องต้นเห็นสมควรทำความรู้จักโยนกบุรี หรืออาณาจักรโยนกเสียก่อน เพราะหากมอง เห็นภาพของแคว้นโยนกอย่างชัดเจนแล้ว ย่อม จะสามารถเชื่อมโยงเส้นทางความเชื่อของรอย พระพุทธรูปบนแผ่นดินชมพูทวีปได้

โยนกในที่นี้หมายถึงฝรั่งตั้งชื่อที่อพยพ โยกร้ายมาตั้งหลักปักฐานอยู่ที่อินเดียตั้งแต่ โบราณนานเน กลุ่มแรกเรียกว่ากรีกบากเตรีย (Greco-Bactrian) เป็นพวกที่เคลื่อนย้ายมา ก่อนพระพุทธเจ้าประสูติหลายพันปี ส่วนใหญ่ กระจายกันอยู่บริเวณตอนเหนือของอินเดีย ส่วนกลุ่มที่สองเรียกว่าอินโดกรีก (Indo-Greek) หมายถึงฝรั่งชาติกรีกที่เดินทางมาพร้อมกับ กองทัพของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช คนไทยรู้จักกลุ่มแรกในนามอารยัน ส่วนกลุ่ม หลังเรียกว่าโยนก

ในอัสสลาเยนสูตร มัชฌิมนิคาย มัชฌิม- ปิณฑาสกัก็กล่าวถึงแคว้นโยนกเช่นเดียวกัน แต่ไม่ขยายความให้เห็นเด่นชัด ระบุแต่เพียง

ว่าอยู่บริเวณปัจฉิมตชนบทรอบนอกเท่านั้น หลักฐานตรงนี้ชี้บอกว่าอาจมีอารยณกลุ่มหนึ่งตั้งราชวงศ์โยนกขึ้นแล้วปกครองกันเอง ต่างหากจากอารยณก็เป็นได้ หรืออาจจะเป็นพระอรรคภคจารยเพิ่มเติมมาเนื้อหาเข้ามาทีหลังก็เกินจะเดา

โยนกมาปรากฏหลักฐานชัดเจนสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อพระองค์โปรดให้จัดส่งพระธรรมทูตนามว่าพระโยนกธรรมรักขิตเถระไปเผยแผ่พระศาสนาที่แคว้นอปรนตกะ ซึ่งกษัตริย์ผู้ปกครองแคว้นมิไช่ใครอื่นก็คือชาวโยนกด้วยกันเอง (โยนกราชา)

คำว่า**อปรนตกะ** แปลว่า สุดเขตด้านทิศปัจฉิม สันนิษฐานว่าน่าจะกร่อนมาจากคำว่าสุนาปรนตะ ซึ่งเป็นแคว้นเก่าแก่สมัยพุทธกาลเป็นแน่ เพราะมีหลักฐานทางภูมิศาสตร์อ้างอิงถึง ๒ แห่ง กล่าวคือ ท่าเรือสุปารกะและแม่น้ำนัมมทา

อันว่าท่าเรือสุปารกะนั้นโด่งดังมีชื่อเสียงในฐานะท่าเรือสำคัญสมัยอดีต มีกล่าวถึงมากมายในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและคัมภีร์ของพราหมณ์ เป็นที่รู้จักในฐานะท่าเรือถ่ายสินค้าเชื่อมโยงกับดินแดนชมพูทวีป ปัจจุบันกร่อนเสียงเป็นโสปากะ อยู่บริเวณปากน้ำนัมมทา ทางทิศเหนือของเมืองมุมไบ (North of Mumbai)

ส่วนแม่น้ำนัมมทานั้นถือว่าเป็นหนึ่งในเจ็ดแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ของพราหมณ์ ได้แก่ แม่น้ำคงคา แม่น้ำยมนา แม่น้ำโคธาวารี แม่น้ำสรีสวตี แม่น้ำสินธุ แม่น้ำกาเวรี และแม่น้ำนัมมทา ปัจจุบันแม่น้ำนัมมทาถือว่าเป็นสายเลือดแห่งมัธยมประเทศ มีต้นกำเนิดมาจากเนินเขาอมรกันตักบริเวณตำบลอนุப்புรี

(Amarkantak Hill of Anuppur District) มีความยาวถึง ๑,๓๑๒ กิโลเมตร ไหลพาดผ่านดินแดนอินเดียเหนือและอินเดียใต้ ไหลลงสู่ทะเลที่อ่าวคัมบัต (Gulf of Khambat) มหาสมุทรอารเบีย จึงได้ชื่อว่าเป็นพรหมแดนทางวัฒนธรรมระหว่างสองฝั่งแห่งอินเดีย

หากเราวิเคราะห์เนื้อหาในอรรคภคปุณณสูตรแห่งสังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค จะเห็นความเชื่อมโยงของเรื่องราวเกี่ยวกับคติความเชื่อรอยพระพุทธบาทได้อย่างลงตัว ว่าแท้จริงแล้วเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นบนแผ่นดินแห่งแคว้นอปรนตกะแน่แท้ ส่วนภูเขาสัจจพันธ์ก็คงมิใช่ที่ใดนอกจากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สักแห่งหนึ่งภายในอาณาจักรอปรนตกะนั่นเอง บางทีสัจจพันธ์ดาบสอาจเป็นเจ้าลัทธิคนใดคนหนึ่ง ซึ่งเป็นที่นับถือยกย่องของชาวเมืองก็เป็นได้

ย้อนกลับมาดูแม่น้ำนัมมทาอีกรอบ ชาวฮินดูเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับพระศิวมหาเทพ เรื่องราวดังกล่าวหากพูดไปก็จะเป็นความจริงจนยากจะยอมรับได้ สรุปเพียงแค่ว่าหินทุกก้อนที่จมอยู่ในแม่น้ำนัมมทาเป็นเสมือนศิวลึงค์พระศิวมหาเทพ นอกจากนั้น แม่น้ำนัมมทายังเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ในฐานะเป็นบุญสถานลอยบาป เฉกเช่นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์เหล่าอื่น ส่วนประเพณีที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำนัมมทาก็จะมีการลอยประทีปบูชาพระศิวเทพเจ้าด้วย (Pushkaram)

ผู้เขียนเห็นว่าการกล่าวถึงพระพุทธเจ้าทรงประทับรอยพระพุทธบาทบนฝั่งแม่น้ำนัมมทาก็ดี บนภูเขาสัจจพันธ์ก็ดี ล้วนเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกว่าพระพุทธศาสนาได้ขำนะเหนือฮินดูเรียบร้อยแล้ว และผู้ที่บันทึกเรื่องราวคงมิใช่ใครที่โหนว่าจะเป็นพระสงฆ์นั่นเอง

ส่วนรอยพระพุทธรูปอยู่ที่โยนกบุรี เห็นว่าน่าจะเป็นสถานที่สักการบูชาของพระมหากษัตริย์เป็นแน่ แต่จะอยู่ตรงไหนต้องมีการสืบค้นกันต่อไป ล่าสุดมีการพบรอยพระพุทธรูปที่เมืองเล็กๆ นามว่า **ววรรณการ** (Vadnagar) ซึ่งเป็นบ้านเกิดของนายกรัฐมนตรีอินเดียคนปัจจุบันคือ นเรนทร โมตี (Narendra Modi) หากถือเอาตามหลักฐานนี้ก็น่าจะเป็นไปได้ว่าน่าจะมีการสักการบูชารอยพระพุทธรูปตลอดแคว้นแคว้นอปรันตกะเป็นแน่

ปัญหาต่อมาคือ คติความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูป ข้ามมหาสมุทรมาเกาะลังกาได้อย่างไร

ตอบว่า เพราะการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมณฑุตแห่งแคว้นอปรันตกะและเกาะลังกา

คงจำกันได้ว่าพระมหินทเถระผู้เป็นพระธรรมทูตมาเผยแผ่พระศาสนาบนเกาะลังกา นั้น เป็นเพื่อนร่วมสำนักกับพระโยนกธรรมรักขิตเถระ (หรืออาจจะร่วมพระอุปัชฌาย์เดียวกัน) ซึ่งเป็นพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระศาสนาที่แคว้นอปรันตกะ และความเป็นศิษย์ร่วมสำนักเดียวกันนี้เองอาจจะมีการส่งลูกศิษย์เดินทางไปเยี่ยมเยียนสอบถามคร่าวๆ กัน และกันเสมอ สังเกตได้จากเรื่องราวการเผยแผ่พระศาสนาของพระโยนกธรรมรักขิตเถระนั้นมีบันทึกไว้ในคัมภีร์สำคัญของศรีลังกานามว่า **ทีปวงศ์และมหาวงศ์**

และผู้ทำหน้าที่นำพาพระสมณฑุตเหล่านั้นไปมาหาสู่กันก็คงไม่พ้นพวกพ่อค้า บางทีอาจจะเป็นพระบรมราชโองการของกษัตริย์ทั้งสองแคว้นแคว้นก็เป็นได้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันหลายครั้งหลายหน น่าจะเป็นผลให้พระสงฆ์ศรีลังกานำคติความเชื่อ

เรื่องรอยพระพุทธรูปมาเผยแผ่ยังบ้านเกิดเมืองนอนแห่งตน จึงมาสรุปลงตรงขุนเขาศรีปาทะพอดี

อีกเรื่องหนึ่งซึ่งสำคัญไม่น้อยคือแคว้นอปรันตกะเป็นถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษชาวสิงหล เพราะมีเรื่องราวบันทึกไว้ในตำนานของชาวสิงหล แต่ไม่สามารถระบุตำแหน่งแห่งหนได้อย่างชัดเจนว่าอยู่ตรงไหน ทราบแต่เพียงว่าชื่อ**สีหปุระ** (Sihapura) แต่การเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างพระสงฆ์ลังกากับพระสงฆ์แห่งแคว้นอปรันตกะ น่าจะเกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดเชิงญาติเป็นแน่ และเรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับรอยพระพุทธรูป น่าจะติดตามมากับพระสงฆ์ลังกาเป็นมั่นคง

มีคนแย้งว่าคติความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูปน่าจะเกิดขึ้นหลังจาก**มหาวิทยาลัยวลภี**เป็นที่รู้จักแพร่หลายแล้ว (Valabhi Buddhist University) ซึ่งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ก็ตั้งอยู่บริเวณแคว้นอปรันตกะเช่นกัน และคงจะมีพระสงฆ์ศรีลังกาเดินทางมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้หลายต่อหลายรุ่น ครั้นพระสงฆ์ลังกาเหล่านั้นศึกษาเรียนรู้วิชาการตลอดทั้งวัฒนธรรมประเพณีแบบอินเดียสำเร็จเสร็จสิ้นแล้ว ต่างพากันเดินทางกลับถิ่นมาตุภูมิ พร้อมนำเอาคติความเชื่อแบบอินเดียไปเผยแผ่แก่บ้านเกิดเมืองนอนแห่งตนด้วย

ความจริงคือมหาวิทยาลัยวลภีดังกล่าวเป็นที่รู้จักแพร่หลายประมาณพุทธศักราช ๑๐๐๐ ซึ่งสมัยนั้นการศึกษาของศรีลังกาก็โตงโตงแพร่หลายไม่แพ้แห่งใด สังเกตได้จากมีพระเถระนักปราชญ์เดินทางมาศึกษาพระธรรมวินัยเป็นจำนวนมาก เช่น พระพุทธทัตตเถระ พระพุทธโฆษาจารย์ และพระ-

ธรรมपालเถระ เป็นต้น ซึ่งทุกท่านล้วนเป็นชาวชมพูทวีป พระเถระนักปราชญ์เหล่านี้ แทนที่จะเดินทางไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยยวลภินดินแดนบ้านเกิดแห่งตน แต่เลือกที่จะเสี่ยงภัยเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลมาศึกษายังเกาะลังกา ก็แสดงให้เห็นแล้วว่าการศึกษาศรีลังกาย่อมดีกว่ามหาวิทยาลัยยวลภีเป็นแน่

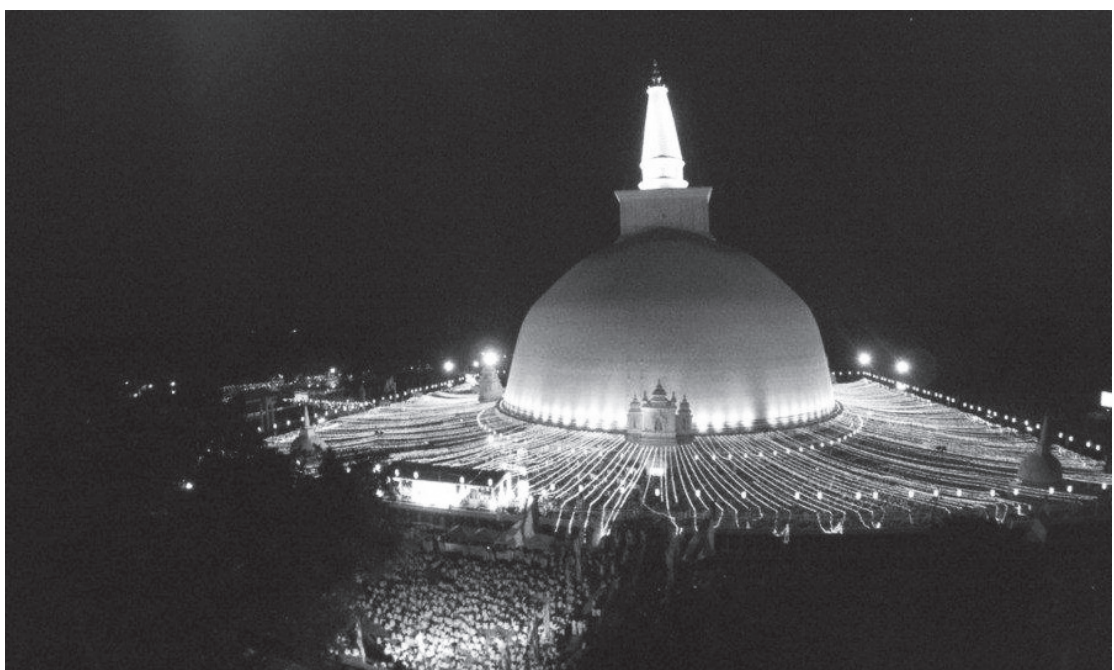
แต่มีได้หมายความว่าพระสงฆ์ศรีลังกาจะไม่รู้จักมหาวิทยาลัยยวลภีเลย การรู้จักดังกล่าวคงไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือพระสงฆ์ศรีลังกา เพราะศรีลังกายุคนั้นสามารถยืนด้วยลำแข้งแห่งตน จนไม่ต้องพึ่งพาวัฒนธรรมของชาติอื่นใด หากจะมีส่วนเสริมพระสงฆ์ศรีลังกาก็ น่าจะเป็นงานวิชาการ เพราะการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยยวลภีนั้นโดดเด่นด้านศาสตร์น้อยใหญ่ ดังเช่น การเมือง ธุรกิจ การเกษตร การบริหาร เทววิทยา นิติศาสตร์ และเศรษฐกิจ ว่ากันว่าผู้ใดจบจากมหาวิทยาลัย

แห่งนี้ล้วนได้รับแต่งตั้งจากกษัตริย์ให้ดำรงตำแหน่งชั้นสูงด้านบริหาร

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าคติความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูปถือกำเนิดเกิดขึ้นบนดินแดนแคว้นอปรันตกะนั่นเอง ผู้ที่นำคติความเชื่อเช่นนี้เข้าสู่เกาะลังกาก็คือพระสงฆ์ลังกาที่เดินทางไปติดต่อสัมพันธ์กับพระสงฆ์แห่งแคว้นอปรันตกะ พระสงฆ์ศรีลังกาอาจเรียนรู้ว่าการสร้างรอยพระพุทธรูป ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะของพระพุทธศาสนาต่อลัทธิดั้งเดิม จึงเลียนแบบนำมาปรีวรตใช้กับบ้านเกิดเมืองนอนแห่งตน ด้วยการปรับความเชื่อเรื่องขุนเขาศรีปาทะให้กลายเป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนาเสีย

ส่วนการแต่งคาถาบูชารอยพระพุทธรูปนั้น เห็นว่าคงต้องการเชื่อมโยงคติความเชื่อระหว่างสองแผ่นดิน จึงกลายเป็นพระคาถาดังเราท่านท่องสวดกันเป็นประจำ

(อ่านต่อฉบับหน้า)

กศน:พิจารณ :

ลัทธิไชตอน ชาตาน มาร

หนังสือ พลีพ่อพูน

“พระพุทศาสนาอยู่ได้ ทุกสถาบันอยู่รอด”

จากกรณีข่าวนสพ. เมื่อต้นปีนี้ นักนิติกรร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญท่านหนึ่ง กล่าวว่า [ที่ประชุมยังเห็นชอบร่วมกันว่าจะไม่บัญญัติคำว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ” ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเห็นว่าหากใส่ถ้อยคำดังกล่าวไว้จะเป็นอันตรายในระยะยาว] ได้มีชาวพุทธแสดงความไม่พอใจ ที่คำพูดเช่นนั้นตีความได้ว่าศาสนาพุทธจะเป็นภัยอันตรายต่อประเทศในระยะยาว แม้ท่านจะปฏิเสธภายหลังว่า ไม่ได้พูดอย่างนั้น หลายท่านก็ยังข้องใจว่า ทำไมท่านพูดจาผิดพลาดถึงขนาดนั้น มือคดอะไรต่อพุทธศาสนาหรือเปล่า? หรืออาจจะไม่ได้หมายถึงเช่นนั้น แต่พูดสั้นเกินไป ไม่ชัดเจน จึงเข้าใจผิดกัน

ขอปรับภาพแก้ไขพุทธว่า

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “ทำร้าย - ฆ่า” คนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “ฮุบดินแดน - ลักทรัพย์ - ปล้นทรัพย์” ของคนเห็นต่าง

ทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “ข่มขืน” คนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “ใช้เล่ห์กลลวง โทกโกใส่ร้าย, บิดเบือนประวัติศาสตร์” คนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “อยู่ที่ไหน เอาแต่พวกตัวเอง ทำความแตกแยก” กับคนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “อกตัญญูอกตเวทิต่อคน และแผ่นดินที่ตนอาศัย” เพราะคนและแผ่นดินนั้นเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนนั้น เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ - ศาสน์ - กษัตริย์ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

แน่นอนว่า ลัทธิคำสอนนั้น ไม่ใช่ศาสนา-พุทธ เพราะพุทธศาสนาร่วมสร้างและหล่อหลอมความเป็นไทย - ความสุข ความร่มเย็น - ความเจริญ - ความสามัคคี - ความมีอารยธรรม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประชาชน - รัฐ แวันแคว้น หรือความเป็นไทในดินแดนสุวรรณภูมิมายาวนานตลอดกว่า ๒๕๐๐ ปี

ศาสนาพุทธสอนให้เบียดเบียนน้อยที่สุด มีศีล ๕ มีความกตัญญูกตเวทิต่อคนต่อแผ่นดิน เป็นภัยน้อยที่สุด และเป็นคุณมากที่สุด ต่อสังคมมนุษย์ ต่อชาติ ต่อโลก

และจริงๆ แล้ว ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติมานานแล้ว ตามประวัติศาสตร์และตามระบอบเจ้าผู้ปกครองอาณาจักร หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ดังที่มีหลักฐานพระราชดำรัสของกษัตริย์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งก็คือกฎหมายในสมัยนั้น เพียงแต่ปัจจุบันยังมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ ที่ไม่ได้ตราด้วยข้อความที่แน่ชัด ลงในรัฐธรรมนูญ ตามหลัก

นิติรัฐสมัยใหม่เท่านั้น ที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕

ดังนั้น การเขียนลงในรัฐธรรมนูญว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ” เป็นความกล้าหาญในการยอมรับความจริง และแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อศาสนาพุทธและบรรพบุรุษรากเหง้าของตนเอง ทั้งยังเป็น การเชิดชูประเทศและศาสนาด้วย อีกทั้งไม่เป็นภัยต่อประเทศไทยและตัวศาสนาพุทธ-เองแต่อย่างใด แม้ศาสนาอื่นก็อยู่ได้ ถ้าคำสอนของศาสนานั้นไม่ได้เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ เพราะศาสนาพุทธใจกว้าง ไม่กลัวต่อการพิสูจน์เปรียบเทียบคำสอนด้วยปัญญา และเปรียบเทียบความมีคุณค่าต่อมนุษย์ต่อสังคม แต่จะเป็นภัยต่อลัทธิโชตอน ชาตาน มาร แน่นอน เขาย่อมดั้นร่น โวยวาย เตือดร้อน เพราะสร้างความสิ้นหวัง ปิดโอกาส ดับความฝัน ต่อลัทธิคำสอนของศาสนาอื่นใดก็ตาม ที่สอนผิดๆ หรือคิดรุกรานศาสนาพุทธและชาวพุทธ

อย่างไรก็ตาม ร่างรธน. ที่เห็น ก็น่าพอใจอยู่ระดับหนึ่ง ดั่งคัดมาให้ดูข้างล่างนี้ แสดงถึงการไม่สูญเสียเปล่าของการตื่นตัว และการรวมตัวกันเรียกร้องของชาวพุทธที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงควรพยายามต่อไป

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

“มาตรา ๖๗ รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา และการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย”

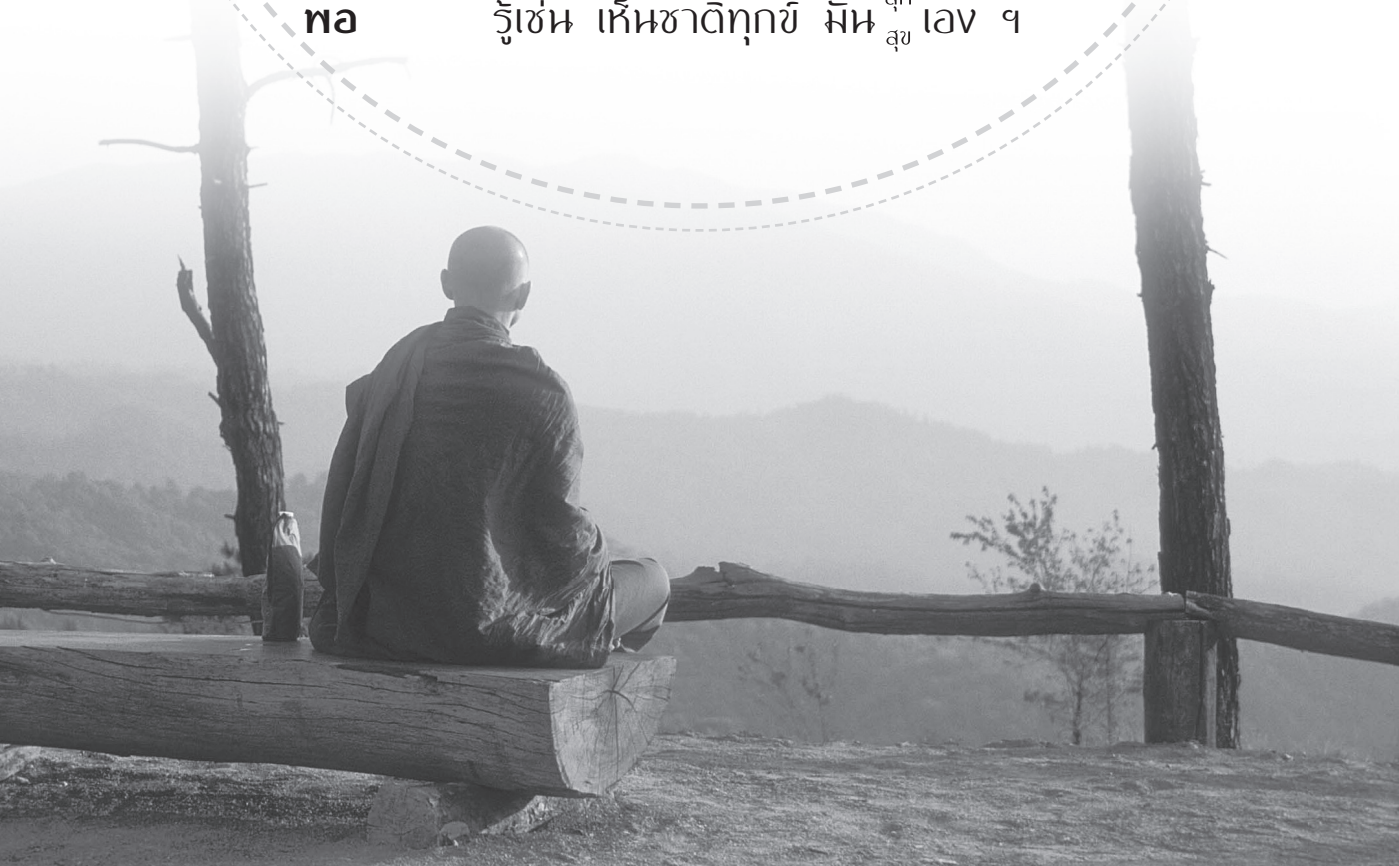
กวีนิพนธ์ :

สุขเมื่อสุข

ปปัญจา

เรา จะมี “ความสุข” หิ้นแสนยาก
เพรียก ร้องอยาก ได้สุขมาก “กว่า” ใครเขา
ทา กันแข่ง แต่ง “ความสุข” โลกและเรา
เสริม เดิมเข้า ให้หรรษา กว่าที่เป็น ๑

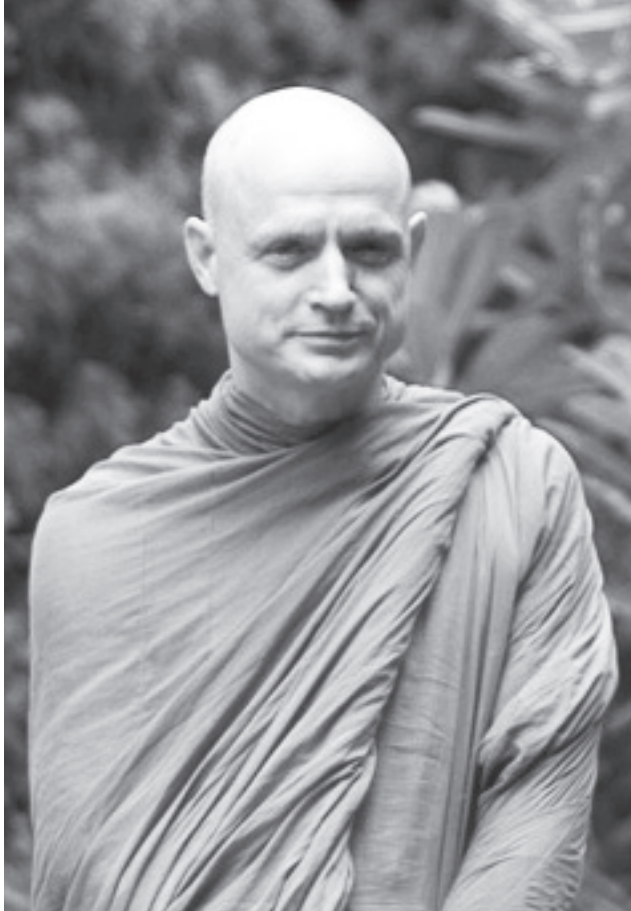
เรา จะมี “ความสุข” หิ้นไม่ยาก
เพียง เลิกอยาก มีความสุข กว่าที่เห็น
หยุด มองให้ ใครใคร สุข กว่าที่เป็น
ทอ รู้เช่น เห็นชาติทุกข มี^{สุข}สุข_{สุข} เอง ๑

บทความ :

เลี้ยงลูกอย่างไรไม่ให้เจ้าอารมณ์

พระอาจารย์ชยสาโร*

คำว่า maturity ในภาษาไทย จะใช้ศัพท์อะไร? ความเป็นผู้ใหญ่? หรือว่าแปลตรงตามศัพท์ว่า มีวุฒิภาวะ? มีความรับผิดชอบ? ในที่นี้อาตมาจะขอแปล maturity ว่า ไม่ใช่คนเจ้าอารมณ์ immature คือ เจ้าอารมณ์ แต่ที่จริงไม่ใช่ “เจ้าอารมณ์” หรอก เป็นเหยื่อของอารมณ์ซะมากกว่า ทุกอย่างต้องตามใจ อะไรขัดใจไม่ได้ ไม่ได้สิ่งที่อยากได้ เจอสิ่งที่ไม่อยากได้ โกรธมาก กลุ้มใจมาก เครียดมาก เพราะฉะนั้นกลายเป็นว่าชีวิตของเราคับแคบ จะเป็นสุขได้ เฉพาะเวลาที่ได้สิ่งที่ชอบ เฉพาะเวลาที่อยู่ห่างจากสิ่งที่ไม่ชอบ เมื่อต้องเจอกับสิ่งที่น่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ ก็หมดกำลังใจ หรือว่าถ้าอยากได้อะไรสักอย่าง แต่ไม่ได้ ก็ผิดหวัง ทำใจไม่ได้ จิตใจฟุ้งทลาย เพราะฉะนั้นจิตใจอย่างนี้ไม่มีพลัง จิตใจเปราะบางมาก

จิตใจที่จะมีความสุขได้ต้องมีเงื่อนไขมาก ดังนั้นการทำให้ชีวิตเรามีวุฒิภาวะมากขึ้นคือการที่เราสามารถเสวยความสุขได้โดยมีเงื่อนไขน้อยลงๆ จนถึงขั้นอริยมรรค อริยผล จิตใจของพระอริยเจ้ามีความสุขตลอด มีความสุขโดยไม่มีเงื่อนไข เพราะสิ่งที่จะก่อความจิตใจดับไปหมดแล้วเรียกว่า ตาย กลับมาเกิดไม่ได้ เพราะฉะนั้นในการเลี้ยงลูก ผู้ที่จะเลี้ยงลูกให้พ้นจากสภาวะเจ้าอารมณ์ได้ ก็ต้องเป็นผู้ที่พยายามพัฒนาชีวิตของตนเองให้**อยู่เหนืออารมณ์**ให้ได้ เพราะฉะนั้นที่อยู่ที่อยู่อดมการณ์ของเราด้วย เราเกิดมาเป็นคนแล้ว เกิดมาเป็นผู้มีบุญ มีกุศลมาก ในจำนวนมนุษย์ทั้งหมด ๗ พันล้านคนที่จะเกิดในเมืองพุทธ เมืองที่ศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก มีโอกาสศึกษาปฏิบัติธรรมมีน้อยนัก มีไม่กี่ประเทศ ดังนั้นถือว่าเกิดเป็นมนุษย์แล้วเป็นบุญมาก มีโอกาสปฏิบัติ เมื่อเรามีทุนเดิมอยู่ จึงสำคัญที่ว่ามีทุนเดิมแล้วจะทำอะไรต่อ หรือจะจ่ายให้หมดไป หรือจะทำให้เป็นฐานของการภาวนาให้เจริญองกามมากขึ้น ซึ่งอาตมาคิดว่าน่าจะให้เป็น

* แสดงธรรมที่ รร. ปัญญาเด่น อ.หางดง จ.เชียงใหม่ มกราคม ๒๕๕๖

อย่างนั้น เพราะฉะนั้นการสอนลูก เราก็ต้องคำนึงถึงความจริงที่ว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเป็นทุกสิ่งที่เราทำ แม้แต่อารมณ์ที่เราทำอยู่ในใจสอนลูกอยู่ตลอดเวลา** ที่จะไม่สอนไม่มี อยู่กับลูก เราสอนลูกอยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่เรากำลังพักผ่อนอยู่สบายๆ เราก็กำลังสอนลูกอยู่ บางสิ่งบางอย่าง ถ้าเรารู้สึกตัวอาจจะตกใจ เช่น ในการใช้โทรศัพท์ การปฏิบัติต่อเทคโนโลยีต่างๆ เมื่อเราอยู่กับลูก กำลังเล่นกับลูก พอมีโทรศัพท์เข้ามา ก็หยุดคุยกับลูกเพื่อรับโทรศัพท์ เป็นการสอนลูกว่า **สิ่งนี้มีความสำคัญมากต่อคุณพ่อคุณแม่ ลูกอาจจะรู้สึกว่ามีคู่แข่ง ต้องแข่งกับโทรศัพท์เพื่อได้รับความสนใจจากพ่อแม่** เพราะถ้าพ่อแม่กำลังรับโทรศัพท์แล้วลูกอยากพูดกับพ่อแม่ พ่อแม่จะบอกว่าเดี๋ยวๆ แต่ถ้ากำลังพูดกับลูกแล้วเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นก็ต้องรับโทรศัพท์ก่อนใช้ไหม? นี่คือการสอนลูกว่า **พูดโทรศัพท์อยู่ไม่สนใจเขา พูดอยู่กับเขาแต่พอมีโทรศัพท์แทรกมา ในเวลานั้นเรื่องของเขาไม่มีความหมายเลย** นี่ก็คือการสอนลูกเหมือนกัน จะเห็นว่า**สิ่งที่เราทำดั่งกว่าค่าที่เราพูดเสมอ**

ในการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับการ**ศึกษา** สิ่งที่สำคัญคือให้ลูกรู้สึกปลอดภัย รู้สึกเป็นที่ยอมรับ เป็นที่รัก และรู้สึกว่าชีวิตของเขามีความหมาย โดยเฉพาะความรู้สึกปลอดภัยจะสำคัญมาก ในช่วงสองปีแรก ที่สมองด้านหน้ากำลังเจริญเติบโต ถ้าเด็กรู้สึกที่ไม่ปลอดภัย เช่นพ่อแม่ทะเลาะกัน หรือเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกทำร้าย เป็นต้น ร่างกายจะหลั่งสารอะดรีนาลิน ซึ่งจะยับยั้งการเติบโตของสมองส่วนหน้า frontal cortex ซึ่งสมองส่วนนี้ทำหน้าที่ในการคิด วางแผน การตัดสินใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญญา อาจจะเป็นการทำลาย

อนาคตของเด็กคนนั้นก็ได้ พอเด็กอายุมากขึ้นอยากจู้จุกเห็น ถ้าลูกรู้สึกปลอดภัย เขาจะกล้าดู กล้ารู้ กล้าค้นคว้า ทำให้เรียนรู้ได้เร็ว เพราะรู้สึกว่าการแสวงหาของใหม่อยู่บนฐานที่มั่นคงปลอดภัย เพราะฉะนั้นพ่อแม่ที่ให้ความรู้ที่มั่นคงปลอดภัย ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ จะเป็นฐานของความเจริญในทุกๆ ด้านของลูก

ในการเปรียบเทียบการสอนหรือการให้ความรู้ ระหว่างการให้ความรู้ข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์กับผ่านทางคน **เด็กจะเรียนรู้จากคนมากกว่าจากเครื่อง** ทั้งๆ ที่ข้อมูลมีเท่ากัน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างคนจะเป็นสื่อช่วยในการเรียนรู้ สมองของเด็กจะไวต่อใบหน้าคน โดยเฉพาะใบหน้าของคุณแม่ สมองของเด็กจะทำงานเมื่อมีการสื่อสารกับมนุษย์ด้วยกัน แม้เด็กจะเรียนรู้จากไอแพด จากคอมพิวเตอร์ได้ แต่จะไม่ซึ่งเหมือนการเรียนรู้จากคน โดยเฉพาะคนที่รักและหวังดีต่อลูก ดังนั้นในการสอนลูก สิ่งที่เป็นคุณธรรมหลักข้อหนึ่งคือ **ความสามารถในการเอาใจเขามา**

ใส่ใจเรา เมื่อมีการเบียดเบียน เอรัดเอาเปรียบกัน ในขณะที่จะทำลายผู้อื่นนั้น จะไม่มีความรู้สึกว่าเป็นมนุษย์ เป็นเพื่อนร่วมเกิดแก่เจ็บตาย เป็นคนที่รักสุขเกลียดทุกข์เหมือนกันกับเรา เด็กจะเรียนรู้ จะดูคนออกได้ดี เพราะประสบการณ์ของเด็กที่อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ มีคุณพ่อคุณแม่คอยพูดคอยคุยกับลูก ลูกจะศึกษาอารมณ์จากใบหน้าของคุณแม่ ใบหน้าของคุณพ่อ เวลาเราพูดกับเด็ก เราจะเน้นที่ใบหน้า โอ อันนี้ดี อันนั้นไม่ดี เราจะทำใบหน้าของเราให้เกินปกติ นี่ก็เป็นการสอนให้ลูกรู้ว่า เวลาคนมีความรู้สึกอย่างนี้ เขาจะแสดงความรู้สึกอย่างไร นัยน์ตาเป็นอย่างนี้ ปากเป็นอย่างนี้ เขากำลังเรียนรู้เรื่องจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจ และหลายๆ อย่าง จากการได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่

อีกสิ่งที่สำคัญคือกฎระเบียบ แต่ละครอบครัวต้องมีกฎระเบียบ กฎจะเข้มงวดมากน้อยก็แล้วแต่คุณพ่อคุณแม่จะตกลงกัน แต่ที่สำคัญคือ เป็นกฎที่ไม่แปรปรวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่แปรปรวนตามอารมณ์ของคุณพ่อคุณแม่ อย่างสมมุติแม่บอกว่าอย่างนี้ผิดนะ ถ้าทำจะลงโทษ โอเคเข้าใจ แต่วันหลังแม่รู้สึกผิด guilty เพราะไม่ค่อยได้อยู่กับลูก

ทำงานกลับบ้านดึก รู้สึกว่าวันนี้แย ไม่ได้อยู่กับลูก ลูกอยากได้อะไรที่เราเคยบอกว่าผิด แต่ส่งสารลูกก็อยากให้อะไรสักอย่างเพราะเราไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ก็เลยให้ลูกไป รู้สึกว่าเราเมตตา เลยทำให้ลูกสับสน และงงว่า สิ่งนี้มันถูกหรือมันผิด สิ่งที่เราสอนคือ ถ้าธรรมดาบอกว่าผิด แต่ถ้าแม่อารมณ์เครียด รู้สึกผิด guilty หรือใจดี แม่ก็จะอนุญาต กลายเป็นว่าความถูกความผิดขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ปกครอง ไม่ใช่กฎ นี่เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้คนไม่มีวินัย เพราะไปผูกไว้กับอารมณ์ของพ่อแม่ บางวันก็เข้มงวด บางวันก็ไม่ เด็กจะจับหลักไม่ถูกว่าจะทำได้หรือไม่ได้ อยากรู้อย่างไรแน่ วินัยที่เป็นขอบเขตของการกระทำที่ตนเองต้องเคารพจะไม่เกิดขึ้น

ที่นี้การที่เด็กจะมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง ตามที่ฝรั่งเรียกว่ามี self esteem คือ มีความเคารพนับถือตัวเอง ตามหลักพระพุทธศาสนานั้นจะเน้นอยู่ที่สองข้อ ที่จะเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความรู้สึกนี้เกิดขึ้นได้

ข้อแรกคือ การให้ ทุกครั้งที่เราให้ นอกจากจะเกิดความสุขจากการช่วยคนอื่นแล้ว เราจะเปลี่ยนความรู้สึกต่อตัวเราเองด้วย โดยมองตัวเองว่า เราเป็นคนให้ คือการให้ สร้างความรู้สึกว่าเราเป็นผู้ให้ เราเป็นผู้มีอำนาจที่จะลดความทุกข์ เพิ่มความสุขให้กับเพื่อนมนุษย์ได้ นี่จึงเป็นที่มาของความเคารพนับถือตัวเองข้อสำคัญ การกระทำจะมีผลต่อความรู้สึกต่อตัวเองอยู่เสมอ ที่เราเห็นบ่อยก็คือถ้าตั้งใจจะไม่ทำอะไรสักอย่างแล้ววันใดวันหนึ่งเครียดหรือเหนื่อยหรืออะไรสักอย่าง แล้วไปทำเข้านิตหนึ่ง ซึ่งที่จริงแล้วก็ผิดนิดเดียว แต่ผลที่เกิดขึ้นคือ เราคิดว่าเราผิดไปแล้ว หมด

แล้ว ถ้าจะเอาแค่นี้ก็ผิดแล้วนี่ เอาเยอะแยะไปเลยก็เหมือนกัน เพราะเราเป็นคนผิดไปแล้ว ยกตัวอย่างเช่นผู้หญิงที่ชอบลดน้ำหนัก สมมุติว่าตั้งใจจะไม่กินขนมเป็นอันขาด ไม่กิน ไม่กิน ต่อมาวันใดวันหนึ่ง เกิดเหนื่อย ไปทะเลาะกับเพื่อนที่ทำงานหรืออยากจะให้รางวัลตัวเองสักอย่างเล็กๆ น้อยๆ เห็นขนมหวานวางอยู่ก็ขอไม่ทานทั้งหมดหรอก ทานแค่นิดเดียวพอทานแล้วก็คิดว่าไหนๆ ก็ผิดไปแล้ว อธิษฐานยังงี้ๆ ก็พังไปแล้ว เลยทานเอาเต็มที่เลย นี่จะเห็นได้บ่อยๆ ว่าเมื่อเราผิดนิดหนึ่ง ความรู้สึกต่อตนเองจะเปลี่ยนไป จะรู้สึกว่าเป็นคนผิดแล้ว เราก็ต้องทำความผิดไปเรื่อยๆ เพราะอะไร? ก็เพราะความผิดนั้นสมควรกับคนผิด (อย่างเรา) เพราะเหตุนี้เราต้องมีสติให้มาก ถ้าผิดนิดเดียว ให้หยุดอยู่แค่นั้น ไม่อย่างนั้นก็จะบอกกับตัวเองว่าอย่างไรก็ได้ ก็ไหนๆ มันก็ผิดแล้วนี่ อาตมายกตัวอย่างการทดลองในประเทศอเมริกา เขามีป้ายใหญ่ๆ ธรรมดาเรื่องการขับรถเร็ว เขาเที่ยวไปขอบ้านแถบชานเมืองที่มีสนามหญ้าหน้าบ้าน จะขอปักป้ายนี้ไว้หน้าบ้านได้ไหม คนส่วนใหญ่ต้องการให้ขับช้าลง แต่ป้ายนั้นมันใหญ่มากปักไว้หน้าบ้านจะไม่สวยเลย ซึ่งคนส่วนน้อยที่จะยอม อาจมีสัก ๑๐ คน ใน ๑๐๐ คน ต่อมาเวลาผ่านไปสักกระยะหนึ่ง เขาเอาสติ๊กเกอร์ขนาดเท่าฝ่ามือมีข้อความขอร้องให้คนขับรถช้าลง ขอให้ติดไว้ที่ประตูหน้าบ้าน ซึ่งติดแล้วจะไม่น่าเกลียด คนส่วนใหญ่ก็ยอมติด ต่อมาอีกเดือนหนึ่งเอาป้ายใหญ่ๆ กลับไปขอให้ปักที่สนามหญ้าหน้าบ้าน คราวนี้ ๖๐ - ๗๐% ของคนรับได้ ยอมให้ปักเพราะอะไร? เพราะว่าสิ่งที่เขาได้รับสติ๊กเกอร์ติดไว้หน้าบ้านทำให้เปลี่ยนมุมมองต่อตนเอง

ตอนนี้เราเป็นผู้ที่ช่วยป้องกันปัญหาบนท้องถนน เราจะรู้สึกว่าเราต้องทำตัวให้ตรงกับตัวตนของเรา ตัวเราเป็นคนที่ต้องช่วยในเรื่องนี้ ดังนั้นเขาขอก็ต้องยอมให้ปักป้าย ซึ่งเป็นตัวอย่างง่ายๆ ว่า **จิตใจมีผลต่อการกระทำ เมื่อเราทำอะไรบ่อยๆ นานๆ จะมีผลต่อความรู้สึก** อย่างข้อวัตรปฏิบัติของพระนี่ บางทีดูทีละข้อๆ อาจบอกว่า แหม ทำไมจะต้องเข้มงวดเรื่องแค่นี้ แค่อะไรเล็กๆ น้อยๆ แต่มันมีผลต่อความรู้สึกของพระ ว่าเราเป็นคนละเอียด คนประณีต ในเรื่องเล็กน้อย จะทำให้ความละเอียดประณีตเป็นเรื่องธรรมดาของเรา ที่นี้การกระทำมันจะมีผลต่อจิตใจของเราอย่างมาก โดยเฉพาะในการมองตัวเอง การเป็นคนให้ เมื่อเราให้บ่อยๆ จะทำให้ได้ความรู้สึกกลับมาว่า “ข้าพเจ้าเป็นคนให้” นี่เป็นฐานของสุขภาพจิตใจที่ดี ทั้งของผู้ใหญ่และของเด็ก

ข้อที่สองคือ การมีศีล เมื่อเรารับศีลแต่ละข้อด้วยความสมัครใจ เพราะเราเห็นเหตุผลในการควบคุมพฤติกรรมทางกาย วาจา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างบรรยากาศของ

ครอบครัว และชุมชนที่ปลอดภัย สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ป้องกันบาปกรรมไม่ให้เกิดขึ้น เราจึงรับศีลข้อนั้นข้อนั้นมาปฏิบัติ ที่นี้เมื่อเราปฏิบัติไป รักษาศีลไป เมื่อถึงขั้นที่เราารู้สึกว่า แม้เราไปในที่ที่เขาชักชวนให้เราผิดศีล เราก็จักไม่ผิดศีล เราจะรักษาได้ ไม่ใช่รักษาได้เฉพาะเวลาหรือเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการรักษา แต่แม้ว่าจะอยู่ในที่ๆ รักษาได้ยาก คนอื่นเขาอาจจะไม่รักษา แต่เราก็รักษาได้ นี่จะเป็นความรู้สึที่ดีมาก เป็นความรู้สึที่เชื่อมั่นในตัวเองว่าเราสามารถควบคุมพฤติกรรมของเราได้ คืออารมณ์ต่างๆ นี่มันต้องมีอยู่ในทุกๆ คนนั้นแหละ อยู่ที่ว่าจะหลงอารมณ์หรือจะรู้เท่าทันอารมณ์ ไม่ใช่อย่ามีอารมณ์ ห้ามโกรธ ห้ามอิจฉา มั่นห้ามไม่อยู่หรือ แต่ความเป็นอิสระของมนุษย์อยู่ที่ไหน? อยู่ที่ทั้งๆ ที่มีอารมณ์ที่เศร้ายิ่ง เราไม่จำเป็นต้องให้มันเป็นนายเรา เราก็รู้มันไป ถ้าเราไม่ยินดี ไม่ไปหลงหมกมุ่นกับมัน มันก็หายของมันไปเอง เพราะฉะนั้นเรารักษาศีล ศีลก็รักษาเรา เพราะเรามีขอบเขตที่ชัดเจนของการกระทำ ยิ่งไงๆ เราก็จะไม่พูด ไม่ทำในสิ่งนั้นๆ อารมณ์เกิดขึ้นก็สักแต่ว่าอารมณ์ไม่ใช่เรา ดังนั้นความหลงเชื่อมงายในอารมณ์จะลดน้อยลง เราจะเป็นอิสระจากอารมณ์ได้มากขึ้น วุฒิภาวะในด้านอารมณ์จะเกิดขึ้น ไม่ใช่เมื่ออยากทำอะไรทำ ไม่ทำไม่ได้ อยากพูดต้องพูด ไม่พูดไม่ได้ ต้องเป็นอย่างนี้ อย่างอื่นไม่ได้ ถ้าใครจิตใจ โกรธ อย่างนี้เรียกว่ายังเป็นเด็กอยู่ อายุ ๖๐ ๗๐ ๘๐ ใจก็ยังเป็นเด็กอยู่ เพราะเชื่อมงายในอารมณ์ ในความคิด ความรู้สึกเกิดขึ้น ยิ่งไงก็ต้องวิ่งตามความรู้สึกนั้น เสียศักดิ์ศรีของการเกิดเป็นมนุษย์นะ ถ้าเราายังต้องทำตามอารมณ์ในทุกๆ

เรื่อง ถ้ารู้ว่าอารมณ์ก็เป็นอย่างนี้ แล้วมันก็จะเปลี่ยนแปลงไป เป็นไปตามเหตุตามปัจจัยของมัน

เราอยู่กับลูก ถ้าเป็นผู้ที่ไม่หลงอารมณ์ สามารถปล่อยวางอารมณ์ ลูกได้เห็นได้เรียนรู้ ลูกก็จะได้สิ่งล้ำค่ายิ่ง อย่างเช่น ลูกเห็นพ่อกำลังอยู่ในที่ที่ชวนให้โกรธ ชวนให้แค้นใจมาก แต่พ่อก็ปล่อยวางได้ เรื่องอย่างนี้ลูกไม่มีวันลืม ลูกเคยอยู่ในสภาพที่ชวนให้กลัว ให้กังวล แต่เห็นแม่อยู่ในสภาพอย่างนั้นยังคงรักษาสติอารมณ์ของตนไว้ได้ ก็จะเป็นที่ประทับใจของลูกมาก ถึงแม้ว่าลูกเขาจะไม่สามารถมองเห็นจิตใจของเราได้ แต่อาจสื่อได้ สอนได้ ด้วยการกระทำ เพราะฉะนั้นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือการดูกาย ดูใจของตัวเอง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตัวเอง เรื่องกาย ใจ ความรู้สึกสะอาด สกปรก ผ่องใส หม่นหมอง เหล่านี้เป็นสิ่งที่สอนเรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องการกระทำแก่เราได้ ถ้าเราไม่หลงอารมณ์ตัวเองบ่อยๆ ไม่คอยคิดเรื่องภาพพจน์ภาพลักษณ์ของตัวเอง ว่าเราควรเป็นอย่างไร? ไม่ควรเป็นอย่างไร? ระวังความคิดฟุ้งซ่าน วุ่นวายต่างๆ พร้อมทั้งจะรับรู้ความรู้สึก ความต้องการอารมณ์ของคนอื่น โดยเฉพาะลูกของเรา อะไรเหมาะ? อะไรไม่

เหมาะ ? อันไหนควรพูด ? อันไหนเวลาไหนไม่ควรพูด ? เราจะรู้สึกมีสติมากขึ้น เราจะรู้ว่าในกรณีนี้ ในเวลานี้ ลูกอยู่ในเวลาที่พร้อมที่จะให้ข้อคิด เวลานี้เด็กเหนื่อย เด็กมีอารมณ์อย่าเพิ่งพูดดีกว่า จะรู้จักเรื่องที่จะพูด รู้จักกาลเทศะ ทำให้เราสอนได้ดี ถูกกาลเทศะ หากพูดโดยไม่พิจารณาไม่ใช่ว่าไม่เข้าหูเขาอย่างเดียว ต่อไปจะพูดซ้ำ ลูกจะรับยากมากขึ้นด้วย

อยากให้สอนลูกด้วยการกระทำ เวลาพูดเวลาคุย เวลาดูข่าว ดูหนัง แม้แต่ในการบันเทิงเราใช้เป็นโอกาสในการสอนลูกได้ เช่นกำลังอ่านหนังสือนิทานให้ลูกฟัง ลองหยุดเป็นระยะแล้วถามลูกว่า “ลูกคิดว่าต่อไปอะไรจะเกิดขึ้น?” หรือว่า “เอ๊ะ ทำไมพระเอกถึงทำอย่างนี้?” “นางเอกร้องไห้เพราะอะไร?” “หนูเคยร้องไห้อย่างนั้นบ้างไหม?” เอาเรื่องจากที่อื่นที่เราดูมาคุยต่อบ้างก็ได้ ไม่ใช่คุยให้เครียด คุยสนุกๆ ก็ได้ ให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความสนใจ เวลาลูกกำลังอาละวาด กำลังมีอารมณ์รุนแรง อย่าเพิ่งห้าม ให้ถามลูกว่า “ลูกดูจะโกรธอยู่นะตอนนี้?” คือให้ลูกเห็นว่าเราสนใจ อยากจะทราบว่าลูกเป็นอย่างไร แต่ไม่ไปบอกลูกว่า ลูกไม่ควรจะรู้สึกอย่างนั้นอย่างนี้ รู้สึกอย่างนั้นไม่ดี รู้สึกอย่างนี้พ่อแม่ไม่ชอบ เพราะคนเราจะห้ามความรู้สึกไม่ได้ แต่เราต้องการให้ลูกได้ดูความรู้สึกของตัวเองว่ารู้สึกอย่างไร บางทีแค่มิผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง ผู้หวังดี ยอมรับในความรู้สึกของเขาตามที่มันเป็น ความรู้สึกด้านอารมณ์นั้นจะหายไปเลยก็มี เพราะฉะนั้นความฉลาด ความสามารถในการปฏิบัติต่อลูกที่มีอารมณ์เศร้าหมอง อารมณ์ที่ลูกเป็นทุกข์ สอนวิธีบริหารอารมณ์ให้เขาได้ มันจะเกิดจากการที่เรารู้จักบริหารอารมณ์ของตัวเองได้ แม้ว่าอาตมาเองไม่เคยมีลูก แต่ก็มิ

การฝึกบริหารอารมณ์ของตัวเองมาหลายสิบปี พอจะมีความรู้เรื่องธรรมชาติของอารมณ์ วิธีปฏิบัติต่ออารมณ์อยู่บ้าง ไม่ว่าจะสอนพระ เณร ลูกศิษย์ลูกหา จึงมีข้อมูล มีประสบการณ์ เพราะรู้จักเรื่องกายใจ เท่านั้นเอง วันนี้อาตมาก็ได้ให้ข้อคิดพอสมควรแก่เวลา ... เอวัง

คำถาม คำตอบ

ผู้ปกครองถาม : ในโลกปัจจุบันนี้ action reaction ดูจะเป็นเรื่องสำคัญ สมมุติว่าเราปฏิบัติตามพระอาจารย์สอนแล้วประสบผลสำเร็จทำให้ลูกเราติดตามอารมณ์ได้ ไม่มี reaction เขาอยู่ในโลกอยู่ในกลุ่มเพื่อนฝูงเขาเมื่อโตขึ้นเขาจะเป็นคนไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองหรือไม่ทันคนเขาไหมครับ ?

พระอาจารย์ตอบ : คืออย่างไรการทำอย่างนี้ก็ทำได้ยาก คงไม่สามารถทำได้ทุกเวลา แต่เราพูดในกรณีของอารมณ์ที่เศร้าหมอง การเกิดปฏิกิริยาทันทีมักจะทำให้เกิดปัญหาได้บ่อยๆ ทำให้เกิดการแตกแยกกับเพื่อนก็ได้ ปัญหาที่เกิดเพราะความใจร้อน ความวิตกกังวล ความซึมเศร้า และความทุกข์ที่เกิดจากความไม่รู้เท่าทันอารมณ์มันมีมาก และมาก

ขึ้นทุกที เพื่อสุขภาพใจแล้วอาตมาว่าเป็นวิชาที่มีความหมายมีความสำคัญมาก ฉะนั้นไม่ได้หมายความว่า จะเป็นคนเฉยเมยหรือไม่สนใจอะไรแบบไม่ยินดียินร้าย เพียงแต่ว่ามันก็เป็นการกรลั่นกรองและเป็นการสร้างความเคยชินใหม่ให้เกิดขึ้น ระหว่างสองคนไปเที่ยวสนุกสนานแล้วเกิดทะเลาะกัน แล้วคนหนึ่งด่าอีกคนหนึ่ง ถ้าคนที่สองขาดสติ ก็อาจจะมีการชกต่อยกัน ตีกัน แทะกัน จนถึงติดคุกติดตาราง ส่วนอีกคนหนึ่งเขาด่าก็ไม่ต้องเป็นทุกข์ เขาเรียกเราว่าเป็นหมา แล้วเราเป็นหมาใหม่ คล้าดูว่ามีหางไหม ไม่มีหางก็ไม่เดือดร้อน รู้เข้าใจว่าเพื่อนเขาอยากพูดอะไรสักอย่างที่จะทำให้เราเป็นทุกข์ นั่นคือเจตนาเขา แต่ถ้าเราปล่อยให้เป็นทุกข์ เราก็แพ้เขาซิ เขาชนะเราเพราะเขาตั้งใจพูดให้เราโกรธ เพราะฉะนั้นถ้าจิตใจไม่เกิดปฏิกิริยาในทันที จิตใจหยุดได้ มันจะเกิดการตอบสนอง เพราะฉะนั้น แทนที่จะ action กลับด้วย reaction แต่เปลี่ยนเป็น action ตอบด้วย response จาก reaction ไปสู่ wise response คือการตอบสนองที่เหมาะสม ถ้าเป็นการสนุกสนานธรรมดา ก็ไม่ต้องคิดมาก แต่ในขณะที่เดียวกันมีความระมัดระวังนิดหน่อย อาตมาเคยเปรียบเทียบเหมือนเราเลี้ยงลูกเล็กๆ สมมุติว่าพ่อแม่กำลังพักผ่อนสบายๆ คุยกันดูหนังกันอะไรก็แล้วแต่ แต่ก็จะไม่ลืมลูก จะรู้ว่าลูกอยู่ตรงไหน ลูกกำลังทำอะไร ลูกปลอดภัยไหม จะรู้ยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่ไม่ใช่ว่าตามองเห็นแต่ก็รู้ยู่ เป็นความรู้สึกของคุณพ่อคุณแม่ ถ้าเรามีความรู้สึกต่อจิตใจของตัวเองว่าปลอดภัย เศร้าหมองหรืออ่อนใส ก็รู้ยู่อย่างนั้น ไม่ใช่จะหาความบันเทิงไม่ได้ จะทำงานไม่ได้ จะอยู่ในโลกไม่ได้ แต่เราจะมีความรู้สึกต่อจิตใจ ต่อสุขภาพ

ของจิตใจ ในความเหมาะสม ความถูกต้อง มีเข็มทิศในใจตลอดเวลา อาตมาก็เข้าใจความเป็นห่วง แต่เท่าที่สังเกต จะไม่ค่อยเป็นปัญหาเท่าไร

ผู้ปกครองถาม : มีลูกเล็กๆ ที่จะร้องให้แงงแงถ้าไม่ได้สิ่งที่ต้องการ บางทีสิ่งที่เด็กอยากได้ก็อันตราย เมื่อไรเด็กจะรู้เหตุรู้ผลคะ ?

พระอาจารย์ตอบ : เราก็ต้องบอกว่าลูกคงทุกข์เนอะ เวลาที่เราอยากได้อะไรแล้วไม่ได้ก็รู้สึกแย้ แม่ก็เคยเป็นเหมือนกัน เราไม่ได้ปฏิเสธความรู้สึกของเขา เราเห็นใจเขา แต่ก็จำเป็น โลกมันเป็นแบบนี้ บางอย่างอยากได้มากแล้วไม่ได้ มันจะทุกข์อย่างนี้ มันรู้สึกแย้เนอะ มันทุกข์เนอะ นี่ก็เป็นโอกาสให้สอนเรื่องอริยสัจสี่ได้ บางสิ่งบางอย่างมันจำเป็นทั้งๆ ที่อยากได้แต่ไม่ได้ เป็นแม่ก็ต้องทำใจแข็งบ้างในการสร้างประโยชน์เพื่อจะดับความทุกข์ได้ แต่ก่อนตอนอาตมาเป็นวัยรุ่นจะไม่พอใจที่พ่อว่า พ่อเข้มงวด พ่อพูดว่าอะไรผิดมันก็ผิด นี่เราก็เป็นคนมีเหตุมีผล มักพูดกับพ่อว่า “นี่มันไม่เหมือนสมัยพ่อหรอก เดียวนี้มันไม่ได้เป็นอย่างพ่อคิดหรอก มันเป็นอย่างนี้ๆ.....” แต่ถ้าพ่อเคยบอกว่าไม่ก็คือไม่ ตอนนั้นก็รู้สึกทุกข์เหมือนกัน แต่พอเราเข้าวัด อยู่ที่วัดมีพระวินัย ๒๒๗ ข้อ มีข้อวัตรปฏิบัติเป็นพันๆ ข้อ ทำไมเรารู้สึกว่าง่ายดี เอ๊ะ! ทำไมคนอื่นถึงรู้สึกอึดอัดเหลือเกิน ก็เลยระลึกได้ว่านี่คงเป็นเพราะคำสอนของพ่อแน่ๆ **กฎก็คือกฎ** นี่จึงเห็นเป็นบุญคุณของพ่อมาก เราทำสิ่งที่ เป็นบุญเป็นคุณกับลูก บางทีลูกเราไม่เข้าใจ

ผู้ปกครองถาม : อะไรคือความแตกต่างระหว่าง “ความรู้สึก” กับ “ความคิด” ?

พระอาจารย์ตอบ : คงจะต้องตอบว่า แล้วแต่ มันแล้วแต่ที่เราใช้ศัพท์เหล่านี้ในความหมายอย่างไร คำว่า**ความรู้สึก**นั้น เราจะใช้ความหมายกว้างๆ หรือใช้ความหมายทางเทคนิคจำเพาะตรงกับภาษาบาลีว่าเวทนา ถ้าใช้ตรงความหมายดั้งเดิม ภาษาบาลีเดิม เวทนามี ๓ คือ สุขเวทนา (ความรู้สึกว่าสุข) ทุกขเวทนา (ความรู้สึกว่าทุกข์) และอทุกขม-สุขเวทนา (ความรู้สึกไม่สุขไม่ทุกข์) มีความรู้สึก ๓ อย่างนี้เท่านั้น ถ้าเราใช้ความรู้สึกในความหมายว่าอารมณ์ความรู้สึก ก็จะตรงกับภาษาอังกฤษว่า emotion อย่างเช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว อะไรอย่างนี้เป็นต้น

ส่วน**ความคิด**นั้น มี ๒ ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ เป็นคำพูด ความคิดที่เป็นประโยค เป็นภาษา ๑ เป็นภาพ ๑ บางที่เป็นภาพ ไม่มีคำพูดอยู่ในสมอง บางที่เป็นคำพูดไม่มีภาพ บางทีก็เป็นทั้งคำพูดและภาพ นั่นเป็นสิ่งที่เราสังเกตได้จากความคิด ความคิดไม่ใช่กิเลสนะ ความคิดเป็นมรรคก็ได้ เป็นสิ่งที่นำไปสู่ความเจริญก็ได้ อย่างเช่นต้องการให้จิตใจเราสงบ บางทีนั่งสมาธิดูลมหายใจเข้า หายใจออก จะทำไม่ได้เลย บางทีจิตมันอยากจะคิด ในกรณีนั้นเราต้องเคารพในความต้องการของสมองในขณะนั้น ถ้าเราภาวนาโดยใช้ความคิด จะเป็นการพิจารณาคำสอนของพระพุทธเจ้า ข้อใดข้อหนึ่ง การพิจารณากาย การเจริญเมตตาภาวนา หรือการเจริญมรณสติ เป็นต้น ซึ่งก็เป็นการภาวนาที่ต้องใช้ความคิด แต่ถ้าเรา**ใช้ความคิดภายในกรอบที่เรากำหนดไว้** ล่วงหน้าตามที่เรที่ตั้งใจไว้ ความคิดนั้นจะค่อยๆ ลดน้อยลง ในที่สุดจิตใจเราก็จะนำไปสู่ความสงบเหมือนกัน

สิ่งที่น่าพิจารณานั้นคือความสัมพันธ์ระหว่าง**ความรู้สึก**และ**ความคิด** อะไรมาก่อน? ความคิดก่อนหรือ**ความรู้สึก**มาก่อน ความคิดมาทีหลัง หรือคนละเรื่องกัน คนละวาระกัน นี่เป็นสิ่งที่นักปฏิบัติต้องสนใจศึกษา ที่เราอาจจะสังเกตได้ว่า บางคนก็มีความคิดบางอย่าง ซึ่งมันก็เป็นร่องอยู่ในสมอง และเพราะมีความคิดผิดบางอย่างที่ทำให้**ความรู้สึก**บางอย่างเกิดขึ้นบ่อยๆ **และถ้าไม่แก้ที่ความคิด จะแก้ที่ความรู้สึกไม่ได้** อย่างสมมุติว่าคนมีความรังเกียจคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือคนชาติใดชาติหนึ่งหรือว่าดูถูกดูหมิ่นคนอื่นเป็นต้น หรือว่ารังเกียจคนผิวดำเป็นต้น เป็นความคิด ถ้าจับพร้อมที่จะเกิด**ความรู้สึก**รังเกียจ พร้อมทั้งจะเกิด**ความรู้สึก**ดูถูกได้ตลอดเวลา เพราะมี**ทิฐฐิ** มีความคิดเป็นพื้นอยู่ก่อนในจิตใจ ถ้าหากว่าทุกครั้งที่เราเห็นคนผิวดำแล้วเกิด**ความรู้สึก**รังเกียจ เห็นความรังเกียจนั้นแล้วก็ปล่อยวาง ทำได้ทั้งชาติ มันจะเกิดแล้วเราก็ปล่อย บางทีก็ปล่อยง่าย บางทีก็ปล่อยยาก แต่ถ้าจะดับทีเดียว ก็ต้องดับที่**ความคิด**ผิดที่ทำให้เรา**รังเกียจ**คนผิวดำใช่ไหม ? มันไม่ใช่เรื่อง**ความรู้สึก**อย่างเดียว นี่ก็เป็นเรื่อง**ความคิด**ปรุงแต่ง**ความรู้สึก** ขณะเดียวกัน **ความรู้สึก**ก็ปรุงแต่ง**ความคิด**ได้ อย่างง่ายๆ ว่าเมื่อเราชอบอะไรซักอย่าง หรือว่าเราหวงแหนอะไรซักอย่าง ส่วนมากเราจะต้องหา**ทฤษฎี** หาปรัชญา หาเหตุผลที่จะเป็นข้ออ้างว่าสิ่งที่ชอบที่ทำนั้นถูก นั่นจะสังเกตว่า มีการเอา**ทฤษฎี**ว่า “เศรษฐกิจจะดีได้ด้วยการลดภาษีของคนรวย” ในอเมริกา ใครจะชอบ ? ใครจะเห็นด้วยใน**ความคิด**เห็นอย่างนี้ ? ไม่ต้องสงสัยคนรายนั่นเอง ถ้าคนมีเงินมีทองมากก็ต้องเห็นด้วยกับ**ทฤษฎี**ว่าคนรวยไม่เสียภาษีเป็น

สิ่งที่ดีสำหรับเศรษฐกิจ คือคนเหล่านี้ได้ผลประโยชน์ ความรู้สึก ความชอบ กิเลสต่างๆ มาก่อน เหตุผลมาทีหลัง นี่เราจะเห็นบ่อยๆ แต่ว่าคนเหล่านี้ไม่ใช่โง่ทกหลอกลวงนะ เขาจะเชื่ออย่างนั้นจริงๆ ด้วย เพราะเวลาเราหาเหตุผลมาเป็นข้ออ้าง อยู่ไปอยู่มาเราจะเชื่อในทฤษฎีนั้น เชื่อในความคิดนั้น ก็กลายเป็นว่าไม่ใช่เป็นการหลอกคนอื่นเสียแล้ว เพราะ

ว่าเราได้หลอกตัวเองไปก่อน ฉะนั้นเรื่องความรู้สึก ความคิด แล้วแต่บริบท ว่าเราใช้ศัพท์ ความหมายทางเทคนิค ทางบาลีหรือว่าเราใช้ความหมายทั่วไป ในการใช้ความหมายทั่วไป ก็อยากให้พิจารณาศึกษาว่าความคิดปรุงแต่ง อารมณ์อย่างไร อารมณ์ปรุงแต่งความคิดอย่างไร ? ซึ่งในที่นี่ให้ตัวอย่างแค่ ๒ ข้อ ขอให้ลองนำไปสังเกตดู

มีครูสาวคนหนึ่งหลังทานข้าวเย็นเสร็จก็นั่งตรวจการบ้าน ส่วนสามีก็นั่งเล่นเกมสโปรตอยู่ใกล้ๆ เมื่อตรวจจนถึงแผ่นสุดท้ายก็นั่งร้องไห้เสียบๆ

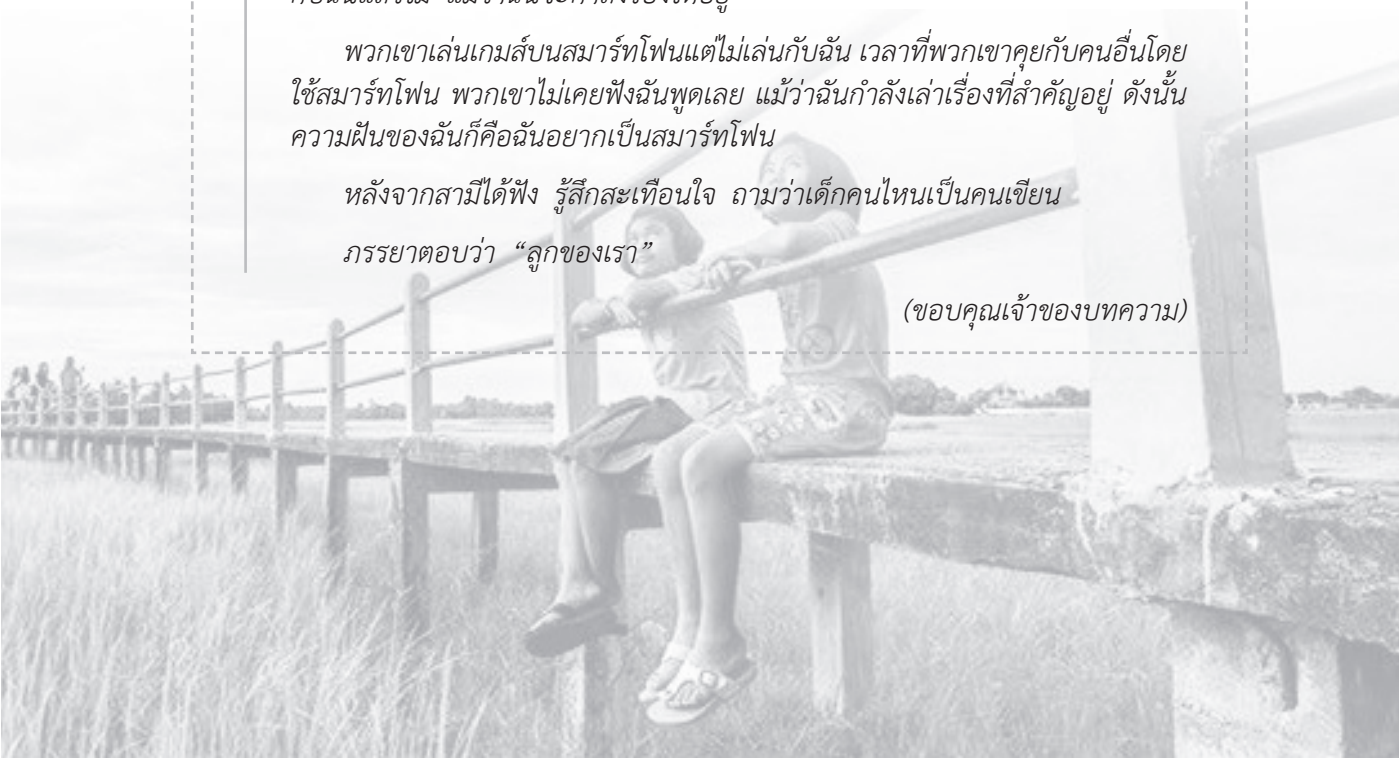
สามีเห็นเข้าจึงถามว่าร้องทำไมเกิดอะไรขึ้น ภรรยาตอบว่าเมื่อวานฉันให้การบ้านนักเรียนเรียนดีคนหนึ่งให้เขียนอะไรบางอย่างเกี่ยวกับความฝันของเขา สามีถามว่าแล้วคุณร้องไห้ทำไม ภรรยาตอบว่าวันนี้ฉันตรวจบทความที่เขาเขียน อ่านแล้วทำให้ฉันร้องไห้ สามีถามว่าเขาเขียนว่าอะไรถึงทำให้คุณร้องไห้ ภรรยาบอกว่าฟังนะ แล้วอ่าน...

ความฝันของฉันคือฉันอยากกลายเป็นโทรศัพท์สมาร์ทโฟน พ่อแม่ของฉันรักสมาร์ทโฟนมาก พวกเขาเอาใจใส่สมาร์ทโฟนมาก จนบางครั้งลืมเอาใจใส่ฉัน เวลาคุณพ่อเหนื่อยมาจากที่ทำงาน คุณพ่อก็มีเวลาให้สมาร์ทโฟนแต่ไม่มีเวลาให้ฉัน เวลาพ่อแม่ฉันกำลังทำงานสำคัญอยู่ พอสมาร์ทโฟนดัง พวกเขาจะรีบให้ความสนใจ แต่กับฉันแล้วไม่ แม้ว่าฉันจะกำลังร้องไห้อยู่

พวกเขาเล่นเกมสโปรตบนสมาร์ทโฟนแต่ไม่เล่นกับฉัน เวลาที่พวกเขาคุยกับคนอื่นโดยใช้สมาร์ทโฟน พวกเขาไม่เคยฟังฉันพูดเลย แม้ว่าฉันกำลังเล่าเรื่องที่สำคัญอยู่ ดังนั้นความฝันของฉันก็คือฉันอยากเป็นสมาร์ทโฟน

หลังจากสามีได้ฟัง รู้สึกสะเทือนใจ ถามว่าเด็กคนไหนเป็นคนเขียน ภรรยาตอบว่า “ลูกของเรา”

(ขอบคุณเจ้าของบทความ)

ศีล : ประตูลู่พระนิพพาน

ธีรปัญญา

ถาม : เวลาที่มีความนิยมไปปฏิบัติทำสมาธิกันมาก ไปเป็นคอร์ส ๓ วันบ้าง ๗ วันบ้าง แต่กลับมาแล้ว หลายๆ คนก็ยังคงเหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงอยากทราบเรียนถามว่าที่มีการพูดกันว่า ศีล พาไปสู่พระนิพพานนั้น มีความหมายอย่างไรบ้างคะ

ตอบ : การจะไปสู่นิพพานได้นั้น สิ่งแรกที่ต้องทำ คือต้องสร้างประตูที่จะผ่านก่อน ลักษณะของประตูนั้นก็ต่ออาศัยกรอบสี่เหลี่ยม เป็นโครงพื้นฐาน ซึ่งหมายถึงสี่ด้านของศีล ที่เรียกว่า จตุปารีสุทธิศีล

ศีลจะบริสุทธิ์ได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า จตุปารีสุทธิศีลนั้นมี ๔ ด้าน ด้วยกัน คือ

๑. ปาติโมกข์สังวรศีล สำหรับพระภิกษุ ก็คือ ศีล ๒๒๗ ข้อ สำหรับฆราวาส คือศีล ๕ ศีล ๘ ก็ว่ากันไป ตั้งใจสมาทานข้อไหน ก็ต้องให้ข้อนั้นบริสุทธิ์ เรียกว่า **ปาติโมกข์** ปาติโมกข์ของฆราวาส พื้นฐานก็คือ ศีล ๕ ปาติโมกข์ก็คือ รักษาด้วยศรัทธา ถ้ามีแต่หยาบช้อยกเว้น ข้อแก้ตัวที่จะละเมิด ก็แสดงว่าไม่รักษาศีลแล้ว **รักษาได้ด้วยศรัทธา** คือพระพุทธเจ้าว่าไว้อย่างนี้ เราต้องเชื่อพระพุทธเจ้า อันไหนเป็นโทษ ขวางทางสวรรค์ ขัดขวางทางนิพพาน อันนั้นยอมเป็นอย่างนั้นจริง ถ้าเชื่ออย่างนั้นแล้ว อะไรที่พระพุทธเจ้าบัญญัติมา เราไม่ต้องไปเถียงท่าน ถ้าเราทำไม่ได้ก็ยอมรับว่าเราผิด ถ้ายังไม่มีศรัทธา ศีลก็ยังไม่บริสุทธิ์ ดังนั้น ปาติโมกข์สังวรศีลจึงรักษาให้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยศรัทธา

พระบวชมาใหม่ๆ ศีลบางข้อ เรายังคิดไปไม่ถึงว่าทำไมต้องไปทำให้มันยุ่งยากอย่างนั้น มันมีวิธีง่ายกว่านั้นตั้งเยอะ แต่ถ้าเชื่อพระพุทธเจ้า เราก็ทำอย่างนั้นไปก่อน ต่อมาเราจะเริ่มเห็นว่าที่พระพุทธเจ้าขีดเส้นไว้ตรงนี้ มันควรจะเป็นอย่างนั้นจริงๆ ปัญหาของเราตอนแรกคิดได้แค่นั้น แต่พอเราเห็นกว้างขึ้น เราก็เริ่มเข้าใจว่า ทำไมท่านจึงวางกฎในเรื่องนั้นไว้อย่างนั้น ดังนั้น อย่าไปเชื่อปัญญาตัวเองมาก

เพราะมันพาเราไปไหนมาไหน ไม่รู้จักภพก็ชาติแล้ว วางปัญญาเราไว้ก่อน เชื่อพระพุทธเจ้าไว้ก่อน ถ้าวินไหนทำผิดศีล บอกเลยว่าเราทำผิด **อย่าไปเถียงพระพุทธเจ้า**

เอาตมาไปสอนข้างนอก มีปัญหาแบบนี้เยอะ เช่น เรื่องตีแม่เหล็ก แบบไม่เผาได้ไหม สังสรรค์ก็ขอสักแก้วหนึ่ง อย่างนี้ถือว่าย่างไม่มีศีล และยังไม่เข้าใจศีล ยังจะเถียงกับพระพุทธเจ้าอยู่ เดียวนี้มีเหตุผลแบบรับจ้างกิเลสเยอะ เช่น หมอบอกว่าตีแม่เหล็กแก้วหนึ่งทำให้หัวใจทำงานดี ก็ว่ากันไป ไม่จบ คิดสิว่าเราจะเอาอย่างไร จะไปนิพพาน หรือว่าเราจะเอาอะไร เราจะอยู่แบบของเรา ไม่เชื่อพระพุทธเจ้าก็ได้ แต่ถ้าเราเชื่อพระพุทธเจ้า ก็ต้องรักษาด้านหนึ่งของศีลคือ ปาติโมกขสังวรศีลให้ได้ ยึดศรัทธาเป็นหลัก มีหิริ โอตตปปะกำกับ มี **หิริ โอตตปปะ เป็นเหตุใกล้ของศีล** มีความละอายชั่ว เกรงกลัวบาป ถ้าเราจะทำผิดเรารู้แล้วว่าเราไม่ควรทำ

๒. อินทริยสังวรศีล ข้อนี้สำคัญมาก แต่ไม่ค่อยพูดเรื่องนี้กัน เราคิดว่าศีล ๕ ก็พอแล้ว ความจริงยังไม่พอ ต้องมีอีกด้านหนึ่งคือ อินทริยสังวร ซึ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันวุ่นวาย มีสิ่งล่อใจมาก ถ้าเราไม่สังวร ไม่สำรวม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สติของเราจะหลุดง่าย เราต้องรู้ว่าเราควรเลือกเรื่องเสพอย่างไร ควรจะเห็นสิ่งใหม่ ขาวนี้ควรจะฟังใหม่ เกิดประโยชน์อะไรใหม่ การไปรับประทานอาหาร ต้องไปร้านนั้นเสียวหรือ เสียเวลาและพลังงานมากไหม ต้องรู้ว่าลิ้นมันพาเราไปไหนแล้ว ต้องสำรวม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ต้องรู้ว่าอะไรที่เราควรเสพ และอะไรไม่ควรเสพ เราต้องป้องกันไว้ก่อน อันไหนที่จะทำให้กรรมฐานเราแตก แม้จะได้ประโยชน์บ้างก็ไม่ควรไป

ต้องรู้ว่าตอนนี้เรากำลังเจริญธรรมอะไรอยู่ อะไรเป็นอุปสรรคแก่เรา และอะไรเป็นสัปปายะบ้าง อินทริยสังวรเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในชีวิตประจำวันข้อนี้เราไม่ค่อยได้ใช้กันเลย โดยเฉพาะยุคปัจจุบันมีสื่อมากมาย **เพียงปุ่มเดียว อินทริยสังวรของเราก็อาจหลุดไปได้ทั้งวันเลย** มันอยู่ในมือเราเลย (โทรศัพท์มือถือ) มันเป็นเครื่องมือในการทำลายอินทริยสังวรอย่างดี บางทีหมดเวลาไปครึ่งชั่วโมง เรายังไม่รู้ว่าเราจะทำไปเพื่ออะไร ไม่รู้ว่าตอนนี้เรากำลังทำอะไรอยู่ ปล่อยให้สิ่งที่มันเข้ามากระทบ ลากเราไปตามเรื่องตามราว คนยุคใหม่ไม่ค่อยมีอินทริยสังวร จึงไหลไปตามกระแสได้ง่าย แล้วจะไปหวังอะไรให้จิตใจสงบรวมเป็นหนึ่งเดียว

๓. **อาชีพปาริสุทธิ** เรื่องอาชีพะสำคัญมาก ส่วนใหญ่ เราให้เวลากับการงานมากในแต่ละวัน วันหนึ่ง ๘ ชั่วโมง ๑๐ ชั่วโมง ถ้าการงานของเราเป็นมิจฉาอาชีพะก็จะเป็นปัญหามิจฉาอาชีพะ ไม่ใช่เฉพาะไปเป็นโจรหรือที่ผิดกฎหมาย แต่ในแง่ของพระพุทธศาสนาแล้ว มิจฉาอาชีพะ คืออะไรก็ตาม ที่เพิ่ม โลก โกรธ หลง ในตัวเรา และในสังคม จึงต้องเลือกอาชีพะของเราให้เป็นไปในทางที่ช่วยสังคมด้วย บางทีมันไม่ผิดกฎหมายก็จริง อย่างเช่นไปปั่นหุ้นจนรวย แต่ได้ความหลงมา นั่นไม่ใช่สัมมาอาชีพะ แล้วจะพาไปนิพพานได้อย่างไร ถ้าเราใช้เวลาในชีวิต ๗๐ - ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ไปทำให้เกิดความหลงอย่างนั้นขึ้น แล้วเราจะไปหวังอะไรได้ในการปฏิบัติ ดังนั้นอาชีพะต้องบริสุทธิ์ด้วย

ช่วงหนึ่งอาตมาเคยไปเป็นพระธรรมทูตอยู่ที่เมืองนอก พวกฝรั่งเขามารักษาศีล ๕ แต่เขาไม่ได้รักษาเฉพาะศีล ๕ เขารักษา **อาชีพวัฏฐมกศีล** คือศีลมีอาชีพะเป็นที่ ๘ ก็คล้ายๆ กับศีล ๕ คือจะเอาศีล ๔ ข้อแรกมา ส่วนในข้อสัมมาวาจา จาก ๑ เพิ่มมาเป็น ๔ ข้อ และเพิ่มข้อสุดท้าย ข้อที่ ๘ ก็คือสัมมาอาชีพะ แต่เขารักษาตลอดชีวิต ไม่ใช่รักษาเฉพาะวันพระเหมือนที่พวกเรานิยมทำกัน คนตะวันตกนี้ เขาเป็นพวกมีเหตุผล คิดพิจารณาก่อนแล้วจึงถือปฏิบัติจริงจัง

อาชีพวัฏฐมกศีล เป็นกรอบที่ครอบคลุมกว่าศีล ๕ โดยกระจายข้อวาจาออกไปเป็น ๔ ข้อ ต้องระวังอย่างดี นอกจากเรื่องพูดเท็จ ยังคุมเรื่องพูดหยาบ พูดส่อเสียด และพูดเพ้อเจ้ออีกด้วย พวกเราไม่ต้องรีบรักษาก็ได้ อยากให้พิจารณาก่อน ว่าแต่ละข้อเราควรจะทำไป

เพื่ออะไร ทำแล้วได้ประโยชน์อะไร ทั้งผลที่เกิดกับตัวเราเองและรวมถึงสังคม พอเราเข้าใจดีแล้ว ก็จะรักษาอย่างมีคุณค่าและเห็นประโยชน์

ศีลแต่ละข้อพระพุทธเจ้าท่านเลือกเฟ้นมาอย่างดีแล้ว ไม่ได้มีอะไรขาด ไม่มีอะไรเกินเลย อย่างศีล ๔ ข้อแรก เอาแต่ละข้อมาพิจารณา ก็คือ กรอบสี่เหลี่ยม ๔ ด้านแห่งสติปัญญาน สติปัญญาน มี กาย เวทนา จิต ธรรม ศีลข้อแรกคือการฆ่าสัตว์นี่คือกาย ลักทรัพย์คือเวทนา ส่วนข้อกาเมฯ ก็คือจิต เพราะถ้าเราไปผิดข้อกาเมฯ จิตย่อมไม่สงบ ส่วนข้อมุสา ก็คือรักษาธรรม กาย เวทนา จิต ธรรม คือสี่ด้านของสติปัญญาน ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสี่ด้านหมด

ดังนั้น ศีล ๕ นั้นเอามาใช้เพื่อจะคุมความประพฤติ ในระดับหยาบๆ ถ้าศีล ๕ ยังไม่ได้ ก็อย่าไปพูดถึงสติปัญญานเลย สติปัญญานยังละเอียดมากในแง่จิตใจ เราต้องเริ่มจากหยาบๆ ง่าย ๆ ก่อน แล้วค่อยมาสู่ระดับละเอียด ส่วนข้อสุดท้ายคือสุราเมรัยก็คือสติ เพื่อจะไปคุม ๔ ข้อแรกอีกที

ถ้าเราเข้าใจหลักการตรงนี้ เราไม่ต้องมาเถียงพระพุทธเจ้าหรือเถียงพระว่าเหล่าแก้วหนึ่ง ดื่มได้ไหม ดื่มเข้าไปก็สติขาดแล้ว คนที่รักษาสติจะรู้เลยว่าเราจะตะล่อมสติได้ มันยากลำบากแค่ไหน อย่าไปดื่มเหล้าให้มันทำลายสติ ดังนั้นนั่นไม่ใช่คำถามที่ฉลาดเลย การรักษาศีลจึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย แต่ถ้าหวังความเจริญในธรรม เราจะละเว้นการรักษาศีลไม่ได้เลย

๔. **ปัจจัยสันนิสสิตศีล** คือการสำรวมในการใช้สอยปัจจัย ๔ ได้แก่ พิจารณา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

ศิลปะข้อสุดท้ายนี้สำคัญมาก เช่น เรื่องอาหาร พระต้องพิจารณาก่อน พระพุทธเจ้าสอนให้พิจารณาทุกคำกลืน ว่าอาหารนี้ ฉันทเพื่ออะไร ไม่ได้เป็นไปเพื่อความเมา ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ไม่ใช่เพื่อประดับ ตกแต่ง แต่เพื่อ บรรเทาทุกขเวทนาเก่า และป้องกันทุกขเวทนา ใหม่ เพื่อบำเพ็ญพรหมจรรย์ **เครื่องนุ่งห่มคือ จีวร** เราต้องพิจารณาว่าเราสวมใส่เพื่ออะไร เพื่อปกปิดอวัยวะที่จะทำให้เกิดความละอาย เพื่อป้องกันอันตรายจากลมแดดและสัตว์ต่างๆ **ที่อยู่อาศัย** ก็ต้องพิจารณาทุกครั้งที่เราเข้าไปใน ชายคา ถ้ามีพระพุทธรูปอยู่ เราก็กราบไหว้ ก่อน พิจารณาว่าเสนาสนะนี้ ญาติโยมถวาย มาเพื่ออะไร ให้เราได้ปฏิบัติธรรม จะมา เกียจคร้านหลบนอนก็ไม่ควรประมาทเช่นนั้น ต้องพิจารณาทุกครั้งที่เราไปใช้เสนาสนะนั้น แม้แต่**ยารักษาโรค** ก็ต้องพิจารณาว่าเราอาพาธ อย่างไร ฉันทยาเพื่อบรรเทาโรคที่เกิดขึ้น และ ป้องกันโรคที่ยังไม่เกิดขึ้น ถ้าไม่พิจารณา ดี ไม่ดีจะกลายเป็นติดยา ปัจจัยสันนิสสิตศิลป์นั้น สำเร็จได้ก็ด้วยอาศัยปัญญา

สรุปคือ ปาติโมกข์สังวรศิลป์สำเร็จด้วย ศรัทธา อินทรีย์สังวรศิลป์สำเร็จด้วยสติ อาชีว-ปาริสุทธิศิลป์สำเร็จได้ด้วยวิริยะ และข้อสุดท้าย ปัจจัยสันนิสสิตศิลป์สำเร็จได้ด้วยปัญญา ซึ่ง ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะมีวินัยกำกับมากมายกว่า ฆราวาส แต่ฆราวาสก็ต้องใช้หลักการเดียวกัน กับพระสงฆ์ คือต้องมี ๔ กรอบของศิลป์นี้เป็น ประตูล่วงก่อน ถ้าไม่มีประตูก็ไปนิพพานไม่ได้ คือพื้นฐานต้องมี ศรัทธา สติ วิริยะ ปัญญา นี้ยังไม่พูดเรื่องสมาธิเลยนะ นั่นเป็นเรื่องที่สูง ขึ้นไป แล้วก้าวไปสู่ปัญญาอีกขั้นหนึ่ง

นอกจากนี้แล้วศิลปะยังจัดเป็น**สัญลักษณ์** (ธรรมเครื่องขัดเกลากิเลส) ด้วย ให้สังเกตว่า สมาธิไม่ได้จัดเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส (เพราะ เข้าไปสงบนิ่งทับกิเลสไว้เฉยๆ ยังไม่ได้ลอก กิเลสออก) ดังนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสไว้ว่า **ศิลปะกับปัญญาเหมือนมือสองข้างที่ชำระซึ่งกัน และกัน** ศิลปะช่วยชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ ขณะ เดียวกันปัญญาก็ชำระศิลปะให้บริสุทธิ์ขึ้นด้วย คนที่บอกว่าตนมีปัญหาแต่ไม่รักษาศิลปะนั้น เป็นไปไม่ได้เลยในพระพุทธศาสนา นั่นเป็น ปัญญาปลอม เป็นลูกจ้างกิเลส **ปัญญาที่แท้ จริงจะมาพร้อมกับศิลปะเสมอ** ส่วนคนที่จะรักษา ศิลปะได้บริสุทธิ์ก็ต้องมีปัญหา คนโง่รักษาศิลปะ ไม่ได้หรอก ถ้าเขายังไม่รู้จักว่าศิลปะคืออะไร แล้วจะไปรักษาอะไรกันเล่า และถ้าไม่รู้จัก อาณิสสของการรักษาศิลปะ ไม่รู้จักโทษของ การผิดศิลปะแล้ว ก็คงจะรักษาศิลปะไปไม่ได้ตลอด รอดฝั่ง

มีเรื่องเล่าในวิสุทธิมรรคว่า **พระมหา-สังฆรักขิตเถระ** บวชมาแล้วเกิน ๖๐ พรรษา มีศิลาจารวัตรตรงดงาม กำลังนอนอยู่บนเตียง เพื่อรอกาลมรณภาพ มีมหาชนมาประชุมกัน นอกวัดมากมาย เพราะคิดว่าจะได้มาเฝ้า พระอรหันต์ที่จะเข้าปรินิพพาน เมื่อพระ-ลูกศิษย์เรียนถามคุณธรรมของท่าน ท่านกลับ ตอบว่า “เราไม่มีโลกุตตรธรรมอันใดหรอก เพราะตั้งใจว่าจะรอพบพระศรีอาริยมตไตรย พุทธเจ้าในกาลข้างหน้า จึงไม่ได้เจริญวิปัสสนา” พระลูกศิษย์จึงเรียนให้ทราบ ว่า “มหาชนคงจะ ร้อนใจอย่างใหญ่หลวงเพราะการตายอย่าง ปุถุชนของท่านอาจารย์” ท่านมหาสังฆรักขิต จึงบอกให้พระลูกศิษย์ประคองท่านให้นิ่ง แล้วออกไปรอข้างนอกสักครู่ เมื่อพระลูกศิษย์ กลับเข้ามา ท่านก็ได้บรรลุพระอรหันต์ผลแล้ว

พระลูกศิษย์ต่างพากันสรรเสริญว่าท่านทำกิจที่กระทำได้โดยยาก แม้ชราภาพและป่วยหนักอย่างนี้ก็ยังสามรถบรรลุธรรมขั้นสูงได้ แต่พระเถระกลับบอกลูกศิษย์ว่า สิ่งนี้ (คือบรรลุพระอรหันต์) เราทำได้โดยไม่ยาก เราจะบอกสิ่งที่ทำได้โดยยากแก่พวกเธอ สิ่งที่ทำได้ยากก็คือตั้งแต่กาลที่ได้บวชมา เราระลึกถึงกรรมที่ทำเพราะหาสติไม่ได้ ไม่มีเลย มีศีลที่บริสุทธิ์อย่างยิ่ง นั่นต่างหากที่ยากยิ่งกว่า ฉะนั้นจะ

เห็นได้ว่า สำหรับผู้ที่มีศีลบริสุทธิ์ในพระศาสนา นั้นั้น อรหัตตมรรค อรหัตตผล มิใช่สิ่งที่จะได้โดยยากเลย

สีเลน นิพพุติ ยนติ
ตสมา สีล วิโสธเย

เพราะศีล จึงไปสู่พระนิพพานได้
ฉะนั้น จงชำระศีลของตนให้บริสุทธิ์เถิด.

วิเคราะห์ธรรม :

“ถูกในความ

จริง
ผิด

ในธรรมะ”

เรื่อง : พระอาจารย์อมโร ภิกขุ
(พระวิเทศพุทธิคุณ)
แปล : พระภาวนล ปิยสีโล

“เราตถาคตมีปกติกล่าวคำสอนที่จะไม่
โต้เถียงกับผู้ใดในโลก” มรฺุปิณฑกสูตร มัชฌิม-
นิกาย มูลปณณาสร์

ประโยคที่ว่า “ฉันถูก เธอผิด” เป็นคำพูด
ที่แสดงถึงแนวโน้มในการยึดติดกับทัศนคติ
และความคิดเห็นของเรา “ถ้าฉันคิดอย่างนี้
มันก็ต้องถูก ถ้าเธอคิดไม่เหมือนฉัน เสียใจ
ด้วยนะที่เธอคิดผิด เธออาจจะม่เจตนาดี
แต่ยังคิดไม่ถูก” วิธีคิดแบบนี้ตรงกันข้ามกับ
เจตคติในกรณียเมตตาสูตฺร ซึ่งเนื้อหาสิ่่รรรค
สุดท้ายกล่าวไว้ว่า

“บุคคลผู้นั้นละความยึดมั่นในทิฏฐิเสียได้
เป็นผู้มีศีล ถึงพร้อมแล้วด้วยญาณทัสนะ
สามารถกำจัดความยินดีในกามทั้งหลายเสีย
ได้ ย่อมไม่กลับมาเกิดในครรรค์อีก”

‘การละความยึดมั่นในทิฏฐิ’ หมายถึง
การปล่อยวาง ไม่ยึดมั่นในความเห็น คำสอน
จำนวนมากของพระพุทธองค์กล่าวถึงลักษณะ
ของการยึดมั่น ๔ ประการ ประการแรก คือ
กามุปาทาน การยึดมั่นในกาม ประการที่สอง
คือ สิลฺลพตฺอุปาทาน การยึดมั่นในข้อปฏิบัติ
หรือธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ความเชื่อมงาย
ตามโครงสร้างทางขนบธรรมเนียม อาจารย์รวม
ไปถึงข้อวัตรปฏิบัติทางศาสนาหรือวัตถุ อย่าง
การยึดถือในมูลค่าของเงิน เป็นต้น การ
ยึดมั่นประการที่สาม คือ อตฺตวาทุปาทาน
การยึดในความรูู้สึกว่ามีตัวตน หรือความรูู้สึก
ว่ามี “ฉัน ตัวฉัน ของฉัน” และประการ
สุดท้ายนี้เรียกว่า ทิฏฐูปาทาน การยึดติด
ในทัศนคติและความคิดเห็น ในที่นี้เราจะ
พิจารณาการยึดติดประการสุดท้าย ดังที่ปรากฏ
ในกรณียเมตตาสูตฺร “ทิฏฐิธจะ อะนุปะ-
คัมมะ” หรือ การละความยึดมั่นในทิฏฐิ และ
ความคิดเห็น

ในวันธรรมะตะวันตก เรามักให้ความสำคัญ สำคัญกับความคิดเห็นเป็นอย่างมาก ลักษณะนิสัยที่เด่นชัดของชาวตะวันตกทุกคน คือ ความโน้มเอียงที่จะถือเอาความเห็นของตนเอง เป็นความจริงสูงสุด ถ้าฉันมองอย่างไร สิ่ง ที่ฉันคิดนั้นถูก ดังนั้น ความเห็นของฉันย่อมถูก ! ถ้าเรายึดติดในวิถีคิดแบบนี้ คือ ยึดว่าเป็น เรื่องจริงจึงเชื่อถือได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ เราย่อม จะขัดแย้งกับคนที่คิดต่างออกไป “ถ้าคุณคิด ต่างจากฉัน คุณก็ต้องผิด” พฤติกรรมทำนอง นี้้อาจนำไปสู่ความไม่ลงรอยกัน การโต้เถียง และการทะเลาะเบาะแว้งทุกรูปแบบ เริ่มตั้งแต่ ระดับครอบครัว สังคม และการเมือง จนถึง การทำสงครามที่เริ่มต้นจากความเห็นหรือ ความเข้าใจที่ต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เรื่อง นี้เป็นเรื่องสำคัญต่อชีวิตของเรามาก ถ้าเรา ไม่เข้าใจให้ถึงแก่น ไม่รู้ว่าการยึดมั่นนี้ทำงาน และส่งผลต่อจิตใจของเราอย่างไร การแก้ไข ปัญหาในระดับที่ครอบคลุมยิ่งกว่านี้ย่อมไม่มี หวัง เราจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาพิจารณา เรื่องการโต้เถียง การแบ่งแยก และการแยก ขั้วกัน สิ่งเหล่านี้มีที่มาที่ไปอย่างไร และเรา จะจัดการกับมันได้อย่างไร

ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างหนึ่งคือ ถ้า มีความคิดแบบ “ฉันถูก เธอผิด” ‘ฉัน’ อาจ รู้สึกว่ามีหน้าที่จัดการ ‘เธอ’ ให้ถูกต้อง ‘ฉันชอบธรรม เธอไม่ชอบธรรม’ จึงเป็นหน้าที่ อันสูงส่งที่จะแก้ไขเธอเพื่อให้เกิดความ ‘ถูก ต้องชอบธรรม’ ในระดับประชาชาติ ความคิดแบบนี้ นำไปสู่การเช่นฆ่าอย่างเหี้ยมโหด ของฝ่ายนาซีเยอรมัน การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ใน รวันดา การขจัดชนกลุ่มน้อยให้เกิด ‘ความ บริสุทธิ์ของเผ่าพันธุ์’ ในคาบสมุทรบอลข่าน

หรือผลงานของเหล่านักรบผู้มีศาสนาเป็น แรงบันดาลใจในการปกป้องคำสอนของพระ- ผู้เป็นเจ้าของด้วยการขจัดคนที่คิดต่างทำต่างเสีย ให้เกลี้ยง ความเลวร้ายในลักษณะเดียวกัน เกิดขึ้นบ่อยครั้งโดยอ้างหลักการประชาธิปไตย การยึดติดแบบนี้และการหลงอยู่ในความคิด แบบไร้ทิศทาง สร้างความยุ่งยาก ความ ตึงเครียด ความทุกข์ ตลอดจนจนประสบการณ์ เลวร้ายในชีวิตของผู้คนจำนวนมาก ยิ่งเรา เชื่อความเห็นของเรามากเท่าใด เราก็ยิ่งทุ่มเท ให้กับความคิดที่ดูเป็นเหตุเป็นผลมากเท่านั้น ยิ่งความคิดดูดีมีเหตุผลมากเท่าใด เป็นระบบ เป็นระเบียบมากเท่าใด ก็ยิ่งดูเหมือนจะถูก ต้องสมบูรณ์มากเท่านั้น คนอื่นๆ ก็ยิ่งดู แปลกแยกไปเพราะว่า ‘เขาผิด’ ถึงเราจะไม่ ได้ถือเป็นหน้าที่สูงส่งในการจัดการแก้ไขคนอื่น แต่เราก็ยังมีความเชื่อมั่นขั้นอุกฤษฏ์ในเรื่อง คุณธรรมและความชอบธรรมได้อยู่ดี

บางทีเราอาจเคยได้รับคำชมมาตั้งแต่เล็ก หรือได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้ยึดมั่นในความ ถูกต้อง ในแง่หนึ่ง เราสามารถหาเหตุผลมา อธิบายความคิดของตน และบอกได้ว่า การ ตัดสินใจและการใช้เหตุผลของเรานั้นถูกต้อง สมบูรณ์เพียงใด แต่เราไม่รู้ตัวว่าพฤติกรรม เช่นนี้ส่งผลต่อจิตใจและความสัมพันธ์ของ เรากับคนอื่นอย่างไร **เรื่องนี้ยิ่งซับซ้อนขึ้น เมื่อการลงมือแก้ไขกลายเป็นสิ่งที่สมควร จัดการ และไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกชอบธรรม ที่มีอยู่ในตัวเรา**

ลักษณะท่าทีของการกระทำรวมทั้งอารมณ์ ความรู้สึก จะเป็นปัจจัยกำหนดให้ผลออกมา ไม่เหมือนกัน ดังเรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้

ในสมัยแรกเริ่มของวัดป่าพง พระอาจารย์สุเมโธ เป็นพระฝรั่งเพียงรูปเดียวในวัด ท่านเป็นพระที่ตั้งอกตั้งใจเอาจริงเอาจังกับการปฏิบัติธรรมเต็มที่ และทุ่มเทในการประพฤติปฏิบัติอย่างที่นักบวชที่ดีทั้งหลายพึงกระทำ แต่ท่านเติบโตในสังคมอเมริกันที่ยึดมั่นในความถูกต้อง และมีวิถีจัดการเรื่องต่างๆ ที่ไม่เหมือนกับพระรูปอื่นๆ ช่วงนั้นมีพระไทยรูปหนึ่งที่ชอบพูดเสียงดังและไม่ระมัดระวังคำพูดของตนเอง นี่ไม่ใช่เรื่องปกติในวัฒนธรรมไทย ซึ่งคนส่วนใหญ่มีความสุภาพอ่อนน้อม ไม่นิยมการเผชิญหน้าหรือการปะทะคารมกัน พระอาจารย์สุเมโธในวัยหนุ่มรู้สึกรังเกียจพฤติกรรมของพระรูปนี้มาก ท่านคิดว่า “เรื่องนี้มันเกินไปแล้ว ทำไมหลวงพ่อกำลังพูดอะไรเลย ท่านปล่อยให้พระรูปนี้เพ้อเจ้อ แสดงความโง่เขลา และทำให้คนอื่นพลอยหงุดหงิดขุ่นเคืองไปด้วยก็เห็นๆ กันว่ามันเกินไปแล้ว แต่ไม่มีใครยอมพูดอะไรเลย นี่มันเหลือทนจริงๆ ต้องมีใครสักคนที่กล้าลุกขึ้นพูด ถึงแม้ว่าจะยังเป็นพระบวชใหม่ ‘ฉัน’ ก็จะต้องทำ ถ้าไม่มีใครพูดอะไร ‘ฉัน’ นี่แหละจะพูด

“เรื่องดำเนินต่อมาอีกหลายเดือน จนกระทั่งท่านรู้สึกขุ่นเคืองมากขึ้นทุกที พอดีมีช่วงที่หลวงพ่อกำลังเดินทางไปเยี่ยมวัดสาขาแห่งหนึ่งเป็นเวลาหลายวัน บังเอิญว่าช่วงนั้นตรงกับวันสวดปาติโมกข์พอดี โดยปกติแล้วหลังจากร่วมกันฟังสวดปาติโมกข์ หลวงพ่อกำลังจะให้โอวาทและถามว่า “มีอะไรในคณะสงฆ์ที่อยากจะพูดบ้าง” เมื่อหลวงพ่อกำลังไม่อยู่ ก็มีพระเถระรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม ท่านถามว่า “ใครมีเรื่องอยากจะพูดบ้าง” ถึงแม้ว่าในขณะที่พระอาจารย์สุเมโธจะฟังบวชได้เพียงสองสามพรรษา และ

พระที่พูดเสียงดังรูปนั้นมีอาวุโสกว่า ท่านก็พูดขึ้นว่า “ขอโอกาสครับ ผมมีเรื่องที่ยอยากจะให้คณะสงฆ์พิจารณา ผมรู้สึกไม่สบายใจเรื่องพระก. ที่.....” จากนั้นท่านก็บรรยายพฤติกรรมของพระรูปนั้นในต่างกรรมต่างวาระ มีทั้งประจักษ์พยานแวดล้อมและหลักฐานครบถ้วน ท่านใช้เกณฑ์ทุกอย่างที่มีและนำทุกสิ่งมาตีแผ่ลงตรงหน้า เพื่อแสดงว่าท่าน ‘ถูก’ ทุกสิ่งที่ท่านวิจารณ์นั้นมีหลักฐาน เคยมีคนรู้สึกหงุดหงิดรำคาญพระรูปนั้นจนต้องเดินหนี ขณะที่พระอาจารย์สุเมโธกำลังพูดอยู่ พระรูปนั้นก็ก้มหน้ามองพื้น ส่วนพระรูปอื่นๆ ก็นั่งฟังเฉยๆ ในที่สุดท่านก็จบคำติเตียนทางธรรมะลง พระเถระผู้เป็นประธานกล่าวว่า “ให้เรารองจนกว่าหลวงพ่อกำลังจะกลับมา แล้วค่อยนำเรื่องนี้เสนอท่าน”

สองสามวันต่อมา หลวงพ่อกลับมาที่วัด และข่าวเรื่องการลุกขึ้นประจัญบานของพระฝรั่งก็ไปถึงหูท่านอย่างรวดเร็ว ท่านแสดงอาการรับรู้เฉยๆ แต่ก่อนหน้าที่หลวงพ่อกำลังจะกลับนั้น พระที่ถูกวิจารณ์จนอับอายได้ออกจากวัดไปแล้ว และไม่มีใครพบท่านอีกเลย ถัดจากนั้นอีกสองสามวัน หลวงพ่อกำลังมีโอกาสพูดกับพระอาจารย์สุเมโธ หลวงพ่อกำลังบอกท่านว่า “รู้ไหมสุเมโธ ท่านทำบาปไปแล้วที่วิจารณ์พระปากเสียรูปนั้น ท่านมีเจตนาดีแต่ทำบาป เพราะบางคน ‘ปากบาปแต่ใจดี’ ท่านรูปนั้นปากไม่ดี ผมก็รู้ ใครๆ ก็รู้ ท่านคิดว่าพระรูปนั้นอยู่มากที่วัดแล้วละก่อนจะมาอยู่ที่นี้ วัดแห่งนี้เป็นที่ที่ท่านอยู่ได้และปฏิบัติธรรมได้เพราะผมให้โอกาสท่าน แต่ตอนนี้สุเมโธปิดประตูใส่หน้าเขาแล้ว และท่านต้องรับผิดชอบกับเรื่องนี้ พระรูปนั้นอยู่ไม่ได้แล้ว

เพราะท่านไปวิจารณ์ให้เขาอับอายในที่ประชุม ท่านต้องยอมรับว่าที่ทำไปนั้นบกพร่อง ท่านอาจจะถูกในความจริง แต่ผิดในธรรมะ”

สำหรับอาตมาแล้ว คำสอนนี้สั้น ตรง และมีประโยชน์อย่างยิ่ง ในความคิดของเรา ทั้งสองเรื่องนี้มักจะโยงเข้าด้วยกันเสมอ “ถ้าฉันถูก สิ่งที่ทำตามความถูกต้องนั้นจะต้องดี” แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนี้เสมอไป เนื่องจากเรามีหลักการว่า ปัญหาไม่ได้ขึ้นอยู่กับเรื่องที่เราทำ แต่อยู่ที่วิธีการที่เราใช้ **ความแตกต่างไม่ได้อยู่ที่ความคิดเห็นหรือมุมมองของเรา แต่อยู่ที่วิธีการแสดงออก** เรื่องนี้มีความสำคัญมาก และเป็นสิ่งที่พระอาจารย์สุเมโธในวัยหนุ่มได้ผิดพลาดไป นับเป็นบทเรียนสำคัญอย่างยิ่ง และท่านไม่เคยลืมบทเรียนนี้เลย นับแต่นั้น แล้วเราควรจะทำอย่างไร เมื่อมีคนพูดว่า “ฉันรู้ว่าฉันถูก”

หลายปีก่อน อาตมาเข้าร่วมประชุมสงฆ์ ซึ่งมีความเห็นแตกแยกกัน สมาชิกราว ๒๐ ท่านในที่ประชุมมีความเห็นอย่างหนึ่ง แต่สมาชิกอีกท่านหนึ่งเห็นต่างออกไป ท่านบอกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น “เป็นความผิดของพระกร รูปเดียวล้วนๆ ผมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเลย” แรกทีเดียวก็ไม่มีใครถือสา เพราะหลายคนทราบข้อมูลว่า ที่ท่านพูดนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงมีคนค่อยๆ บอกท่านว่า “สิ่งที่ท่านคิด มันจะสมเหตุสมผลได้อย่างไร

ในเมื่อเพื่อนอีก ๒๐ คนของท่านเห็นพ้องต้องกันเป็นอีกอย่างหนึ่ง แต่ท่านกลับบอกว่าทั้งหมดนั้นคิดผิด ท่านตั้งใจจะพูดว่า ตัวเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานี้เลยแม้แต่น้อยจริงๆ หรือ”

“ใช่แล้ว ไม่ใช่ความผิดของผมเลยสักนิด”

“แล้วถ้าพวกเราทุกคน เห็นเป็นอย่างอื่นล่ะ” ... “แสดงว่าพวกท่านเห็นผิดนะซี” ท่านยิ้มหวานตอบกลับมา

ในกรณีนี้ จะเป็นประโยชน์มากถ้าเราเห็นความยึดมั่นในทฤษฎีแบบเบ็ดเสร็จตายตัว โดยปราศจากการคิดทบทวน การที่ท่านมีความเชื่อมั่นในความถูกต้องของตนเองอย่างไร เหตุผลแสดงให้เห็นว่าเราไม่ได้เจรจากับบุคคลผู้มีวุฒิภาวะเสียแล้ว แต่กำลังเผชิญกับคนที่ใช้การตอบสนองแบบเด็กๆ จากจุดนั้น ที่ประชุมจึงเดินหน้าแก้ปัญหาต่อไป บ่อยครั้งที่เราเองก็ไม่ต่างจากพระรูปนั้น เราไม่คิดจะไตร่ตรองให้รอบคอบ ไม่รู้ตัวว่ากำลังยึดมั่นถือมั่น และไม่คิดจะมองให้รอบด้าน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีสังเกตและพิจารณาสิ่งเหล่านี้ ถึงแม้ว่าเราจะมั่นใจเต็มที่เพียงไร เราย่อมจะต้องพิจารณาใคร่ครวญให้ดีกว่าตัดสินใจทำอะไรในสถานการณ์นั้นๆ (ต่อฉบับหน้า)

บันทึกลงใจ :

“เจ้าคุณ” ความในใจของอมโรภิกขุ (พระวิเทศพุทธิคุณ)

อาตมารู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในวันนี้ และมีความสุขเป็นอย่างยิ่งที่ได้กลับมาที่วัดปานานาชาติ และกลับมาที่ จ.อุบลฯ เวลาใครถามว่าหลวงพ่อกเกิดที่ไหน อาตมาจะบอกว่าเกิดที่ จ.อุบลฯ ชีวิตพระภิกษุของอาตมาเริ่มที่นี่ อาตมาจึงรู้สึกว่ที่นี่เป็นบ้านเกิดของอาตมาโดยแท้ พวกเรามาพร้อมกันในวันนี้เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ให้หลวงพ่อปัสสนโน ท่านเจ้าคุณโพธิญาณวิเทศและอาตมา เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ สิ่งหนึ่งที่หลวงพ่อปัสสนโนได้กล่าวมา ซึ่งอาตมาเองก็รู้สึกเช่นเดียวกับท่านว่า “เราไม่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในฐานะส่วนตัวหรือด้วยความสำเร็จหรือคุณความดีเฉพาะตัวเรา หากได้รับในฐานะที่เป็นตัวแทนของหมู่คณะ แสดงถึงการได้รับความยอมรับยกย่องเชิดชูเกียรติในคุณค่า คุณธรรมความดีงามและคุณประโยชน์ของหมู่คณะศิษย์หลวงพ่อบุชาทั้งหมด”

ในวาระนี้ อาตมาจึงรู้สึกว่เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะแสดงความซาบซึ้งใจและกตัญญูกตเวทิต่อคุณพระศรีรัตนตรัย ต่อพระพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่ของเรา ผู้ทรงค้นพบและเปิดเผยสัจธรรมที่พระอรหันต์ทั้งหลายได้ปฏิบัติสืบต่อกันมากกว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว และ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกตัญญูและความสำนึกในพระคุณของหลวงพ่อบุชาซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ผู้สั่งสอนและนำทางพวกเราในยุคนี้รวมถึงครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ในหมู่คณะของเราที่ได้มาร่วมตัวกัน ณ ที่นี้ในค่ำคืนนี้ ที่หลวงพ่อปัสสนโนได้กล่าวนามมาแล้ว หลวงพ่อเลี่ยม หลวงพ่อคุณ วัดนาโพธิ์ หลวงพ่อสุเมโธ และครูบาอาจารย์องค์อื่นๆ

อย่างที่อาตมาได้พูดอยู่เสมอว่า คุณธรรมและคุณงามความดีทั้งหลายที่อาตมาได้พัฒนาให้เกิดขึ้นในชีวิต ตลอดจนความสงบและความรู้ความเข้าใจใดๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนเกิดจากการสั่งสอนนำทางจากมหาบุรุษและครูบาอาจารย์ทั้งหลายเหล่านี้ หากปราศจากความปรารถนาดี ความเมตตากรุณา และปัญญาของท่านอาตมาคงไม่ได้มาถึงจุดนี้ ด้วยเหตุนี้อาตมาจึงขอแสดงความซาบซึ้งในพระคุณของครูบาอาจารย์ ด้วยการประนมมือทั้งสองเข้าด้วยกัน และขอกล่าวว่า “ขอบคุณมากครับ”

หลวงพ่อบรมโฆสิตคุณารามในวาระสุดท้ายแห่งพระชนมชีพของพระพุทธเจ้าก่อนนิพพาน ณ ป่าสาละวัน เมืองกุสินารา มาเล่าให้ที่ประชุมฟัง ว่าเป็นความอัศจรรย์ยิ่ง คนธรรมดาบรรเลงดนตรีถวาย เทวดาและพรหมมารวมตัวกัน ต้นไม้ผลิดอกนอกฤดูกาลจนพระอานนท์ทูลถามความอัศจรรย์ที่เกิด ซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสว่าก็เป็นเพียง**อามิสบูชา** ผู้ที่ต้องการจะแสดงความเคารพบูชาต่อพระตถาคตอย่างยิ่ง ผู้นั้นจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระตถาคต จึงจะเป็นการ**ปฏิบัติบูชา** ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเคารพอย่างสูงสุด

ดังนั้น เมื่อได้มาร่วมพิธีกรรมในวันนี้ เห็นการแสดง ความเคารพอย่างสูง ด้วยการถวายดอกไม้และการกราบไหว้ ทำให้อาตมาระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า และคำพูดระหว่างพระอานนท์และพระพุทธเจ้าที่กล่าวมาแล้ว ถ้าเรามีความเคารพ มีความซาบซึ้งในพระคุณของครูบาอาจารย์ และอยากจะแสดงออกถึงความรู้สึกนั้น การกราบไหว้ การถวายดอกไม้ หรือการกล่าววาจาที่แสดงออกถึงความเคารพนั้นก็ได้อยู่ แต่สิ่งเหล่านั้นยังเป็นเรื่องของโลกธรรม และยังเป็นเพียงอามิสบูชา การแสดงออกถึงความเคารพ ความซาบซึ้ง และความกตัญญูทศเวทินทางที่สูงกว่านี้ แม้จะยากขึ้น แต่ก็มีประโยชน์มากกว่า คือ การ**ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า** นั้นแหละจึงจะเป็นการแสดง ความเคารพที่สมบูรณ์ที่สุด

หลวงพ่อบรมโฆสิตคุณารามได้พูดถึงสมณศักดิ์ ที่ได้รับพระราชทานว่าทำให้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะมีเกียรติยิ่ง

คำว่า “คุณ” ตามความเข้าใจของอาตมา คือ คุณธรรม คุณงามความดี ส่วนคำว่า

“เจ้า” หมายถึง สูงสุด ดีสุด ดังนั้น การที่เราได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคุณ ซึ่งเป็นเสมือนการได้รับดอกไม้ แท้จริงแล้วคือการปฏิบัติให้ถึงพร้อมบริบูรณ์ด้วยคุณธรรม คุณงามความดี ในจิตใจของเรา และนี่คือสิ่งที่ยากกว่าการเขียนชื่อเจ้าคุณ การที่จะเขียนยศว่า “เจ้าคุณ” นั้นเป็นเรื่องง่าย แต่การที่จะปฏิบัติคุณธรรมให้ถึงพร้อมนั้นยากยิ่งกว่า

คุณธรรมที่ประกอบด้วยจิตบริสุทธิ์ ที่ประกอบด้วยปัญญา ที่ประกอบด้วยคุณความดี การทำคุณธรรมนั้นให้เกิดขึ้น และผดุงรักษาไว้ทุกขณะ เป็นหน้าที่ที่ทำได้ยากยิ่งกว่า แต่ถ้าทำได้ก็จะยังประโยชน์ที่สูงกว่า การได้ชื่อว่าเป็นเจ้าคุณ

สุดท้าย หลวงพ่อบรมโฆสิตคุณารามว่า รู้สึกยินดีที่ได้มาที่นี่อีกครั้ง เพราะเป็นที่ที่ท่านได้พบหลวงพ่อบรมโฆสิตคุณาราม ท่านเจ้าคุณโพธิญาณวิเทศ ซึ่งขณะนั้น ตัวท่านอยู่ในสภาพอัมพาตที่เพิ่งมาจากชายทะเล เราได้อยู่ด้วยกันที่นี่ (เมื่อเกือบ ๔๐ ปีที่แล้ว) แล้วยังได้ไปทำงานร่วมกันที่สหรัฐอเมริกา เป็นเจ้าอาวาสสองหัว คือเป็นเจ้าอาวาสคู่กันหลายปี ที่วัดป่าอภัยคีรีที่แคลิฟอร์เนีย ครั้งนี้เรายังได้รับเกียรติ เป็นเจ้าคุณพร้อมกันด้วย ราวกับถูกผูกไว้ด้วยกัน แยกกันไม่ได้ จะทำอะไรก็ต้องทำพร้อมกันแล้วอาตมาก็รู้สึกสบายใจมากๆ ที่เป็นเช่นนี้

เมื่อได้เห็นประกาศชื่อเจ้าคุณใหม่ มีชื่อเราสองคนด้วยกัน อาตมาก็คิดว่า โอ... ได้ทำอะไรด้วยกันกับหลวงพ่อบรมโฆสิตคุณารามอีกแล้ว ... รู้สึกสบายใจมาก

(ที่มา : คอลัมน์ “ธรรมะ - จิตใจ” นสพ. โปสตัดทูเดย์ เรียบเรียงโดย สมาน สุดโต)

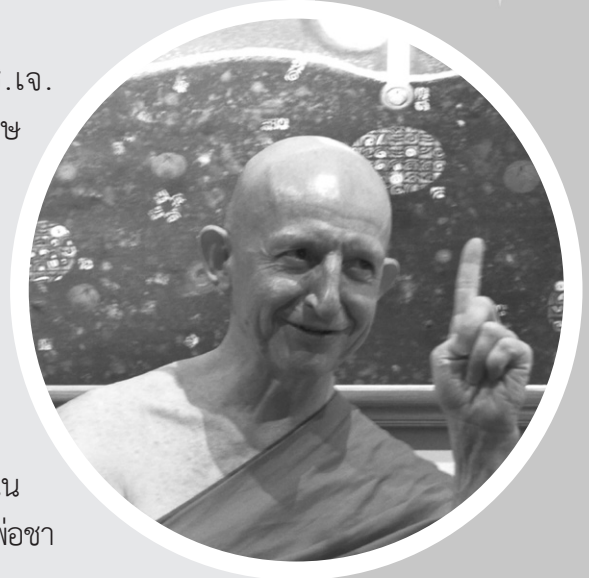
ธรรมประวัติ :

ประวัติและปฏิปทาพระอาจารย์อมโรภิกขุ

เจ้าอาวาสวัดอมราวดี สหราชอาณาจักร

ชาติภูมิ : นามเดิมของท่าน คือ เจ.ซี.เจ. ฮอร์เนอร์ (J.C.J. Horner) เกิดที่ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ท่านจบการศึกษาด้าน จิตวิทยาและสรีรวิทยา จากมหาวิทยาลัย ลอนดอน ประเทศอังกฤษ

อุปสมบท : ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ท่านได้เดินทาง มาประเทศไทยที่วัดปานานาชาติ เพื่อศึกษา และปฏิบัติธรรม หลังจากนั้นในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๒๒ ท่านได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุใน พระพุทธศาสนา โดยมีพระโพธิญาณเถร (หลวงพ่ocha สุภัทโท) เป็นพระอุปัชฌาย์

งานปกครองและพัฒนาวัด : ในเดือนตุลาคมปีทีอุปสมบท ท่านได้เดินทางกลับอังกฤษ โดย จำพรรษาอยู่ที่สำนักสงฆ์ซิทเฮิร์ส (ปัจจุบันคือวัดป่าจิตตวิเวก) อยู่ในความดูแลของ พระราชสุเมธาจารย์ (หลวงพ่อสุมะโร) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านย้ายมาช่วยสอน และบริหารวัดอมราวดี และยังเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสอีกด้วย (ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๘) จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ท่านได้ย้ายมาจำพรรษาที่รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อก่อตั้งวัดอภัยคีรี และเป็นเจ้าอาวาสคู่ (Co - Abbot) กับพระอาจารย์ปสันโน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชสุเมธาจารย์ (หลวงพ่อสุมะโร) ได้นิมนต์ท่านอาจารย์อมโร กลับไปจำพรรษาปฏิบัติศาสนกิจที่วัดอมราวดี และได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดอมราวดี สืบต่อจากพระราชสุเมธาจารย์ จนถึงปัจจุบัน

เกียรติคุณและสมณศักดิ์

- ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๔
- พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นตัวแทนชาวพุทธนิกายเถรวาทในการสนทนาเรื่องศาสนาคริสต์และ ศาสนาพุทธ กับหัวหน้าบาทหลวงและผู้สอนศาสนาพุทธนิกายอื่น และได้รับเกียรติบัตรในการ ปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูต จากองค์กรพระธรรมทูตไทยในสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ
- พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ พระวิเทศพุทธิคุณ

กัทนะ :

ธรรมะคือคุณากร วัดชั้นป้องกันโรคทางจิตของลูก

พุทธสาวิกา

ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ปัญหาสังคมในปัจจุบันนี้ มีความเกี่ยวพันกับเด็กหรือเยาวชนเป็นจำนวนมากอย่างน่าตกใจ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่กระทำต่อเด็ก เช่น ล่อลวงไปในทางไม่ดี ใช้แรงงานหนักเกินกว่ากำลังความสามารถ หรือที่เรียกกันว่า แรงงานทาส ข่มขืนกระทำชำเรา ทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ

ปัญหาเด็กกระทำรุนแรงต่อผู้ใหญ่ เช่น นักเรียนชกครู หน้าแตกยับเยิน ต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล เด็กก่ออาชญากรรม ژیปล้นผู้ใหญ่จนกระทั่งถึงกับลงมือทำร้าย เพื่อที่จะได้ทรัพย์สินเงินทองตามที่ตนต้องการ

แม้แต่อาชญากรรมทางเพศ เด็กชายวัยรุ่นคบหากับเกย์ชราในฐานะคู่รัก เมื่อทะเลาะขัดใจกัน ก็ถึงกับลงมือฆ่าปาดคอตาย ทั้งศพไว้ในร้านขายชุดเจ้าสาวของเกย์ชราผู้นั้น เป็นข่าวฮือฮาทางหน้าหนังสือพิมพ์ เด็กทำร้าย

กันเอง ตีรันฟันแทง ยิงกันตาย ในหมู่นักเรียนอาชีวะ เกิดผลกระทบไปยังประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะนั้น ต้องได้รับความเดือดร้อน บาดเจ็บ ล้มตายไปด้วย ตัวอย่างเช่น นักเรียนอาชีวะต่างโรงเรียนทะเลาะกันแล้วลอบยิงกัน แต่ยิงผิดไปโดนนักศึกษาหญิงที่บังเอิญขี่มอเตอร์ไซด์ผ่านไปทางนั้นพอดี เธอผู้นั้นตั้งใจจะเป็นช่างฟิต แต่ยังไม่ทันถึงฝั่งฝันก็ต้องมาตายอย่างน่าอนาถ เด็กตั้งแก๊งค์ทำตัวเป็นอันธพาล ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า ดังเช่นกรณีแก๊งค์เด็กวัยรุ่นรุมแทงชายขาพิการ คนชายขมมึงถึงแก่ความตาย โดยเป็นการรุมทำร้ายอย่างไร้ความปราณี ที่น่าสลดหดหู่คือ มีเด็กผู้หญิงร่วมเชียร์การกระทำเช่นนั้นอย่างโหดเหี้ยม นอกจากจะทำร้ายร่างกายกันจนถึงแก่ชีวิตแล้ว ยังมีการรุมโทรมหญิงอย่างคึกคะนอง ชาวเด็กชายรุมโทรมเด็กหญิง

ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นเป็นระยะ สืบเนื่องยาวนาน ไม่ได้ลดลงเลย

ข่าวเหล่านี้ มีให้เห็นซ้ำซากจำเจทางสื่อที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้พูดถึง ทุกครั้งที่ได้พบได้เห็นได้ยินข่าวพวกนี้ ก็รู้สึกสลดหดหู่ใจเป็นอย่างยิ่ง และมานั่งย้อนคิดถึงสาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ก็พบคำตอบว่า **เด็กไม่ดี ต้องโทษพ่อแม่** ครูคนแรกของลูกว่า ไม่ได้อบรมสั่งสอนลูกอย่างหนึ่ง เลี้ยงลูกไม่เป็น อย่างหนึ่ง เพราะตัวเองก็ไม่ได้ถูกเลี้ยงมาอย่างถูกต้องเหมาะสมมาก่อน จึงคิดไม่เป็น เลี้ยงไม่เป็น เลี้ยงลูกตามกิเลสของตนเอง ไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยปัญญา ด้วยความรู้ เด็กจึงผิดเพี้ยนเป็นไปตามกิเลสของพ่อแม่ ตัวพ่อแม่เองก็ยังมีปัญหา มีความบกพร่องทางจริยธรรมคุณธรรม แล้วจะไปสอนลูกให้ไม่มีปัญหาได้อย่างไร และมีคนเป็นจำนวนมาก ไม่พร้อมที่จะมีลูก ไม่ได้เตรียมตัวที่จะมีลูก แล้วก็มีลูกขึ้นมา มีแล้วก็ได้เลี้ยงเอง ไปจ้างคนมาเลี้ยงคนเลี้ยงก็ไม่ได้มีการศึกษาอะไร ก็เลี้ยงไปตามมีตามเกิด น่องหล่นบ้าง ทูบตีน่องบ้าง ตั้งแต่บ่าตเจ็บ และอย่างเบาที่สุด เด็กสุขภาพจิตเสีย กลายเป็นเด็กหวาดระแวง ขี้แยะ งอแง ถ้าพ่อแม่ไม่สังเกต ก็จะไม่รู้เลย

เด็กนั้นมีการเรียนรู้ตั้งแต่เกิด สมองกำลังสร้างตัวเอง และเจริญเติบโต หากได้รับโปรแกรมข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ก็จะมีผลกระทบถึงจิตใจของเด็กอย่างแน่นอน ติดตามไปจนโตและอาจยาวนาน ก่อให้เกิดบุคลิกที่ผิดเพี้ยนไปได้ เพราะฉะนั้น การมีลูกสักคน ไม่ใช่เรื่องเล่นขยของหรือเล่นตุ๊กตา หากแต่เป็นความรับผิดชอบอย่างมาก ความรับผิดชอบนี้สำคัญ

มาก เพราะสามารถก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลร้ายต่อสังคมในวงกว้าง คือ พ่อแม่สามารถสร้างมนุษย์ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคมอย่างสูงสุด เป็นอัจฉริยะบุคคล เป็นวีรบุรุษ วีรสตรี วีรบุรุษ เป็นแพทย์ เป็นนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำ เป็นศิลปิน เป็นนักดนตรีเอก ฯลฯ ในขณะที่เดียวกัน ก็อาจสร้างอาชญากรที่เหี้ยมโหดที่สุดให้แก่สังคม ดังเช่นกรณีสังหารโหดต่างๆ ดังมีตัวอย่างปรากฏให้เห็นตลอดเวลา

ถึงเวลาหรือยังที่เราควรให้ **วักขืนแก่เด็ก ๆ** ของเรา ให้เขามีภูมิคุ้มกันความชั่วร้ายต่างๆ ที่มีในสังคม ตัวเขาเองจะไม่เป็นผู้ก่อเหตุ และเมื่อเจอเหตุที่ไม่ดี ก็รู้จักที่จะจัดการกับเหตุการณ์เหล่านั้นด้วยปัญญา คำตอบมีอยู่แล้ว นับตั้งแต่เรามีศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **พระพุทธศาสนา** ซึ่งเน้นการใช้ปัญญา ผู้ที่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาเท่านั้น จึงจะสามารถอยู่รอดได้ในสังคมที่เลวร้าย และยังสามารถช่วยลดทอนความเลวร้ายนั้นให้เบาบางลงได้ ด้วยการใส่น้ำดีเข้าไปในน้ำเสีย แม้ น้ำเสียจะยังคงมี แต่มันก็จะถูกทำให้เจือจางลงไปเรื่อยๆ แล้วจะเริ่มต้นตรงไหน อย่างไร

ก่อนอื่นเลย **การแต่งงาน** ควรเลือกคู่ที่มีความเหมาะสมที่สุด พระพุทธเจ้าทรงแนะนำว่า ควรจะมีความเหมาะสมกัน ๔ ประการ เรียก **สมชีวิธรรม** ข้อแรก คือ **สมศรัทธา** คือ มีศรัทธาเสมอกัน ไม่ใช่คนหนึ่งเชื่อในบาปบุญคุณโทษ แต่อีกคนหนึ่งใจบาปหยาบซ้า คิดหมายแต่สิ่งเลวทรามต่ำช้า อย่างนี้ก็ไม่ควรจะไปแต่งงานด้วย สอง **สมสีลา** คือ มีศีลเสมอกัน ใฝ่ใจที่จะทำความดีเหมือนๆ กัน สาม **สมจาคา** คือ มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาในการบริจาคเหมือนกัน คนหนึ่งใจดี

อีกคนใจแคบ ตระหนี่ อย่างนี้ก็อยู่กันไม่รอด และ **สี่ สมปัญญา** คือ มีปัญญาเสมอกัน หรือใกล้เคียงกัน หากคนหนึ่งฉลาด อีกคนหนึ่งโง่ คุยกันไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจกัน ก็จะก่อให้เกิดปัญหาความหงุดหงิดไม่รู้จบ และถ้าหากมีความแตกต่างกันมากในหลักธรรมข้างต้น อยู่ๆ ไปก็จะเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ตั้งแต่เล็กน้อยไปจนหนักหนา ทำร้ายร่างกายกันก็มีให้เห็นดาษดื่น สิ่งเหล่านี้เป็นผลทางใจให้แก่ลูก คงไม่มีลูกคนใดอยากเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน ควรตกลงกันไว้ให้ได้ว่าแม่จะโกรธเคืองกันเพียงไรก็จะไม่ทะเลาะกัน ตบตีกันต่อหน้าลูกเป็นอันขาด และเมื่อทะเลาะกันมากเข้า ก็อาจถึงกับต้องเลิกراهยาขาดจากกัน ต่างคนต่างไปมีคนใหม่ ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ไม่ได้อยู่พร้อมหน้ากันทั้งพ่อและแม่ ในกรณีพ่อแม่มีคนอื่นใหม่ บางทีคนใหม่อาจใจร้ายกับเด็กได้ ไม่มีอะไรเป็นหลักประกันทั้งสิ้น

เมื่อได้คู่ที่เหมาะสมแล้ว ก่อนจะมีลูกก็ต้องเตรียมตัวก่อนว่า หากมีลูกจะเลี้ยงอย่างไร จะเลี้ยงเองหรือจะให้ใครเลี้ยง คนที่จะเลี้ยงลูกให้มีความเหมาะสมเพียงไร แค่นั้น และเมื่อลูกเติบโตขึ้น ควรให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างไร ไม่ใช่ปล่อยให้ทีวีหรือสื่อโซเชียลอยู่กับลูก ควรมีการแนะนำ สั่งสอน มีความใกล้ชิด สนับสนุน ทำให้ลูกกล้าที่จะพูดคุยกับพ่อแม่ได้ทุกอย่างอย่างไม่ปิดบัง หากเขาเผชิญปัญหาอะไร จะได้ช่วยกันคิดช่วยกันแก้ ไม่ใช่ปล่อยให้เด็กคิดเอง แก้ปัญหาเองทั้งหมด เพราะบางทีวุฒิภาวะของเขายังอ่อนด้อยเกินไป พ่อแม่จึงควรหาเวลาและโอกาสศึกษาเล่าเรียนธรรมะ และนำมาสั่งสอนลูกตั้งแต่เขารู้ความ ให้ติดเป็นนิสัย อย่างน้อยที่สุด หลัก

ธรรมที่จะช่วยให้เขาเป็นคนดีต่อไปในอนาคต ตามทัศนะของผู้เขียน ธรรมะต่อไปนี้ เป็น **ธรรมะที่เหมาะสมที่จะสอนให้กับเด็ก**

ความมีกัลยาณมิตร (กัลยาณมิตรตตา) พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า ความมีกัลยาณมิตร เป็นรุ่งอรุณของการศึกษาทั้งปวง กัลยาณมิตร คือ มิตรที่ชี้แนะสัมมาทิฐิ ความถูกต้องเหมาะสม ให้แก่เรา พระพุทธเจ้า ทรงเป็นกัลยาณมิตรของเรา พ่อแม่ควรเป็นกัลยาณมิตรของลูก คอยแนะนำสิ่งที่ดีที่งาม เพื่อให้ลูกมีความพร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียนธรรมะชั้นสูงขึ้นไป

อัปมาทธรรม ความไม่ประมาท พ่อแม่ควรสอนให้ลูกมีความไม่ประมาทอยู่เสมอ จะทำอะไรให้คิดก่อน ว่าปลอดภัย ดีงามแล้วหรือไม่ หากสิ่งใดเป็นอันตรายต่อความดีงาม ก็ควรหลีกเลี่ยง

สติ ควรสอนให้ลูกมีสติอยู่เสมอ รู้จักคิดพิจารณาสิ่งที่พบเห็น ด้วยความมีสติ ไม่หุนหันพลันแล่น อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนใหญ่มาจากการขาดสติ จึงได้ทำสิ่งที่เลวร้ายต่างๆ ได้

hiri โอตตปปะ ความละอายชั่ว กลัวบาป หลักธรรมข้อนี้สำคัญมาก เพราะเป็นหลักธรรมที่จะช่วยให้สังคมเป็นไปอย่างสงบสุข ทุกวันนี้ที่อาชญากรรมทั้งหลายกล้าประกอบอาชญากรรมต่างๆ ก็เพราะขาดธรรมะข้อนี้

มงคล ๓๘ ประการ หลักธรรมที่จะช่วยให้ผู้ประพฤดีมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ได้แก่ ๑. การไม่คบคนพาล ๒. การคบบัณฑิต ๓. การบูชาคนที่ควรบูชา ๔. การอยู่ในปฏิรูปเทศ ๕. ความเป็นผู้มีบุญอันทำไว้ใน

ปางก่อน ๖. ตั้งตนไว้ชอบ ๗. เล่าเรียน
ศึกษามาก ๘. มีศิลปวิทยา ๙. มีระเบียบ
วินัย ๑๐. วาจาสุภาพ ๑๑. การบำรุงมารดา
บิดา ๑๒. การสงเคราะห์บุตรภรรยา
๑๓. การงานไม่อาภูล ๑๔. รู้จักให้
๑๕. ความประพฤติเป็นธรรม ๑๖. สงเคราะห์
ญาติ ๑๗. การงานที่ไม่มีโทษ ๑๘. เว้นจากความ
ชั่ว ๑๙. เว้นจากการดื่มน้ำเมา ๒๐. ไม่
ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๒๑. ความเคารพ
๒๒. ความสุภาพอ่อนน้อม ๒๓. ความสันโดษ
๒๔. มีความกตัญญู ๒๕. พังธรรมตามกาล
๒๖. มีความอดทน ๒๗. ความเป็นผู้ว่าง่าย
๒๘. พบเห็นสมณะ ๒๙. สนทนาธรรมตาม
กาล ๓๐. มีความเพียรเพิกเลส ๓๑. ประพฤติ
พรหมจรรย์ ๓๒. เห็นอริยสัจ ๓๓. ทำพระ-
นิพพานให้แจ้ง ๓๔. จิตไม่หวั่นไหวเพราะ
โลกธรรม ๓๕. จิตไร้เศร้า ๓๖. จิตปราศจาก
อูฐี ๓๗. จิตเกษม

ธรรมะในมงคลสูตร และนาถกรณธรรม
มีความเหมือนกันในบางข้อ เป็นไปตาม
สถานการณ์และบริบทที่พระพุทธองค์ทรง
สอนพุทธบริษัท ก็ขอให้เลือกนำมาใช้ตามควร
แก่กรณี และหากมีความเพียรพอ ก็ควรท่อง
บทสวด มงคล ๓๘ นี้ให้ได้ และท่องอยู่เป็น
ประจำสม่ำเสมอ ก็จะเป็นมงคลแก่ชีวิตอย่าง
ยิ่ง เพราะเท่ากับว่า จำมงคลทั้งหมดได้ขึ้นใจ
จะยกมาสอนลูกเมื่อใดก็ทำได้ทันที ไม่ต้อง
ไปเปิดหนังสือค้นหา

นาถกรณธรรม ๑๐ ประการ คือ ธรรม
ที่ทำให้ตนเองมีที่พึ่ง มีความมั่นคงในจิตใจ
รักษาตนให้ปลอดภัย ๑๐ ประการ ได้แก่
๑. ศีล ๒. ผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก ๓. มี
กัลยาณมิตร ๔. ผู้ว่าง่ายสอนง่าย ๕. เอาใจ

ใส่ช่วยชวนชวายเป็นกิจใหญ่น้อยทุกอย่างของ
เพื่อนร่วมหมู่คณะ ๖. เป็นผู้ไคร้ธรรม
๗. ขยันหมั่นเพียร ๘. ความสันโดษ ๙. สติ
๑๐. ปัญญา

ทั้งหมดคือหลักธรรมที่ผู้เขียนเชื่อว่า
หากใครประพฤติปฏิบัติได้จะประสบแต่สิริ
มงคล ทำชีวิตของตนให้ก้าวหน้าไปเส้นทาง
แห่งความดี ปลอดภัย และยังเป็นแบบอย่าง
ให้กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี หากผู้คนในสังคม
ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมะ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง พระพุทธศาสนา ย่อมจะยังประโยชน์
สุขให้บังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน แต่ที่เป็นปัญหา
ดังปรากฏให้เห็นอยู่รายวันนั้น เป็นเพราะคน
ในสังคมไม่เห็นความสำคัญของธรรมะเท่าที่
ควร ไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ และมองข้ามผ่านเลย
ไปอย่างน่าเสียดายว่า ทางแก้ไขมีอยู่ แต่ไม่ใช่
ปล่อยไว้ให้อยู่แต่ในพระไตรปิฎกอย่างนั้น

หากเราประกาศตนเป็นพุทธศาสนิกชน
ระบುವไว้ในบัตรประชาชนว่านับถือศาสนาพุทธ
ก็ควรนำคำสอนในศาสนาพุทธไปใช้ให้เป็น
ประโยชน์แก่ชีวิตของตน ให้สมดังที่พระ-
พุทธเจ้าได้ทรงสละพระชนมชีพของพระองค์
แสวงหาคำสอนสำหรับคนในทุกระดับชั้นของ
สังคม ธรรมะสำหรับผู้ครองเรือนก็มีอยู่มากมาย
ไปจนถึงธรรมะชั้นสูง ระดับโลกุตตรธรรม
หลุดพ้นจากโลกียธรรม ไปสู่พระนิพพาน ถึง
ความหลุดพ้นจากกองกิเลสทั้งปวง สู่ความ
สงบสูงสุดของชีวิต ขอให้น้อมนำเอาพระธรรม
คำสั่งสอนเข้ามาไว้ในใจ และใช้ประโยชน์ให้
ได้มากที่สุด อย่างนี้จึงจะเรียกว่า **เป็นชาว
พุทธที่สมบูรณ์**

เรื่องเล่าสำหรับเยาวชน :

คุณค่าของกัลยาณมิตร

เรื่อง : มโหรถปุรณี

ภาพ : ห้องขวัญ

วันหยุด แดดร่มลมตก คุณแม่ชวนน้องขวัญมาปูเสื่อนั่งเล่นในสวน หนูน้อยวิ่งเล่นกับเจ้าน้ำตาลบ้าง พอเหนื่อยก็มาทานของว่างที่คุณแม่เตรียมไว้ ป้อนเจ้าน้ำตาลบ้าง ทานเองบ้าง วันนี้มีข้าวตังหน้าตังของชอบของน้องขวัญที่คุณพ่อซื้อมาฝาก ซึ่งเป็นของโปรดของเจ้าน้ำตาลเหมือนกัน

 คุณแม่ : “การบ้านเยอะไหมลูก ทำเสร็จหรือยัง” คุณแม่ถามเรื่องการบ้านแทบทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ

 น้องขวัญ : “เหลือวิชาภาษาไทยค่ะ เดี่ยวตอนค่ำๆ หนูจะทำค่ะ ...คุณแม่คะ แอมนะ เขาชอบชวนคุยกับเจน เวลานั่งเรียนอยู่ใกล้ๆ หนู ทำให้หนูเสียสมาธิในการอ่านหนังสือบ่อยๆ หนูควรจะเตือนสองคนนี้ดีไหมคะ กลัวเขาจะเรียนไม่ทันเพราะมัวแต่คุยกันค่ะ” น้องขวัญมักปรารภปรึกษาคุณแม่ ก่อนจะทำอะไรที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนๆ

“ถ้าหนูจะเป็นเพื่อนที่ดี ก็ควรเตือนแอมกับเจนนะลูก พูดด้วยเหตุผล ใช้ความเมตตา วาจาอ่อนโยน” คุณแม่แนะนำลูกสาวอย่างใจเย็น

“หนูเคยเตือนเขาบ้างแล้วละ แต่ก็ยังไม่ค่อยดีขึ้น หนูก็เลยคิดว่าจะไม่สนใจสองคนนี้แล้วค่ะคุณแม่” น้องขวัญนอนหนุนตักคุณแม่หยิบข้าวตังหนึ่งชิ้นใส่ปากเมื่อพูดจบ

“ถ้าเป็นเพื่อนที่ดี ก็ต้องพยายามช่วยเพื่อนสิลูก หนูลองพยายามดูใหม่ นะลูก ดูอย่างพระพุทธเจ้าของเรา ท่านก็ได้ดีเพราะมีเพื่อนดีคอยแนะนำชักจูงไปในทางดี อย่างไม่รู้สึกรู้สีกว่าเพื่อนที่จะทำหน้าที่ของเพื่อน” คุณแม่วางหนังสือเล่มน้อยในมือ พลังลูบศีรษะลูกสาวด้วยความเมตตา

“เรื่องเพื่อนแสนดีของพระพุทธเจ้า เทรอคะ ขอฟังหน่อยนะคะคุณแม่” น้องขวัญเริ่มอ้อนด้วยการกอดแขนคุณแม่

“เรื่องตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าก็สสปะ ซึ่งเป็นองค์ก่อนหน้าพระพุทธโคดม พระพุทธเจ้าของเราแน่ละ ที่แคว้นโกศล ในอินเดีย มีสองหนุ่มเป็นเพื่อนรักกันมาก คนหนึ่งชื่อ ฆฎิการะ เขาเป็นช่างปั้นหม้อ อยู่ในวรรณะไวศยะ หนูจำได้ใช่ไหม อินเดียเขาจะแบ่งชนชั้นวรรณะ” คุณแม่ทดสอบความจำของน้องขวัญก่อนเล่าต่อ

“จำได้ค่ะคุณแม่ กษัตริย์ พราหมณ์ ไวศยะหรือแพทย์ และต่ำสุดคือวรรณะศูทร แต่ถ้ามีการแต่งงานข้ามวรรณะ ลูกที่เกิดมาก็จะกลายเป็นวรรณะจัณฑาล ต่ำสุดเลยคะ” น้องขวัญจำแม่นเพราะชอบดูหนังทีวีเรื่องพระพุทธเจ้ามาก

“ฆฎิการะเขาเป็นคนวรรณะไวศยะ แต่เขามีเพื่อนสนิทชื่อโชติपालะ ซึ่งเป็นคนวรรณะพราหมณ์ วรรณะสูงกว่า แต่เขาซี้บักกันมากเลย ฆฎิการะเขาชอบไปฟังธรรมพระพุทเจ้า และเขาก็บรรลุนิพพานเป็นพระอนาคามีแล้วด้วย” คุณแม่เล่าต่อ

“แหม เกือบจะเป็นพระอรหันต์แล้ว เจ๋งจริงๆ” น้องขวัญหยิบข้าวตังใส่ปากอีก

“นั่นสิลูก ท่านมีภูมิธรรมสูง และรักเพื่อนชื่อโชติपालะมาก พยายาม...พยายามชวนโชติपालะไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าก็สสปะด้วยกัน ชวนตั้ง ๓ หนแต่เพื่อนก็ไม่ยอมไปสักที เพราะถือว่าตัวเองเป็นพราหมณ์ รู้ดีศึกษาเองได้ ก็ไม่ยอมไปตามที่เพื่อนชวน”

“แล้วฆฎิการะจะทำยังไงน้อ ... หนูหวังว่าเขาคงไม่ละความพยายามนะคะ”

“วันหนึ่งอาบน้ำในแม่น้ำเรียบร้อยด้วยกัน โชติपालะแต่งตัวเสร็จ ฆฎิการะใช้วิธีดึงมวยผมของโชติपालะ กระชากไปเลย บังคับเพื่อนให้ไปฟังธรรมของพระพุทธเจ้า ชวนดีๆ มาหลายหนไม่สำเร็จ จึงต้องใช้กำลังในที่สุด” คุณแม่เฉลย พลังทำท่าดึงผมน้องขวัญเบาๆ

“โอ๊ยๆๆ โอ๊ยโ้ย เรียกว่าจิกผมกันไปเลยนะคะ แล้วโชติपालะเขาก็เป็นพราหมณ์ เขาจะไม่โกรธแค้นหรือ” น้องขวัญนึกภาพตามแล้วเกิดความสงสัยขึ้นมา

“คงเป็นเพราะบุญของโชติपालะนะลูก เขาจึงรู้สึกผิดสังเกตุว่า เพื่อนเราก็คงวรรณะต่ำกว่าเรา ถึงขนาดจิกมวยผมเรา ลากเราไปฟังธรรม งานนี้ต้องมีอะไรดีเป็นพิเศษแน่ๆ ด้วยความเชื่อในความปรารถนาดีของเพื่อน จึงลองไปฟังธรรมกับเพื่อน”

“อย่างนี้แหละคุณแม่ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความพยายามก็อยู่ที่นั่น”

“นั่นมันน้องขวัญแล้วจะ ฆฎิการะนะ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จก็อยู่ที่นั่น” คุณแม่ตีแขนลูกสาวเบาๆ ด้วยความเอ็นดู

“แล้วไปฟังธรรมพระพุทธแล้ว โชติปาละ เขาชอบไหมคะคุณแม่”

“ชอบสิลูก ถึงขนาดเขาถามฆฎิการะว่า ฟังธรรมอันไหนเพราะซาบซึ่งขนาดนี้แล้ว ทำไมฆฎิการะจึงไม่บวชเสียล่ะ”

“นั่นสินะคะคุณแม่ ศรัทธามากขนาดนั้น” น้องขวัญส่งข้าวตังใส่ปากเจ้าน้ำตาล ที่นั่งตาแป้นน้ำลายยี่ดรอ

“ฆฎิการะเขาบอกว่า เขาบวชไม่ได้หรอก เพราะเขาต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ ทั้งๆ ที่เขาก็เป็นพระอนาคามีแล้วนะ เขาเป็นคนมีความกตัญญูมาก ไม่ทอดทิ้งพ่อแม่ และพระพุทธเจ้าก็ทรงเมตตาเขามากเลย เขาเป็นอุปัฏฐากคือผู้ดูแลที่พระพุทธเจ้าท่านไว้มาก โชติปาละได้ฟังเพื่อนตอบแล้วก็ไม่รีรอเหมือนกัน ตัดสินใจบวชเองซะเลย” คุณแม่ยิ้มด้วยความปลื้มใจ

“แล้วโชติปาละได้บรรลุเป็นพระอนาคามีบ้างไหมคะคุณแม่” น้องขวัญอยากรู้

“คุณแม่ไม่ทราบหรอกลูก แต่ทราบว่า ต่อมาในที่สุด ท่านโชติปาละก็คือพระพุทธเจ้าโคดมของเรานี่เองล่ะลูก” คุณแม่เน้นเสียง

“หา...โชติปาละคืออดีตของพระพุทธเจ้าของเราเองหรือคะคุณแม่ อัศจรรย์ใจเหลือเกิน เพื่อนที่ดีมีคุณค่ามากมายจริงๆ แม้แต่พระพุทธเจ้าของเรา ก่อนจะมาเป็นพระพุทธเจ้าได้ ก็เพราะมีเพื่อนดีอย่างเช่นฆฎิการะนี่เอง” น้องขวัญสรุปด้วยความตื่นตื่น

“ใช่แล้วละลูก พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า “กัลยาณมิตรคือทั้งหมดของพรหมจรรย์” หมายถึงว่า เพื่อนที่ดีมีความสำคัญมากในการพัฒนาชีวิตและจิตใจของคนเรา เพราะฉะนั้นคุณแม่หวังว่าหนูจะเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนนะลูก” คุณแม่สรุป

“คะคุณแม่ พรงนี้เข้าหนูจะเตือนแอมกับเงิน อย่างสุภาพอ่อนโยน เหมือนที่คุณตาสอนหนูไว้ว่า เราคบเพื่อน ขอให้เราทำหน้าที่เพื่อนที่ดีของเพื่อน แทนที่จะมัวหวังที่จะให้ใครมาเป็นเพื่อนที่ดีของเรา” น้องขวัญทวนความจำอีกครั้ง

“ดีแล้วละลูก เราทำหน้าที่เพื่อนที่ดีของเพื่อนก็พอแล้ว เย็นมากแล้ว เข้าบ้านกันเถอะลูก” คุณแม่พูดพลางหอมแก้มลูกสาวด้วยความเอ็นดู

ที่มา : พระไตรปิฎกฉบับที่ทำให้ง่ายแล้ว ของ วศิน อินทสระ (มีขณิกนิทาย มีขณิกปณณาสก์ ราชวรรค เรื่อง โชติปาละมาณพ - ฆฎิการสูตร ถ. ๑๓/๔๐๓)

ขออนุโมทนาผู้ร่วมจัดพิมพ์วารสารฉบับนี้

๑. ชมรมกัลยาณธรรม
๒. คุณจิรวรรณ ศิริจิตร
๓. คุณสุวพร หทัยสุทธิธรรมและครอบครัว

